

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 140.

SINDSSYKEASYLERNES VIRKSOMHET

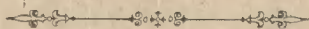
1909.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1909.)

Efter de fra asylerne indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1911.

Pris: Kr. 0.50.

Norges Officielle Statistik, række V.
(Statistique officielle de la Norvège, série V.)

Nr. 1—128 vil findes opført i Fortegnelse over Norges Officielle Statistik m. v. 1 januar 1906—31 december 1910.

Trykt 1911:

- Nr. 129. Private aktiebanker 1909. (*Banques privées par actions.*)
- 130. Skolevæsenets tilstand 1908. (*Instruction publique.*)
- 131. Skiftevæsenet samt overformyndighederne 1908 og 1909. (*Successions, faillites et biens pupillaires.*)
- 132. De offentlige jernbaner 1909 10. (*Chemins de fer publics.*)
- 133. Norges telegrafvæsen 1909 10. (*Télégraphes et téléphones de l'État.*)
- 134. Fattigvæsenet 1908 og 1909. (*Assistance publique.*)
- 135. Norges bergverksdrift 1909. (*Mines et usines.*)
- 136. Folkemængdens bevægelse 1906 og 1907. (*Mouvement de la population.*)
- 137. Kommunevalgene 1910. (*Elections en 1910 pour les conseils communaux et municipaux.*)
- 138. Fiskerforsikringen 1910. (*Assurances contre les accidents des marins pêcheurs.*)
- 139. Fængselsstyrelsens aarbok 1907. (*Annuaire de l'Administration générale des prisons.*)
- 140. Sindssykeasylernes virksomhet 1909. (*Hospices d'aliénés.*)

Det Statistiske Centralbyrå har derhos bl. a. utgit følgende verker:

- Statistique internationale: Navigation maritime. I, II, III, IV.* Christiania 1876, 1881, 1887, 1892.
- International Skibsfartsstatistik: Tabeller vedkommende Handelsflaaderne i Aarene 1850—1886. Kristiania 1887.
- Tabeller vedkommende Skibsfartsbevægelsen 1872—1894 og Handelsflaaderne 1886—1896. Kristiania 1897.
- Statistisk Aarbok for kongeriket Norge. Senest utkommet: Tretienende aargang, 1910. Kristiania 1911. (*Annuaire statistique de la Norvège.*)
- Meddelelser fra Det statistiske Centralbureau. Senest utkommet: Otteogtyvende bind, 1910. Kristiania 1911. (*Journal du Bureau Central de Statistique.*)
- Kongeriket Norges civile, geistlige og judicielle inndeling 1 april 1908. Kristiania 1908. Tillæg nr. 1, dat. 2 jan. 1909; Tillæg nr. 2, dat. 3 jan. 1910. (*Les divisions civiles, ecclésiastiques et judiciaires du royaume de Norvège le 1 avril 1908.*)
- Fortegnelse over Norges officielle Statistik m. v. 1828—30 Juni 1889. Kristiania 1889. Med 6 tillæg, omfattende tiden fra 1 juli 1889 til 31 december 1905.
- Katalog over Det statistiske Centralbureaus Bibliothek. I. 1 Juli 1890. Kristiania 1906.

Samtlige verker er at erholde tilkjøps hos H. Aschehoug & Co., Kristiania.

15 juni 1911.

NORGES OFFICIELLE STATISTIK. V. 140.

SINDSSYKEASYLERNES VIRKSOMHET

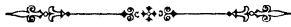
1909.

(Statistique des hospices d'aliénés pour l'année 1909.)

Efter de fra asylerne indkomne aarsberetninger

utgit av

MEDICINALDIREKTØREN.

KRISTIANIA.

I KOMMISSION HOS H. ASCHEHOUG & CO.

1911.

For aarene 1899—1903 se Norges Officielle Statistik, række IV, senest nr. 105.

For aarene 1904, 1905, 1906, 1907 og 1908 se Norges Officielle Statistik, række V, 1, 28, 56, 78 og 102.

Indholdsfortegnelse.

Table des matières.

	Side		Page
Indledning, oversigt over sykepladsene m. v. paa de norske sindssykeasyler	1	Introduction. Données générales sur les hospices d'aliénés de Norvège en 1909	1
Oversigt over antallet av de paa sindssykeasylerne behandlede, middelbelæg og antal forpleiningsdage (tab. I)	6-7	Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant pour chaque hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien (tab. I)	6-7
Forholdet mellem offentlige og private i sindssykeasylerne behandlede (tab. II)	6-7	Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées (tab. II) ..	6-7
Interkurrente sygdomme paa asylerne (tab. III)	8-9	Cas des maladies intercurrentes dans les hospices d'aliénés (tab. III) ...	8-9
Tilsammen behandlet (tab. IV)	10-11	Nombre des aliénés traités dans les hospices (tab. IV)	10-11
Tilbakeiggende fra 1908 (tab. V) ...	10-11	Nombre des aliénés en traitement dans les hospices au 1er janvier 1909 (tab. V)	10-11
Indkommet (tab. VI)	12-13	Nombre des entrées dans les hospices d'aliénés (tab. VI)	12-13
Utskrevet helbredet (tab. VII)	12-13	Nombre des sorties en état de guérison (tab. VII)	12-13
Utskrevet i bedret tilstand (tab. VIII)	14-15	Nombre des sorties en état d'amélioration (tab. VIII)	14-15
Utskrevet uhelbredet (tab. IX)	14-15	Nombre des sorties en état de non guérison (tab. IX)	14-15
Døde (tab. X)	16-17	Nombre des décès dans les hospices d'aliénés (tab. X)	16-17
Tilbakeiggende ved utgangen av 1909 (tab. XI)	16-17	Nombre des aliénés restés en traitement au 31 décembre 1909 (tab. XI) ..	16-17
Sygdomsform og behandlingens utfald for samtlige asyler (tab. VII) ...	18-19	Répartition par formes de la maladie et résultat du traitement (tab. XII) ..	18-19
Forholdet av tilbakeiggende, indkomne, utgaede og døde til samtlige paa sindssykeasylerne behandlede (tab. XIII)	18-19	Rapport du nombre des sorties et des décès comparé au total des aliénés traités dans les hospices d'aliénés (tab. XIII)	18-19
De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen (tab. XIV)	20	Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIV)	20
Alder, i hvilken de første symptomer ytret sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XV) ..	21	L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XV) ...	21
Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte (tab. XVI)	22	Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVI)	22
Dødsårsakerne hos de paa sindssykeasylerne døde (tab. XVII)	23-25	Causes des décès indiquées pour les aliénés décédés dans les hospices (tab. XVII)	23-25
De indkomnes hjemstavn (tab. XVIIIa) ..	26-27	Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés (tab. XVIII a) ...	26-27
De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn (tab. XVIII b) .	28	Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XVIII b)	28

	Side		Page
Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XIX)	29	État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XIX)	29
Liste over de opgivne aarsaker til sindssygdrom hos de for første gang i et norsk asyl indkomne (tab. XX)	30-33	Cause présumée de la maladie pour les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XX)	30-33
Oversigt over de for første gang i et norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling (tab. XXI)	34-35	Profession et condition sociale des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien (tab. XXI)	34-35
Middeltal av daglig arbeidende syke i asylerne (tab. XXII)	34-35	Nombre moyen par jour des aliénés occupés au travail dans les divers hospices (tab. XXII)	34-35
Oversigt over anvendelse av isolation og mekaniske tvangsmidler (tab. XXIII)	36-37	Relevé de l'application de reclusion (tab. XXIII)	36-37
Utdrag av regnskaperne	38-39	Tableau des recettes et des dépenses	38-39

Av dr. med. R. Vogt's beretning for Gaustad asyl	40	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad	40
Av dr. med. H. Holms beretning for Kristiania sindssykeasyl i Asker (Dikemark)	42	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dikemark	42
Av dr. L. Aalls beretning for Oslo hospitals asyl	43	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo	43
Av dr. Dedichens beretning for hans asyl	43	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de dr. Dedichen	43
Av dr. T. Dahles beretning for Akershus amts sindssykeasyl paa Blakstad	44	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (Blakstad)	44
Av dr. Wefrings beretning for Hedemarkens amts sindssykeasyl paa Sanderud	47	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Hedemarken (Sanderud)	47
Av dr. Henrich's beretning for Bratsberg amts sindssykeasyl paa Faret i Solum	52	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Bratsberg	52
Av dr. H. Platous beretning for Eg sindssykeasyl	53	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Eg	53
Av dr. L. Lingbergs beretning for Neevengaardens asyl i Bergen	54	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden	54
Av dr. med. Lofts beretning for Rosenbergs sindssykeasyl	56	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg	56
Av dr. E. Martens beretning for Møllendals sindssykeasyl	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal	57
Av dr. med. Evensens beretning for Trondhjems hospitalstiftelses sindssykeasyl	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem	57
Av dr. J. A. Selmers beretning for Rotvold sindssykeasyl	57	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold	57
Av dr. Sollieds beretning for Rønvik sindssykeasyl	59	Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik	59

Øversigt over sindssykeasylerne virksomhet i 1909.

Antallet av sindssykeasyler var ved aarets utgang 16 med ialt 2 667 sykepladser.

Asylerne var:

Gaustad, statsasyl ved Kristiania, med 330 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Dikemark, Kristiania kommunale asyl i Asker, med 374 pladser, 183 for mænd og 191 for kvinder (ifølge kongelig resolution av 23de mars 1909).

Oslo hospitals asyl i Kristiania med 40 pladser, kun for kvinder.

Dr. Dedichens asyl, privat, ved Kristiania, med 58 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Blakstad, Akershus amtskommunes asyl i Asker, med 147 pladser, 80 for mænd og 67 for kvinder.

Sanderud, Hedemarkens amtskommunes asyl i Stange, med 123 pladser, 72 for mænd og 51 for kvinder.

Bratsberg amtskommunes asyl i Solum, med 115 pladser, 68 for mænd og 47 for kvinder (ifølge kongelig resolution av 13de juni 1908).

Kristiansands kommunale asyl med 21 pladser.

Eg, statsasyl i Kristiansand, med 260 pladser, haldelen for hvert kjøen.

Neevengården, kommunalt asyl i Bergen, med 322 pladser, 126 for mænd og 196 for kvinder.

Rosenbergs asyl, privat, i Bergen, med 175 pladser, kun for mænd.

Møllendals asyl, privat, ved Bergen, med 80 pladser, 45 for mænd og 35 for kvinder.

Trondhjems hospitalsstiftelses asyl, kommunalt, med 82 pladser.

Rotvold, statsasyl ved Trondhjem, med 275 pladser, 145 for mænd (hvorav 15 i landbrukskolonien) og 130 for kvinder.

Rønvik, statsasyl ved Bodø, med 230 pladser, halvdelen for hvert kjøen.

Kriminalasylet i Trondhjem kan motta ca. 35 patienter, kun mænd.

Tabel I gir en oversigt over *asylernes virksomhet*, behandlingens utfald, forpleiningsdagenses antal m. m. I 1909 *indlagdes* 1 086¹⁾ mot 1 154 i 1908 og 934 i 1907. Forholdet av indlæggelser til antallet av sykepladser for samtlige asylter (2 667) utgjorde 40,7 pct. og var for hvert asyl følgende:

Dedichens	113,8 pct.	Gaustad	37,6 pct.
Bratsberg	85,2 «	Dikemark	35,3 «
Rønvik	63,5 «	Oslo	20,0 «
Rotvold	47,3 «	Rosenberg	19,4 «
Eg	45,8 «	Møllendal	17,5 «
Sanderud	45,5 «	Trøndhjem	11,0 «
Kristiansand	42,9 «	Blakstad	10,2 «
Neevengaarden	38,8 «	Kriminalasylet	2,9 «

Procentforholdet av *mænd* og *kvinder* sees av følgende sammenstilling:

	Mænd.	Kvinder.
Tilbakeleggende fra 1908	55,4 pct.	44,6 pct.
Indkommet i 1909	51,8 «	48,2 «
Tilsammen behandlet	54,3 «	45,7 «
Utgaat og død	54,8 «	45,2 «
Tilbakeleggende ved utgangen av 1909	54,1 «	45,9 «

Forholdet av tilbakeleggende, indkomne, utgaaede og døde til samtlige behandlede ved de enkelte asylter sees av tabel XIII.

Av de «*utgaaede* og *døde*» utskreves 20,1 pct. helbredet, 23,9 pct. bedret, 34,0 pct. uhelbredet, 1,2 pct. efter avgit erklæring, og 20,8 pct. døde.

Forpleiningsdagenses antal utgjorde 948 802 eller gjennomsnitlig for hver av samtlige behandlede 263,3 dage (i 1908 253,4 dage, i 1907 263,6 dage).

Middeltallet av daglig behandlede syke var 2 599,5 (i 1908 2 457,9, i 1907 2 366,0). Antallet av de for *fattigvæseners* og *privates* regning behandlede syke sees av tabel II. For det offentliges regning forpleiedes 84,5 pct., for *privates* 15,5 pct.

Sundhetstilstanden har gjennomgaaende været meget god; de meldte interkurrente sygdomme vil sees av tabel III.

Dødsårsakerne og de dodes alder sees av tabel XVII. Den hyppigste dødsårsak var tuberkulose, som forårsaket 27,1 pct. av samtlige dødsfald. Der-etter er opført forskjellige ikke tuberkuløse sygdomme i respirationsorganerne med

¹⁾ 1 046 personer, idet 37 blev flyttet fra Eg til Bratsberg asyl, 1 fra Dedichens til Rønvik og 1 fra dette til Kriminalasylet. 1 indkom 2 ganger i Rønvik asyl.

12,5 pct., hjerte- og karsygdomme med 10,4 pct., samt paralysis generalis med 8,9 pct. Sees der bort fra den primære dødsårsak, var der 25 dødsfald av sidstnævnte sygdom = 13 pct.

Tabel XIV¹⁾ viser alderen hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

11,0 pct. var under	20 aar.	4,4 pct. var mellem	60—70 aar.
29,9 « « mellem	20—30 «	1,7 « « —	70—80 «
24,4 « « —	30—40 «	0,4 « « —	80—90 «
17,5 « « —	40—50 «	0,1 « « ukjendt.	
10,6 « « —	50—60 «		

Tabel XV¹⁾ viser alderen, i hvilken de første symptomer ytret sig. Saavel i denne som i den foregaaende tabel er sygdommens art opgit.

3,9 pct. var under	15 aar.	6,5 pct. var mellem	40—45 aar.
11,0 « « mellem	15—20 «	5,5 « « —	45—50 «
13,4 « « —	20—25 «	7,1 « « —	50—60 «
13,1 « « —	25—30 «	3,2 « « —	60—70 «
10,7 « « —	30—35 «	1,1 « « over	70 «
7,8 « « —	35—40 «	16,7 « « ukjendt.	

Med hensyn til *sygdommens varighet* (tabel XVI¹⁾ er oplyst følgende for 742. Den var for:

42,9 pct. under	$\frac{1}{2}$ aar,
13,3 « fra	$\frac{1}{2}$ —1 «
7,8 « «	1—2 «
23,7 « «	2 aar og derover.
12,3 «	var ukjendt.

De indkomnes hjemstavn (tabel XVIII a) er opgit for 1 082. Av disse var 64,0 pct. fra landdistrikterne, 35,4 pct. fra byerne; 0,6 pct. var hjemmehørende i utlandet. Av de for første gang i norsk asyl indkomne (tabel XVIII b) var 60,9 pct. fra landdistrikterne, 38,3 pct. fra byerne og 0,8 pct. fra utlandet.

Med hensyn til *egteskapsforhold* (tabel XIX) var 59,7 pct. ugifte, 34,4 pct. gifte, 5,0 pct. i enkestand og 0,8 pct. fraskilte. 0,1 pct. var ukjendt.

En sammenstilling av de opgivne *aarsaker til sindssygdome* er gjort i tabel XX, som omfatter 742 indlæggelser (jfr. note paa tabellen). Av disse er ingen kjendt sikker årsak opgit for 287 eller 38,7 pct. Blandt de andre 455 anføres arvelig

¹⁾ Tabellerne XIV, XV, XVI, XVIII b, XIX, XX og XXI omfatter kun de for første gang i et norsk asyl indlagte.

anlæg overhovedet hos 286 eller 63,1 pct., sindsindtryk hos 35 eller 7,7 pct., drik hos 34 eller 7,5 pct. og syfilis hos 26 eller 5,7 pct.

Stand og stilling (tabel XXI) er opgit for 726. Herav tilhørte:

28,2	pct. bonde-, husmands- og inderststanden,
19,3	« arbeiderstanden,
16,4	tjenerstanden,
13,1	« haandverkerstanden,
8,7	« sømandsstanden (fiskere),
5,8	« handelsstanden.

Arbejdsvirksomheten blandt de sindssyke fremgaar av tabel XXII. Av samtlige patienter arbeidet 31,7 pct. (mænd 33,9 pct., kvinder 29,1 pct.). Anvendelse av *isolation og mekaniske tvangsmidler* sees av tabel XXIII.

Et uddrag av regnskaperne fra en del asyls meddeles i tabel XXIV. For de 4 statsasyls og kriminalasylet er dette hentet fra «Forklaringer til statsregnskapet, budgetaaret 1908—1909».

Den *psykiatriske undervisning* paa Gaustad asyl holdtes av direktoren i 1ste semester for 11 og i 2det semester av reservelægen for 15 medicinske studerende. I henhold til kongelig resolution av 7de august 1907 er disse kurser obligatoriske.

Tabeller.

Tabel I. Oversigt over antallet av de paa
Tableau de mouvement des hospices d'aliénés indiquant pour chaque

Asyler.	Tilbakeleggende ved utgangen av 1908.			Indkommet i 1909.			Tilsammen behandlet i 1909.			helbredet.			Utbedret.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
Gaustad	350	194	156	124	84	40	474	278	196	19	8	11	39	27	12
Dikemark	330	188	142	132	55	77	462	243	219	29	11	18	11	9	2
Oslo	43	-	43	8	-	8	51	-	51	-	-	-	2	-	2
Dedichens	50	22	28	66	41	25	116	63	53	4	3	1	19	11	8
Blakstad	144	82	62	15	6	9	159	88	71	3	3	-	6	4	2
Sanderud	123	65	58	56	28	28	179	93	86	6	1	5	12	4	8
Bratsberg	-	-	-	98	44	54	98	44	54	4	1	3	2	-	2
Kristiansand	20	11	9	9	8	1	29	19	10	-	-	-	4	4	-
Eg	282	147	135	119	61	58	401	208	193	33	12	21	13	8	5
Neevengaarden	307	132	175	125	53	72	432	185	247	30	12	18	33	17	16
Rosenberg	119	119	-	34	34	-	153	153	-	2	2	-	11	11	-
Møllendal	87	51	36	14	11	3	101	62	39	2	2	-	1	1	-
Trondhjem	85	44	41	9	3	6	94	47	47	-	-	-	1	-	1
Rotvold	272	148	124	130	64	66	402	212	190	21	7	14	35	16	19
Ronvik	275	160	115	146	70	76	421	230	191	31	14	17	32	18	14
Kriminalasylet	31	31	-	1	1	-	32	32	-	2	2	-	-	-	-
Tilsammen	2 518	1 394	1 124	1086	563	523	3604	1957	1617	186	78	108	221	130	91

1) Bratsberg asyl begyndte sin virksomhet 21de juli.

Tabel II. Forholdet mellem offentlige og
Tableau du mouvement des hospices d'aliénés, indiquant le nombre

Asyler.	Tilbakeleggende fra 1908.						Indkommet i 1909.						Tils. behand-		
	Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.		
	Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
md.															
Gaustad	291	164	127	59	30	29	91	60	31	33	24	9	382	224	158
Dikemark ¹⁾	323	181	142	7	7	-	127	52	75	5	3	2	450	233	217
Oslo	27	-	27	16	-	16	4	-	4	4	-	4	31	-	31
Dedichens	-	-	-	50	22	28	1	-	1	65	41	24	1	-	1
Blakstad	130	75	55	14	7	7	13	5	8	2	1	1	143	80	63
Sanderud	115	60	55	8	5	3	45	24	21	11	4	7	160	84	76
Bratsberg	-	-	-	-	-	-	81	37	44	17	7	10	81	37	44
Kristiansand	20	11	9	-	-	-	9	8	1	-	-	-	29	19	10
Eg	236	124	112	46	23	23	91	49	42	28	12	16	327	173	154
Neevengaarden	258	108	150	49	24	25	100	39	61	25	14	11	358	147	211
Rosenberg	106	106	-	13	13	-	32	32	-	2	2	-	138	138	-
Møllendal	85	50	35	2	1	1	12	10	2	2	1	1	97	60	37
Trondhjem	81	42	39	4	2	2	7	3	4	2	-	2	88	45	43
Rotvold	222	124	98	50	24	26	102	50	52	28	14	14	324	174	150
Ronvik	266	157	109	9	3	6	138	65	73	8	5	3	404	222	182
Kriminalasylet	31	31	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	32	32	-
Tilsammen	2 191	1 233	958	327	161	166	854	435	419	232	128	104	3045	1668	1377

1) Antallet av de privat forpleiede, som laa tilbake ved utgangen av 1908, var 7 mænd mænd istedetfor 182. 2) 3 mænd og 2 kvinder er i aarets løp overført fra privat til offentlig til offentlig forpleining. 3) 1 kvinde overgaat fra privat til offentlig forpleining.

sindssykeasyleterne behandlede.

hospice le nombre des malades et le total des journées d'entretien.

gaat									Tilsammen utgaat og død.			Tilbakeleggende ved utgangen av 1909.			Middelbelæg.	Antal forpleiningsdage.
uhelbredet.			efter avgift erklæring.			Døde.										
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav			
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		
54	38	16	7	7	-	23	15	8	142	95	47	332	183	149	345,3	126 044
20	10	10	-	-	-	27	16	11	87	46	41	375	197	178	355,5	129 751
1	-	1	-	-	-	6	-	6	9	-	9	42	-	42	40,9	14 935
39	23	16	-	-	-	3	2	1	65	39	26	51	24	27	46,4	16 933
2	2	-	-	-	-	11	8	3	22	17	5	137	71	66	141,7	51 707
2	-	2	-	-	-	14	7	7	34	12	22	145	81	64	138,3	50 481
1	1	-	-	-	-	3	1	2	10	3	7	88	41	47	67,7	11 042
4	4	-	-	-	-	2	1	1	10	9	1	19	10	9	19,9	7 280
62	30	32	1	1	-	14	9	5	123	60	63	278	148	130	286,4	104 547
17	3	14	3	3	-	20	11	9	103	46	57	329	139	190	320,4	116 964
6	6	-	-	-	-	10	10	-	29	29	-	124	124	-	120,7	44 051
7	4	3	-	-	-	6	4	2	16	11	5	85	51	34	85,6	31 227
3	2	1	-	-	-	3	-	3	7	2	5	87	45	42	85,1	31 074
54	33	21	-	-	-	8	3	5	118	59	59	284	153	131	275,6	100 583
42	22	20	-	-	-	42	22	20	147	76	71	274	154	120	277,3	101 232
1	1	-	-	-	-	-	-	-	3	3	-	29	29	-	30,0	10 951
315	179	136	11	11	-	192	109	83	925	507	418	2 679	1 450	1 229 ¹⁾	2 599,5	948 802

private i sindssykeasyleterne behandlede.

des aliénés indigents et celui appartenant aux classes aisées.

let i 1909.			Utgaat.						Døde.						Tilbakeleggende ved utgangen av 1909.					
Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.			Fattige.			Private.		
Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav		Tils.	Derav	
	md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.		md.	kv.
92	54	38	87	60	27	32	20	12	16	10	6	7	5	2	279	154	125	53	29	24
12	10	2	59	30	29	1	-	1	27	16	11	-	-	-	364	187	177	11	10	1
20	-	20	1	-	1	2	-	2	5	-	5	1	-	1	30	-	30	12	-	12
115	63	52	1	-	1	61	37	24	-	-	-	3	2	1	-	-	-	51	24	27
16	8	8	10	8	2	1	1	-	11	8	3	-	-	-	122	64	58	15	7	8
19	9	10	13	3	10	7	2	5	10	5	5	4	2	2	137	76	61	8	5	3
17	7	10	5	1	4	2	1	1	2	1	1	1	-	1	74	35	39	14	6	8
-	-	-	8	8	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	19	10	9	-	-	-
74	35	39	87	44	43	22	7	15	12	7	5	2	2	-	228	122	106	50	26	24
74	38	36	62	27	35	21	8	13	19	11	8	1	-	1	²⁾ 282	112	170	³⁾ 47	27	20
15	15	-	15	15	-	4	4	-	9	9	-	1	1	-	114	114	-	10	10	-
4	2	2	10	7	3	-	-	-	4	3	1	2	1	1	83	50	33	2	1	1
6	2	4	4	2	2	-	-	-	3	3	-	-	-	-	82	44	38	³⁾ 5	1	4
78	38	40	88	48	40	22	8	14	8	3	5	-	-	-	228	123	105	56	30	26
17	8	9	97	50	47	8	4	4	39	21	18	3	1	2	⁴⁾ 269	151	118	⁴⁾ 5	3	2
-	-	-	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	29	29	-	-	-	-
559	289	270	550	306	244	183	92	91	167	95	72	25	14	11	2 340	1 271	1 069	339	179	160

istedetfor 6 som opgit i beretningen fra forrige aar. Og vice versa 181 offentlig forpleiede forpleining. For 6 mænd og 4 kvinder betales delvis privat. ³⁾ 1 mand overgaat fra privat

Tabel III. Interkurrente sygdomme

Cas des maladies intercurrentes

Sygdom.	Ialt behandlede tilfælde.		Gaustad.		Dike-	Dedi-
	Tils.	Derav	Md.	Kv.	mark.	chens.
		Md. Kv.			Kv.	Md.
Absces	8	3 5	-	-	-	-
Angina	17	6 11	3	5	-	-
App. ndicit.	1	- 1	-	-	-	-
Bronkit, bronkopneumoni	11	6 5	3	2	-	-
Bursit	3	1 2	-	-	-	-
Carbunkel, furunkel	4	3 1	2	-	-	-
Chlorose	1	1 -	-	-	-	-
Contusio	2	- 2	-	-	-	-
Cystit	5	2 3	-	-	-	-
Decubitus	3	1 2	-	2	-	-
Diarré, kolerine, enterit etc.	142	69 73	-	1	-	-
Difteri	5	3 2	-	-	-	-
Dyspepsi	1	1 -	-	-	-	-
Eczem	2	- 2	-	-	-	-
Epididymit	1	1 -	-	-	-	-
Erysipelas	5	2 3	-	1	1	-
Febris catarrhalis	4	3 1	3	1	-	-
Flegmone	4	2 2	-	-	-	-
Fraktur	3	3 -	¹⁾ 1	-	-	²⁾ 1
Gonorré	1	1 -	⁴⁾ 1	-	-	-
Hernia incarcerata	1	1 -	-	-	-	-
Herpes zoster	5	2 3	-	-	-	-
Hæmatemesis	1	1 -	-	-	-	-
Icterus	3	2 1	-	-	-	-
Influenta	21	10 11	-	-	-	-
Luxatio humeri	1	1 -	-	-	-	-
Lymfadenit	1	- 1	-	-	-	-
Mastit	1	- 1	-	-	-	-
Meningit	1	- 1	-	-	-	-
Næsepolyt	1	1 -	-	-	-	-
Otit, mastoidit	2	1 1	-	-	-	-
Panaritium	3	1 2	-	1	-	-
Parotit	2	- 2	-	1	-	-
Periostit	2	1 1	-	-	-	-
Peritonit	1	- 1	-	-	-	-
Pleurit	13	7 6	1	1	1	-
Pneumoni	9	4 5	2	-	-	-
— (gangrænøs)	1	1 -	-	-	-	-
Prolapsus ani	1	- 1	-	-	-	-
Pyæmi, septhæmi	3	1 2	-	-	-	-
Rheumatismus	1	- 1	-	-	-	-
Scabies	6	6 -	-	-	-	-
Syfilis (primær)	1	1 -	⁴⁾ 1	-	-	-
Tendovaginit	1	- 1	-	-	-	-
Tuberkulose	31	19 12	2	-	-	-
Ulcera capitis	1	- 1	-	⁶⁾ 1	-	-
Varicellæ	2	- 2	-	-	-	-
Tilsammen	339	168 171	19	16	2	⁷⁾ 1

¹⁾ Colli femoris. ²⁾ Tarsus og olekranon efter et sprang ut av vinduet. ³⁾ Cruris.
⁷⁾ Desuten nogen tilfælde av angina og forkjølelse.

paa asylerne i 1909.

dans les hospices d'aliénés.

Sanderud.		Bratsberg.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	3	1
-	-	-	-	1	2	-	-	1	1	1	3
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1
-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	10	17	19	-	-	-	-	-	1	49	42
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	2
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	2	1	-	-
-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	1	1
-	-	-	-	-	-	-	-	³⁾ 1	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	1	1	-	1	1	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	2	-
-	-	-	1	-	-	2	5	-	-	8	5
-	-	-	-	⁵⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1
-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
1	1	-	1	-	1	2	-	-	-	2	1
-	-	1	-	1	1	-	2	-	-	-	2
-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-
-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	1	2	4	3	-	-	12	7
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
7	14	21	24	12	16	15	24	5	6	88	69

⁴⁾ Syk ved indkomsten. ⁵⁾ Foraarsaket ved at bli puffet overende. ⁶⁾ Efter selvskaade.

Tabel IV. Tilsammen

Nombre des aliénés

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	Dedichens.		Blak- stad.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.											
Melancholia.....	441	181	260	36	46	9	18	9	17	11	6	3	2	7
Mania.....	226	96	130	27	20	11	9	9	3	3	-	-	1	-
Amentia.....	203	80	123	-	-	9	11	-	-	-	1	3	-	1
Dementia.....	1 747	1 013	734	154	80	116	141	19	¹⁾ 14	¹⁾ 12	47	33	67	47
Paranoia.....	266	172	94	10	11	21	4	1	3	3	2	-	-	-
Insania periodica.....	173	70	103	-	-	12	8	-	²⁾ 4	²⁾ 15	4	5	7	15
— epileptica.....	58	40	18	4	1	2	1	1	1	-	3	2	3	2
— hysterica.....	85	2	83	-	28	-	10	7	-	2	-	10	-	4
— hypochondrica.....	18	14	4	7	3	1	-	-	-	-	-	-	1	1
— degenerativa.....	125	88	37	-	-	22	5	-	³⁾ 10	³⁾ 5	13	13	1	1
— neurasthenica.....	8	2	6	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	55	53	2	15	-	8	-	-	2	-	2	-	-	-
Paralysis generalis...	71	54	17	5	-	23	11	1	6	-	2	-	-	-
Vitia organica cerebri	9	6	3	-	-	4	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)...	103	71	32	11	6	5	-	4	2	2	8	2	11	8
Til observation.....	16	15	1	9	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	3 604	1 957	1 647	278	196	243	219	51	63	53	88	71	93	86

¹⁾ 2 mænd og 1 kvinde er opført under diagnosen senil dements, 8 mænd og 4 kvinder 10 kvinder er opført under diagnosen manisk depression. ²⁾ 2 mænd og 2 kvinder er opført

Tabel V. Tilbakeleggende

Nombre des aliénés en traitement

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia.....	258	103	155	25	38	7	12	9	2	7	5	3
Mania.....	135	61	74	17	17	5	3	8	1	1	1	3
Amentia.....	121	50	71	-	-	6	3	-	-	-	-	-
Dementia.....	1 291	752	539	108	61	95	95	13	6	9	43	28
Paranoia.....	224	141	83	9	11	19	4	1	2	1	2	-
Insania periodica.....	105	45	60	-	-	10	8	-	3	5	4	4
— epileptica.....	43	31	12	3	1	1	1	1	-	-	3	2
— hysterica.....	59	2	57	-	19	-	8	6	-	2	-	8
— hypochondrica.....	13	9	4	5	3	1	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	102	72	30	-	-	18	2	-	5	3	12	12
— neurasthenica.....	4	1	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	33	33	-	11	-	2	-	-	2	-	2	-
Paralysis generalis...	40	31	9	3	-	17	6	1	-	-	2	-
Vitia organica cerebri	4	4	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)...	82	55	27	10	6	3	-	4	1	-	8	2
Til observation.....	4	4	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2 518	1 394	1 124	194	156	188	142	43	22	28	82	62

¹⁾ Overført til dementia.

behandlet.

traités dans les hospices.

Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.	Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
2	8	-	-	18	52	17	31	4	9	7	1	4	32	36	28	28	-
-	2	-	-	9	27	8	16	4	12	10	-	1	7	13	14	20	-
-	3	-	-	4	11	35	57	6	2	3	-	-	-	10	21	24	2
32	30	15	6	92	54	65	94	92	29	14	40 ⁴⁾	33	111	86	128	85	11
4	3	2	4	37	22	17	26	24	3	1	-	1	32	8	12	10	5
3	3	1	-	13	14	3	7	2	-	2	3	1	13	21	3	12	2
1	2	-	-	1	1	7	2	4	3	1	-	2	4	2	7	1	-
-	2	-	-	-	7	1	2	-	-	-	-	3	1	5	-	3	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2
1	-	-	-	14	4	7	2	8	-	1	1	1	2	2	7	3	2
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	-
-	-	-	-	-	5	-	7	1	3	1	-	-	-	2	1	3	-
-	-	-	-	-	5	-	9	3	-	-	-	-	-	3	1	1	-
-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-
1	-	1	-	7	1	4	4	6	3	-	2	1	2	-	5	4	3
-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44	54	19	10	208	193	185	247	153	62	39	47	47	212	190	230	191	32

under dementia præcox og 3 mænd og 2 kvinder under dementia paranoidea. ²⁾ 4 mænd og under diagnosen katatoni. ⁴⁾ Herav 1 opført under diagnosen senil dements.

ved utgangen av 1908.

laus les hospices au 1er janvier 1909.

Sandrud.		Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.	Møllendal.		Trondhjem.		Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
2	3	-	-	9	28	11	17	3	6	4	1	4	19	20	13	10	-
1	-	-	-	5	15	5	8	4	12	10	-	-	5	6	6	6	-
-	-	-	-	3	9	20	34	4	1	3	-	-	-	8	13	11	2
51	36	9	5	72	41	53	77	71	24	14	38	31	75	63	96	66	11
2	6	1	4	29	21	16	23	19	3	1	-	-	25	8	11	9	5
-	-	-	-	5	12	2	6	2	-	2	3	-	9	10	3	7	2
1	-	-	-	-	1	7	2	4	2	1	-	2	4	1	6	-	-
-	3	-	-	-	3	1	2	-	-	-	-	-	2	1	3	-	1
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	2
1	1	-	-	12	4	5	1	8	-	1	1	1	2	2	6	3	2
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3	-	-	-
-	-	-	-	2	-	4	-	3	-	-	-	-	2	-	1	-	4
-	-	-	-	2	-	4	2	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	8	1	-	7	1	4	3	1	3	-	1	1	1	-	5	2	3
-	-	-	-	¹⁾ 1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
65	58	11	9	147	135	132	175	119	51	36	44	41	148	124	160	115	31

Tabel VI. Ind-
Nombre des entrées dans

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	De- dichens.		Blak- stad.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.											
Melancholia	183	78	105	11	8	2	6	-	15	4	1	-	-	4
Mania	91	35	56	10	3	6	6	1	2	2	-	-	-	-
Amentia	82	30	52	-	-	3	8	-	-	-	-	-	-	1
Dementia	456	261	195	46	19	21	46	6	¹⁾ 8 ¹⁾	3	4	5	16	11
Paranoia	42	31	11	1	-	2	-	-	1	2	-	-	-	-
Insania periodica	68	25	43	-	-	2	-	-	²⁾ 1 ²⁾	10	-	1	5	9
— epileptica	15	9	6	1	-	1	-	-	1	-	-	-	2	2
— hysterica	26	-	26	-	9	-	2	1	-	-	-	2	-	1
— hypochondrica	5	5	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
— degenerativa	23	16	7	-	-	4	3	-	³⁾ 5 ³⁾	2	1	1	-	-
— neurasthenica	4	1	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Alcoholismus	22	20	2	4	-	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	31	23	8	2	-	6	5	-	6	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	5	2	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	21	16	5	1	-	2	-	-	1	2	-	-	4	-
Til observation	12	11	1	6	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	1 086	563	523	84	40	55	77	8	41	25	6	9	28	28

¹⁾ 5 mænd er opført under diagnosen dementia præcox, 2 mænd og 1 kvinde under depression. ²⁾ 1 mand og 1 kvinde er opført under diagnosen katatonia. ³⁾ Derav 1 under

Tabel VII. Ut-
Nombre des sorties

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Dedichens.		Blakstad.
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
		md.	kv.							
Melancholia	54	18	36	1	5	1	3	1	-	2
Mania	50	23	27	6	1	2	6	-	-	-
Amentia	44	19	25	-	-	5	9	-	-	-
Dementia	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	12	5	7	-	-	-	-	-	1	-
— epileptica	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	7	-	7	-	5	-	-	-	-	-
— degenerativa	4	3	1	-	-	1	-	1	-	1
— neurasthenica	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-
Alcoholismus	8	7	1	1	-	2	-	-	-	-
Vitia organica cerebri	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	186	78	108	8	11	11	18	3	1	3

kommet.

es hospices d'aliénés.

Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.	Møllen-dal.		Trond-hjem.		Rotvold.		Rønvik.		Krimi-nal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
2	8	-	-	9	24	6	14	1	3	3	-	-	13	16	15	18	-
-	2	-	-	4	12	3	8	-	-	-	-	1	2	7	8	14	-
-	3	-	-	1	2	15	23	2	1	-	-	-	-	2	8	13	-
32	30	6	1	20	13	12	17	21	5	-	2	2	36	23	32	19	-
4	3	1	-	8	1	1	3	5	-	-	1	1	7	-	1	1	-
3	3	1	-	8	2	1	1	-	-	-	-	1	4	11	-	5	-
1	2	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	1	1	-
-	2	-	-	4	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	2	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
1	-	-	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
-	-	-	-	3	-	3	1	-	1	-	-	-	-	1	2	-	1
-	-	-	-	3	-	5	1	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-
-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1	-	-	-	-	-	-	1	5	-	-	1	-	1	-	-	2	-
-	-	-	-	2	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
44	54	8	1	61	58	53	72	34	11	3	3	6	64	66	70	76	1

liagnosen dementia paranoidea. ²⁾ 1 mand og 7 kvinder er opført under diagnosen manisk liagnosen delirium tremens.

skrevet helbredet.

en état de guérison.

Sanderud.		Bratsberg.		Eg.		Neeven-gaarden.		Rosen-berg.	Møllen-dal.	Rotvold.		Rønvik.		Krimi-nal-asylet.
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
-	1	-	1	3	9	1	2	-	1	5	11	3	4	-
-	-	-	2	4	5	4	6	-	1	2	3	4	4	-
-	-	-	1	1	2	6	8	2	-	-	-	5	6	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-
1	1	1	-	3	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	2
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	5	1	3	12	21	12	18	2	2	7	14	14	17	2

Tabel VIII. Ut-
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	40	18	22	4	6	-	-	-	4	2	-	-
Mania	15	8	7	6	1	1	-	1	-	-	-	-
Amentia	19	7	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	66	49	17	11	2	2	1	-	2	-	4	1
Paranoia	10	8	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	32	16	16	-	-	2	-	-	3	3	-	-
— epileptica	4	4	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
— hysterica	10	1	9	-	2	-	1	1	-	2	-	-
— hypochondrica	3	2	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa	8	6	2	-	-	2	-	-	1	1	-	1
— neurasthenica	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	5	5	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	7	5	2	3	-	1	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	221	130	91	27	12	9	2	2	11	8	4	2

Tabel IX. Utskrevet
Nombre des sorties en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.
		md.	kv.								
Melancholia	38	15	23	2	2	-	-	-	4	5	-
Mania	13	3	10	-	1	-	-	-	1	1	-
Amentia	8	2	6	-	-	-	-	-	-	-	-
Dementia	169	109	60	29	6	7	7	-	6	5	2
Paranoia	35	23	12	4	2	1	-	-	2	2	-
Insania periodica	8	1	7	-	-	-	-	-	1	3	-
— epileptica	5	2	3	-	-	-	1	-	-	-	-
— hysterica	5	-	5	-	2	-	1	1	-	-	-
— degenerativa	10	9	1	-	-	-	1	-	6	-	-
Alcoholismus	4	3	1	1	-	-	-	-	1	-	-
Paralysis generalis	8	6	2	1	-	1	-	-	2	-	-
Idiotia (imbecillitas)	12	6	6	1	3	1	-	-	-	-	-
Tilsammen	315	179	136	38	16	10	10	1	23	16	2

skrevet bedret.

stat d'amélioration.

Sanderud.		Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	2	-	-	-	1	2	5	-	-	1	5	2	3	3
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	1	2
-	-	1	-	-	2	5	4	-	-	-	-	1	2	4
4	3	-	3	3	2	6	2	5	-	-	2	4	7	2
-	-	-	-	-	-	2	1	6	-	-	-	-	-	1
-	2	-	1	3	-	-	-	-	-	-	6	9	1	2
-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	1	-
-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	-
4	8	2	4	8	5	17	16	11	1	1	16	19	18	14

ihelbredet.

stat de non guérison.

Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.		Neeven-gaarden.		Rosenberg.	Møllendal.		Trondhjem.	Rotvold.		Rønvik.		Kriminal-asylet.
			Md.	Kv.	Md.	Kv.		Md.	Kv.		Md.	Kv.	Md.	Kv.	
-	-	-	6	7	-	-	-	-	1	-	2	5	1	3	-
-	-	-	-	5	-	-	-	-	1	-	2	-	-	2	-
-	-	-	1	1	-	4	-	-	-	-	1	1	1	-	-
-	1	1	13	13	2	8	5	2	1	2	1	21	8	18	11
-	-	2	5	4	-	1	-	-	-	-	-	7	2	-	1
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	2	-
-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
-	-	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-
2	-	1	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	1	-
2	1	4	30	32	3	14	6	4	3	2	1	33	21	22	20

Tabel X.
Nombre des décès

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.									
Melancholia	25	15	10	2	2	1	1	-	1	-	-	-
Mania	7	2	5	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Amentia	20	7	13	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Dementia	94	52	42	6	6	5	5	5	-	-	5	2
Paranoia	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania periodica	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— epileptica	7	3	4	1	-	-	-	1	-	-	1	1
— degenerativa	3	2	1	-	-	-	-	-	-	1	2	-
Alcoholismus	3	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	25	19	6	3	-	9	4	-	1	-	-	-
Vitia organica cerebri	2	1	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	192	109	83	15	8	16	11	6	2	1	8	3

Tabel XI. Tilbakeiggende
Nombre des aliénés restés en

Sygdom.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dike- mark.		Oslo.	De- dichens.		Blakstad.		Sande- rud.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.											
Melancholia	280	113	167	¹⁾ 25	¹⁾ 29	7	14	9	7	4	4	3	1	3
Mania	143	64	79	¹⁾ 18	¹⁾ 15	8	3	8	2	2	-	-	1	-
Amentia	111	45	66	-	-	4	1	-	-	-	1	3	-	1
Dementia	1 419	803	616	108	¹⁾ 68	102	128	14	6	7	36	30	58	39
Paranoia	219	139	80	6	9	20	4	1	1	2	-	-	-	-
Insania periodica	120	47	73	-	-	10	9	-	-	8	4	5	6	11
— epileptica	41	30	11	3	1	2	1	-	-	-	2	1	2	-
— hysterica	65	1	64	-	¹⁾ 21	-	8	5	-	-	-	10	-	2
— hypochondrica	15	12	3	6	2	1	-	-	-	-	-	-	1	1
— degenerativa	98	68	30	-	-	19	2	-	2	3	10	12	1	1
— neurasthenica	5	-	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	35	35	-	10	-	5	-	-	1	-	2	-	-	-
Paralysis generalis	38	29	9	1	-	13	7	1	3	-	2	-	-	-
Vitia organica cerebri	5	5	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas)	83	58	25	6	3	3	1	4	2	2	8	2	11	6
Til observation	2	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	2 679	1 450	1 229	183	149	197	178	42	24	27	71	66	81	64

¹⁾ Ved forandring av diagnose er for melankoliens vedkommende antallet av mænd blit (derav 2 som var indlagt til observation) og formindsket med 2 kvinder. For dements er antallet

Døde.

dans les hospices d'aliénés.

Sanderud.		Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Neevengaarden.		Rosenberg.	Møllendal.		Trondhjem.	Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1	1	-	-	-	-	1	-	2	1	1	2	-	1	1	2	3	2
-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	1	3
-	-	1	1	-	-	-	-	2	3	-	-	1	-	-	-	5	7
5	4	1	1	1	1	2	4	4	2	7	2	1	1	2	2	12	8
-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	2	-	3	2	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7	7	1	2	1	1	9	5	11	9	10	4	2	3	3	5	22	20

ved utgangen av 1909.

raitement au 31. décembre 1909.

Bratsberg.		Kristiansand.		Eg.		Neevengaarden.		Rosenberg.	Møllendal.		Trondhjem.	Rotvold.		Rønvik.		Kriminalasylet.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	
2	7	-	-	8	35	12	23	3	6	6	1	2	19	16	18	16	-
-	-	-	-	5	16	4	8	4	11	9	-	1	3	8	8	9	-
-	1	-	-	2	5	22	38	4	2	2	-	-	-	8	8	7	2
30	29	10	5	75 ²⁾	36	53	82	75	25	12	38	31	86	72	90	63	11
4	3	-	4	30	18	15	24	17	3	1	-	1	25	6	12	8	4
2	3	-	-	7	8	3	7	1	-	2	3	1	7	11	2	8	2
1	2	-	-	1	-	5	2	4	1	1	-	1	4	1	5	1	-
-	1	-	-	-	7	1	2	-	-	-	-	3	-	3	-	2	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	2
1	-	-	-	10	4	7	2	8	-	1	1	1	2	2	5	2	2
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
-	-	-	-	2	-	6	-	2	1	-	-	-	2	-	1	-	3
-	-	-	-	2	-	5	-	-	-	-	-	-	3	-	-	1	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
1	-	-	-	5	1	4	2	6	2	-	2	1	1	-	4	3	3
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
41	47	10	9	148	130	139	190	124	51	34	45	42	153	131	154	120	29

ørmindet med 2, likesaa antallet av kvinder. For maniens er mændenes antal øket med 4 v kvinder øket med 2; likesaa for insania hysterica. ²⁾ Herav en overført fra amentia.

Tabel XII. Sygdomsform og behandlingens

Répartition par formes de la

Sygdom.	Tilbake- liggende fra 1908.	Ind- kommet i 1909.	Til- sammen behandlet.	Ut-	
				hel- bredet.	bedret.
Melancholia.....	258	183	441	54	40
Mania.....	135	91	226	50	15
Amentia.....	121	82	203	44	19
Dementia.....	1 291	456	1 747	3	66
Paranoia.....	224	42	266	-	10
Insania periodica.....	105	68	173	12	32
— epileptica.....	43	15	58	2	4
— hysterica.....	59	26	85	7	10
— hypochondrica.....	13	5	18	-	3
— degenerativa.....	102	23	125	4	8
— neurasthenica.....	4	4	8	1	2
Alcoholismus.....	33	22	55	8	5
Paralysis generalis.....	40	31	71	-	-
Vitia organica cerebri.....	4	5	9	1	-
Idiotia (imbecillitas).....	82	21	103	-	7
Til observation.....	4	12	16	-	-
Tilsammen	2 518	1 086	3 604	186	221

Tabel XIII. Procentforholdet av tilbakeliggende, indkomne, ut-

Rapport du nombre des sorties et décès comparé

	Til- sammen for samtlige asyler.	Gautstad. Dikemark.		Oslo.	Dedicheus. Blakstad.	
		pet.	pet.	pet.	pet.	pet.
Tilbakeliggende fra 1908.....	69,9	73,8	71,4	84,3	43,1	90,6
Indkommet i 1909.....	30,1	26,2	28,6	15,7	56,9	9,4
Utgaaet helbredet.....	5,2	4,0	6,3	-	3,4	1,9
— bedret.....	6,1	8,2	2,4	3,9	16,4	3,8
— uhelbredet.....	8,7	11,4	4,3	2,0	33,6	1,2
— efter avgit erklæring...	0,3	1,5	-	-	-	-
Død.....	5,3	4,9	5,8	11,8	2,6	6,9
Tilsammen utgaaet og død.....	25,6	30,0	18,8	17,7	56,0	13,8
Tilbakeliggende ved aarets utgang	74,4	70,0	81,2	82,3	44,0	86,2

utfald for samtlige asyler.

maladie et résultat du traitement.

gaat.			Tilbage- liggende ved ut- gangen av 1909.	Procentforhold til					
				samtlige for samme sygdom behandlede				samtlige	
uhel- bredet.	efter avgit erklæring.	død.		hel- bredede.	bedrede.	uhel- bredede.	døde.	be- handlede	ind- komne.
38	-	25	280	12,2	9,1	8,6	5,7	12,2	16,8
13	-	7	143	22,1	6,6	5,7	3,1	6,3	8,4
8	-	20	111	21,7	9,4	3,9	9,8	5,6	7,5
169	-	94	1 419	0,2	3,8	9,7	5,4	48,5	42,0
35	-	2	219	-	3,8	1,3	0,8	7,4	3,9
8	-	2	120	6,9	18,5	4,6	1,2	4,8	6,2
5	-	7	41	3,4	6,9	8,6	12,1	1,6	1,4
5	-	-	65	8,2	11,8	5,9	-	2,4	2,4
-	-	-	15	-	16,7	-	-	0,5	0,5
10	-	3	98	3,2	6,4	8,0	2,4	3,5	2,1
-	-	-	5	12,5	25,0	-	-	0,2	0,4
4	-	3	35	14,5	9,1	7,3	5,5	1,5	2,0
8	-	25	38	-	-	11,3	35,2	2,0	2,9
-	-	2	5	11,1	-	-	22,2	0,3	0,5
12	-	2	83	-	6,8	11,7	1,9	2,9	1,9
-	-	-	2	-	-	-	-	-	-
315	11	192	2 679						

gaaede og døde til de paa hvert asyl tilsammen behandlede.

au total des aliénés traités dans les hospices.

Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.	Neeven- gaarden.	Rosen- berg.	Møllen- dal.	Trond- hjem.	Rot- vold.	Røn- vik.	Kriminal- asylet.
pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.	pct.
68,7	-	69,0	70,3	71,1	77,8	86,1	90,4	67,7	65,3	96,9
31,3	100,0	31,0	29,7	28,9	22,2	13,9	9,6	32,3	34,7	3,1
3,4	4,1	-	8,2	6,9	1,3	2,0	-	5,2	7,4	6,3
6,8	2,0	13,8	3,2	7,6	7,2	1,0	1,0	8,7	7,6	-
1,1	1,0	13,8	15,5	3,9	3,9	6,9	3,2	13,4	10,0	3,1
-	-	-	0,3	0,7	-	-	-	-	-	-
7,8	3,1	6,9	3,5	4,6	6,5	5,9	3,2	2,0	10,0	-
19,0	10,2	34,5	30,7	23,7	18,9	15,8	7,4	29,3	35,0	9,4
81,0	89,8	65,5	69,3	76,3	81,1	84,2	92,6	70,7	65,0	90,6

Tabel XIV. De for første gang i et norsk asyl indkomnes alder ved indlæggelsen.

Répartition par âge lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Tilsammen.	Derav		Under 20 aar.		20—30		30—40		40—50		50—60		60—70		70—80		80—90		Ukjendt.	
		md.	kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia	162	68	94	3	4	9	21	18	22	21	21	12	22	5	3	-	1	-	-	-	-
Mania	63	24	39	6	6	8	14	2	8	3	4	5	6	-	-	-	1	-	-	-	-
Amentia	70	25	45	5	7	9	20	8	9	2	3	1	3	-	2	-	1	-	-	-	-
Dementia	278	155	123	16	20	62	30	34	24	15	24	10	10	12	8	6	4	-	3	-	-
Paranoia	29	20	9	-	-	2	1	9	3	5	3	3	2	-	-	-	-	-	-	1	-
Insania periodica	27	8	19	1	1	2	6	1	6	4	3	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
— epileptica	12	6	6	1	-	2	2	2	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hysterica	21	-	21	-	4	-	9	-	4	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— hypochondrica	4	4	-	-	-	-	-	1	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— degenerativa.....	21	14	7	3	-	5	3	6	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— neurasthenica	3	1	2	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus	13	12	1	-	-	4	1	5	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis generalis	17	14	3	-	-	1	1	4	1	8	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cerebri ...	4	2	2	-	1	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	16	12	4	3	1	4	1	3	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Til observation.....	7	6	1	-	-	5	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	747	371	376	38	44	113	110	95	87	66	65	35	44	17	16	6	7	-	3	1	-

Tabel XV. Alder, i hvilken de første symptomer ytre sig hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

L'âge, dans lequel se montrèrent les premiers symptômes chez les aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sygdom.	Under 15 aar.		15—20		20—25		25—30		30—35		35—40		40—45		45—50		50—60		60—70		Over 70 aar.		Ukjendt.	
	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Melancholia.....	-	1	4	4	2	16	8	8	9	14	7	5	11	12	7	14	9	17	7	3	-	-	4	-
Mania.....	-	1	6	7	3	10	2	3	1	3	-	2	2	3	-	2	5	5	-	-	-	1	5	2
Amentia.....	1	-	4	7	3	10	6	8	5	7	3	5	-	1	2	1	1	3	-	2	-	1	-	-
Dementia.....	3	-	22	15	25	15	20	19	8	7	10	11	2	5	3	4	5	6	6	5	4	2	47	34
Paranoia.....	-	-	-	-	1	1	3	1	4	1	3	1	-	3	1	1	1	-	-	-	-	-	7	1
Insania periodica.....	-	-	1	3	-	2	2	4	1	5	3	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
— epileptica.....	3	1	1	1	1	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
— hysterica.....	-	2	-	3	-	3	-	4	-	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5
— hypochondrica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
— degenerativa.....	3	1	3	-	3	1	-	2	4	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
— neurasthenica.....	-	-	-	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Alcoholismus.....	-	-	-	-	2	1	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4
Paralysis generalis.....	-	-	-	-	-	-	1	1	1	-	3	1	3	1	5	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Vitia organica cerebri.....	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Idiotia (imbecillitas).....	10	2	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Til observation.....	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1
Tilsammen	21	8	41	41	40	60	46	52	39	41	30	28	21	28	18	23	22	31	13	11	4	4	76	49

Tabel XVI. Sygdommens varighet hos de for første gang i et norsk asyl indlagte.

Durée de la maladie lors de l'admission des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Ialt indkommet.			Under 1/2 aar.			1/2—1 aar.			1—2 aar.			2 aar og derover.			Ukjendt varighet.		
	Tils.	Derav		Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
		md.	kv.															
Gaustad	1) ¹⁾ 93	63	30	18	10	8	4	4	-	3	1	2	28	19	9	40	29	11
Dikemark	112	47	65	56	21	35	11	6	5	7	4	3	18	7	11	20	9	11
Oslo	4	-	4	1	-	1	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Dedichens	54	36	18	17	7	10	23	17	6	7	7	-	4	3	1	3	2	1
Blakstad	11	5	6	2	-	2	2	2	-	2	2	-	4	1	3	1	-	1
Sanderud	33	12	21	19	4	15	3	1	2	2	1	1	9	6	3	-	-	-
Bratsberg	36	14	22	15	4	11	3	1	2	-	-	-	18	9	9	-	-	-
Eg	88	40	48	51	21	30	6	2	4	8	3	5	12	8	4	11	6	5
Neevengaarden	93	37	56	46	14	32	16	10	6	10	6	4	21	7	14	-	-	-
Rosenberg	12	12	-	2	2	-	-	-	-	1	1	-	9	9	-	-	-	-
Møllendal	5	4	1	1	1	-	2	1	1	-	-	-	2	2	-	-	-	-
Trondhjem	7	2	5	2	-	2	-	-	-	-	-	-	5	2	3	-	-	-
Rotvold	35	44	41	34	13	21	10	4	6	5	4	1	26	20	6	10	3	7
Rønvik	109	53	56	54	23	31	16	9	7	13	9	4	20	8	12	6	4	2
Tilsammen	742	369	373	318	120	198	99	57	42	58	38	20	176	101	75	91	53	38

1) 5 til observation indlagte ikke medtat.

Tabel XVII. (Forts.)

Dødsårsak.	Tilsammen.		Alder og kjøen.																																		
	Derav		Gaustad.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sandertud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Fg.	Neevegaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.	10-20		20-30		30-40		40-50		50-60		60-70		70-80		80-90					
	md.	kv.																Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
B. Sygdomme i de enkelte organer.																																					
<i>I. Hjerne og ryggmarv.</i>																																					
Apoplexi	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emollitio	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Epilepsi	4	2	2	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Insania	22	11	11	5	-	-	1	-	-	-	3	1	-	1	-	11	2	-	-	-	-	3	1	4	5	-	4	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Meningit	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Paralysis agitans	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
— generalis	17	14	3	2	8	-	1	-	-	-	2	3	-	-	-	-	1	-	-	1	-	6	2	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vita organica cerebri	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>II. Cirkulationsorganerne.</i>																																					
Arteriosklerose	4	3	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-
Endokardit	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hjertelammelse	10	5	5	-	-	1	-	-	1	-	3	-	1	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	1	1	2	1	1	1	1	1	1	-	-	1	-	-
Perikardit	2	1	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vitia organica cordis	3	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>III. Respirationsorganerne.</i>																																					
Bronkopneumoni	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungeemboli	1	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lungegænger	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pleurit	3	3	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel XVIII a. De indkomnes hjemstavn.

Tableau des entrées réparties par domicile des aliénés.

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.	Neevengaarden.	Rosenberg.	Mollendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Ronvik.
Bygderne i:																
Akershus amt	35	15	1	-	6	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Smaalenenes —	20	16	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Buskerud —	25	16	2	-	6	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Jarlsberg og Larvik amt	14	10	1	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hedemarken —	71	5	-	1	5	-	54	-	-	-	-	1	-	-	5	-
Kristians —	26	17	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	6	-
Bratsberg —	110	-	-	-	4	-	-	94	-	12	-	-	-	-	-	-
Nedenes —	21	-	-	-	-	-	-	1	-	20	-	-	-	-	-	-
Lister og Mandal —	39	-	-	-	-	1	-	-	-	28	1	9	-	-	-	-
Stavanger —	31	-	1	-	-	-	-	-	-	15	13	2	-	-	-	-
Søndre Bergenhus amt	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38	1	12	-	-	-
Nordre Bergenhus amt	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	2	1	-	-	-
Romsdals —	43	-	-	-	1	-	-	-	-	1	5	1	-	-	31	4
Søndre Trondhjems amt	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	35	-
Nordre Trondhjems amt	30	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	2	22	4
Nordlands —	83	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	80
Tromsø —	20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
Finmarkens —	18	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	18
Bygderne tilsammen	692	79	5	1	28	15	54	95	-	75	69	29	14	3	99	126
Byerne:																
Kristiania	167	16	124	5	20	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Son	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drøbak	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Moss	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sarpsborg	2	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Fredrikstad	4	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Fredrikshald	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Drammen	8	6	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Hønefoss	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kongsberg	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Holmestrand	2	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Horten	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tønsberg	3	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Sandefjord	3	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Sammenlagt	201	40	125	5	26	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	1

Tabel XVIII a. (Forts.).

Hjemstavn.	Tilsammen.	Gaustad.	Dikemark.	Oslo.	Dedichens.	Blakstad.	Sanderud.	Bratsberg.	Kristiansand.	Eg.	Neeveengaarden.	Rosenberg.	Møllendal.	Trondhjem.	Rotvold.	Rønvik.
Overført	201	40	125	5	26	-	-	-	-	3	-	-	-	-	1	1
Hamar	6	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Kongsvinger	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Gjøvik	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Lillehammer	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Skien	5	-	-	-	-	-	-	2	-	2	1	-	-	-	-	-
Brevik	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Langesund	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kragerø	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Risør	2	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Tvedestrand	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Arendal	9	-	-	-	1	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-
Grimstad	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Kristiansand	13	-	-	-	-	-	-	-	9	4	-	-	-	-	-	-
Mandal	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Farsund	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Flekkefjord	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Egersund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-
Stavanger	18	-	-	-	-	-	-	-	-	10	6	2	-	-	-	-
Skudeneshavn	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Haugesund	3	-	-	-	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-
Bergen	48	-	-	1	1	-	-	-	-	-	46	-	-	-	-	-
Aalesund	13	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	2	-	-	8	2
Kristiansund	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
Trondhjem	21	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	6	12	-
Stenkjær	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Namsos	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Mosjøen	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Bodø	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Narvik	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	5
Tromsø	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	3
Hammerfest	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Byerne tilsammen	383	45	126	7	33	-	2	3	9	42	56	5	-	6	30	19
Fra Danmark	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Sverige	4	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
- England	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- Amerika	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ialt ¹⁾	1082	124	132	8	66	15	56	98	9	117	125	34	14	9	130	145

¹⁾ 2 i Eg asyl til observation indlagte ikke medregnet; en 2 ganger i Rønvik asyl indlagt er kun regnet 1 gang, og 1 i Kriminalasylet indkommen var overflyttet fra Rønvik asyl.

Tabel XVIII b. De for første gang i et norsk asyl indkomnes hjemstavn.

Domicile des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Kristiania.		Akershus.		Smaalene.		Buskerud.		Bygd. Jarlsberg og Larvik.		Hede- marken.		Kristians.		Bratsberg.		Nedenes.		Lister og Mandal.		Stavanger.		Søndre Bergenhus. Bergen.		Nordre Bergenhus.		Romsdal.		Søndre Trondhjem.		Nordre Trondhjem.		Nordland.		Tromsø.		Finnmarken.		Utlandet.
	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.	Bygder.	Byer.			
Gaustad	10	11	1	16	7	13	5	9	4	5	1	15	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 (Sverige).	
Dikemark	108	-	-	-	1	1	-	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5 (Danmark 1, Sverige 2, England 1, Amerika 1).	
Oslo	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Dedichens	13	5	1	2	1	6	2	1	2	4	1	-	-	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Blakstad	-	9	-	1	-	-	-	-	-	-	-	31	2	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Sanderud	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
Bratsberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Eg	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	10	5	14	9	20	6	11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neevengaarden	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	5	14	9	20	6	11	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rosenberg	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	5	-	10	7	30	29	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	-	10	7	30	29	14	1	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10	7	30	29	14	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotvold	1	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	21	10	21	9	14	1	-	-	-	-	-	-	
Rønvik	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
	133	25	2	19	9	20	8	11	7	44	5	19	2	47	8	15	9	27	7	21	18	35	31	15	27	15	21	17	19	1	61	9	17	4	12	1	6		
		27		28		28		18		49		21		55		24		34		39						42		38		20		70		21		13			

741, hvorav 455 fra bygderne og 286 fra byerne.

Tabel XIX. Oversigt over egteskapsforholdene hos de for første gang i et norsk asyl indkomne.

État civil des aliénés reçus pour la première fois dans un hospice norvégien.

Asyl.	Tilsammen.			Ugifte.			Gifte.			I enkestand.			Fraskilte.			Ukjendt.		
	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.	Tils.	Md.	Kv.
Gaustad	98	67	31	58	43	15	37	22	15	3	2	1	-	-	-	-	-	-
Dikemark	112	47	65	68	24	44	35	20	15	8	2	6	-	-	-	1	1	-
Oslo	4	-	4	2	-	2	1	-	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Dedichens	54	36	18	33	19	14	17	14	3	2	2	-	2	1	1	-	-	-
Blakstad	11	5	6	7	4	3	3	1	2	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Sanderud	33	12	21	16	8	8	16	4	12	1	-	1	-	-	-	-	-	-
Bratsberg	36	14	22	23	8	15	12	5	7	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Eg	88	40	48	44	18	26	36	20	16	7	2	5	1	-	1	-	-	-
Neevengaarden	93	37	56	57	24	33	28	10	18	6	2	4	2	1	1	-	-	-
Rosenberg	12	12	-	9	9	-	2	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal	5	4	1	5	4	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Trondhjem	7	2	5	5	2	3	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rotvold	85	44	41	60	29	31	22	12	10	2	2	-	1	1	-	-	-	-
Rønvik	109	53	56	59	32	27	46	20	26	4	1	3	-	-	-	-	-	-
Tilsammen	747	373	374	446	224	222	257	130	127	37	15	22	6	3	3	1	1	-

Tabel XX.

Aarsaker.	Samtlige asyler.			Gaustad.		Dikemark.		Oslo.	Dedichens.		Blakstad.	
	Tils.	Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
	md.	kv.										
<i>c. Intoxikationer.</i>												
Drik	34	28	6	5	-	5	2	-	-	-	-	-
<i>d. Fysiologiske utviklingsprocesser.</i>												
Graviditet. Besvangring..	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Barselseng og diegivning	13	-	13	-	3	-	2	-	-	-	-	-
Alderdom. Senilitet.....	15	7	8	2	1	-	3	-	-	-	-	-
<i>e. Forskjellige svækkende indflydelser.</i>												
Masturbation, utsvævelser	6	4	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Overanstrengelse (legemlig og aandelig)	11	5	6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ondtliden	1	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Menorrhagi	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
<i>f. Andre aarsaker.</i>												
Amerikaophold	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Disposition, nervøs konstitution	2	-	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Fractura cranii	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Andre benbrud	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Imbecillitet. Psykisk svakheth.....	14	9	5	7	4	1	1	-	-	-	-	-
Legemlig svakheth, avkræftelse	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Operation	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Solstik	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Straf for fødsel i dødsmaal	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tidligere hjernebetændelse	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulykkestiltælde (holdt paa at drukne).....	2	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
En eller flere av de ovenstaaende aarsaker er opgit for	455	220	235	41	23	26	29	1	-	-	5	5
Uopgit eller ingen kjendt sikker aarsak for	287	149	138	22	7	21	36	3	36	18	-	1
Tilsammen	742	369	373	63	30	47	65	4	36	18	5	6

) 5 til observation paa Gaustad inlagte ikke medtat.

(Forts.).

Sanderud.		Bratsberg.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.	Møllen- dal.		Trond- hjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
1	-	-	-	4	-	4	3	-	-	-	-	-	4	-	5	1
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	1	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	-	-	1	-	3
-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	3	2
-	-	-	-	-	-	2	1	1	-	-	-	-	1	1	-	-
-	3	-	-	-	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	2	2
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
12	21	7	11	29	34	30	51	6	-	-	2	2	29	23	33	35
-	-	7	11	11	14	7	5	6	4	1	-	3	15	18	20	21
12	21	14	22	40	48	37	56	12	4	1	2	5	44	41	55	56

Tabel XXI. Oversigt over de for første gang i et
Profession et condition sociale des aliénés reçus

Stand.	Samtlige asyl.			Gautstad.		Dike- mark.		Oslo.	De- dichens.		Blak- stad.	
	Tils.	Derav md. kv.		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
Akademisk og teknisk stand	6	4	2	1	-	-	-	-	2	1	-	-
Arbejderstanden	140	88	52	20	3	14	9	-	-	-	2	1
Bonde- husmands- og inderstanden . .	205	101	104	14	9	-	-	-	14	8	1	2
Embeds- og bestillingsmandsstanden . .	10	5	5	2	-	-	-	-	3	1	-	1
Fjeldfinner	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Forskjellige funktionærer	11	7	4	2	3	-	-	1	-	-	-	-
Haandværkerstanden, maskinister, sy- piker etc.	95	56	39	11	5	10	18	2	2	2	-	-
Handelsstanden	42	27	15	1	2	10	5	-	11	5	-	-
Kunstnere, musikere etc.	3	3	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-
Lægs- og fattiglemmer, omstreifere etc.	14	8	6	3	-	-	-	-	-	-	1	-
Lærerstanden	12	4	8	1	1	-	2	-	-	-	-	-
Militærstanden	5	5	-	2	-	-	-	-	3	-	-	-
Sjømandsstanden, fiskere, lodser	63	43	20	5	1	4	1	-	-	-	-	-
Tjenerstanden	119	15	104	5	7	6	2	-	-	-	1	2
Ukjendt, uopgit eller uten stilling . . .	21	6	15	-	-	2	22	1	-	1	-	-
Tilsammen	747	373	374	67	31	47	65	4	36	18	5	6

¹ Herav 2 sykepleiersker. ²) Tilhørende «borgerstanden».

Tabel XXII. Middeltal av daglig
Nombre moyen par jour des aliénés occupés

Asyl.	Til- sammen.	Derav		Utearbeide (gaards-, have-, mark- arbeide etc.).			Brænde- skjæring og bæring av kul og ved.
		md.	kv.	Tils.	Md.	Kv.	Md.
Gautstad	147,48	94,96	52,52	16,27	13,39	2,88	8,38
Dikemark	84,0	49,0	35,0	-	10,0	-	3,0
Oslo	12,17	-	12,17	-	-	³) 4,29	-
Dedichens	18,17	4,53	13,64	-	-	-	-
Blakstad	53,75	30,25	23,50	17,75	16,0	1,75	-
Sanderud	77,4	37,9	39,5	14,6	12,7	1,9	5,5
Bratsberg	24,37	12,53	11,84	0,22	0,18	0,04	0,84
Kristiansand	11,0	6,0	5,0	-	-	-	6,0
Eg	126,44	72,27	54,17	19,57	16,75	2,82	12,94
Neevengaarden	144,12	63,36	80,76	11,39	10,55	0,84	7,85
Rosenberg	53,96	53,96	-	16,37	16,37	-	2,19
Mollendal	28,0	13,0	15,0	-	-	-	1,0
Trondhjem	37,9	18,3	19,6	2,9	2,9	-	4,3
Rotvold	122,5	74,4	48,1	6,4	6,4	-	19,9
Rønvik	179,0	109,8	69,2	-	33,3	2,9	6,2
Kriminalasylet	22,39	22,39	-	-	-	-	0,12

¹) Konvolutarbeide. ²) Arbeide for patienten selv; dets art ikke opgit. ³) Heri ogsaa
⁷) Garnbinding, poseklistring, strømpestriking.

norsk sindssykeasyl indkomnes stand og stilling.

pour la première fois dans un hospice norvégien.

Sanderud.		Bratsberg.		Eg.		Neeven- gaarden.		Rosen- berg.	Møllendal.		Trønd- hjem.		Rotvold.		Rønvik.	
Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
1	3	6	5	16	11	5	10	6	-	-	1	2	13	5	4	3
7	14	8	6	6	13	14	20	2	1	1	-	-	17	15	17	16
-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-
1	-	-	1	8	1	9	7	2	2	-	-	-	7	1	4	2
-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	3	-	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
2	-	-	1	-	1	-	-	1	-	-	-	-	-	2	1	2
-	-	-	-	1	1	-	-	-	1	-	-	1	1	2	-	1
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	3	-	5	7	1	-	-	-	-	2	1	23	10
1	3	-	9	2	20	2)	11	-	-	-	1	-	-	13	-	16
-	-	-	-	-	-	2)	4	2)	1	-	-	-	-	-	-	4
12	21	14	22	40	48	37	56	12	4	1	2	5	44	41	53	56

arbeidende syke i asylerne.

au travail dans les divers hospices.

Husgjerning.			Haand- verks- arbeide.	Plukning av drev, uld, kluteklipping, mattelægning.			Kvindelig haand- arbeide.	Kontor- arbeide.	Forskjellig andet arbeide.		
Tils.	Md.	Kv.	Md.	Tils.	Md.	Kv.	Kv.	Md.	Md.	Kv.	
48,81	26,29	22,52	16,19	26,0	26,0	-	27,12	-	1)	4,71	-
-	23,0	8,5	8,0	-	5,0	-	22,0	-	-	2)	4,5
-	-	-	-	-	-	3,70	3,21	-	-	4)	0,97
1,04	-	1,04	5)	1,88	-	-	12,60	1,65	4)	1,0	-
-	10,75	12,75	3,5	-	-	-	9,0	-	-	-	-
31,5	11,0	20,5	8,7	-	-	-	17,1	-	-	-	-
10,26	5,36	4,9	-	7,94	6,15	1,79	5,11	-	-	-	-
-	-	2,0	-	-	-	-	3,0	-	-	-	-
52,19	25,75	26,44	6,08	12,73	10,75	1,98	22,93	-	-	-	-
71,08	31,92	39,16	4,13	7,91	7,91	-	40,76	1,0	-	-	-
13,34	13,34	-	7,20	14,86	14,86	-	-	-	-	-	-
18,0	12,0	6,0	-	-	-	-	9,0	-	-	-	-
10,5	5,5	5,0	2,8	3,8	2,8	1,0	13,6	-	-	-	-
-	18,7	15,9	11,0	18,4	18,4	-	32,2	-	-	-	-
-	20,0	14,4	14,5	-	15,7	4,8	47,1	0,5	6)	19,6	-
2,0	2,0	-	1,81	8,64	8,64	-	-	-	7)	9,82	-

medtat husgjerning. 4) Vævning. 5) Haandarbeide. 6) Garnbinding og forsyndlægning.

Tabel XXIII¹⁾. Oversigt over anvendelse
Relevé de l'application

Asyl.	Tilsammen.	Ialt.		Uro og vold- somhet, odelæggelses- lyst etc.		For at skaffe ro og velvære. Lokale forhold. Som kur.		For- virring.		Slet opførsel.	
		Derav		Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.	Md.	Kv.
		md.	kv.								
Gaustad:											
Isolation.....	²⁾ 132	70	62	71	62	12	-	-	-	-	-
Dikemark:											
Isolation.....	67	21	46	11	26	-	-	10	20	-	-
Oslo:											
Isolation.....	21	-	21	-	21	-	-	-	-	-	-
Dedichens:											
Isolation.....	33	13	20	-	-	-	-	-	-	-	-
Blakstad:											
Isolation.....	10	7	3	7	3	-	-	-	-	-	-
Sanderud:											
Isolation.....	22	13	9	12	7	-	1	-	-	-	-
Bratsberg:											
Isolation.....	32	12	20	12	20	-	-	-	-	-	-
Kristiansand:											
Isolation.....	2	2	-	2	-	-	-	-	-	-	-
Eg:											
Isolation.....	76	33	43	32	43	1	-	-	-	-	-
Neevengaarden:											
Isolation.....	1	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Rosenberg:											
Isolation.....	11	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-
Tvangstrøie.....	3	3	-	3	-	-	-	-	-	-	-
Møllendal:											
Tvangstrøie.....	4	1	3	1	3	-	-	-	-	-	-
Isolation.....	11	6	5	6	5	-	-	-	-	-	-
Rotvold:											
Isolation.....	44	21	23	20	23	-	-	-	-	1	-
Handskekjole med stroppe.....	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Ronvik:											
Isolation.....	119	69	50	46	45	-	-	3	-	20	4
Kriminalasylet:											
Isolation.....	12	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-

¹⁾ Ved rundskrivelse fra medicinaldirektøren av 18de december 1905 er det bestemt, at værelse, hvis dør ikke av den syke indenfra kan aapnes. Under «mekaniske tvangsmidler» bør indskrænker den sykes bevægelser, f. eks. ankel- og albuebind o. lign. ²⁾ 13 mænd opført i

av isolation og mekaniske tvangsmidler.
de reclusion.

Legemlig sygdom.		Selvskade.	Av sikkerhets-hensyn	Efter eget ønske.	Til behandling med sengeleie.	Uopgit indikation.		Isolation og mekaniske tvangsmidler er anvendt i følgende antal			
Md.	Kv.	Kv.	Md.	Md.	Md.	Md.	Kv.	dage.	timer.	timer (dagene regnet til 12 timer).	timer pr. 100 forplejningsdage.
-	-	-	-	-	-	-	-	6 608,5	462	79 746	63,3
-	-	-	-	-	-	-	-	2 380		28 560	22,0
-	-	-	-	-	-	-	-	1,1	4,5	18	0,1
-	-	-	-	-	-	13	20	589		7 068	41,8
-	-	-	-	-	-	-	-	1 228	-	14 736	28,5
I	I	-	-	-	-	-	-	674	10	8 098	16,0
-	-	-	-	-	-	-	-	636	152	7 784	70,5
-	-	-	-	-	-	-	-	402		4 824	66,3
-	-	-	-	-	-	-	-	2 467	1 303	30 907	29,6
-	-	-	-	-	-	-	-	-	8,5	8,5	
-	-	-	-	-	-	-	-	301	-	} 12 552	28,5
-	-	-	-	-	-	-	-	745	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	352	-	} 14 112	45,2
-	-	-	-	-	-	-	-	824	-		
-	-	-	-	-	-	-	-	494	23	5 951	5,9
-	-	1	-	-	-	-	-	-		-	
-	1	-	-	-	-	-	-	1 129	2 877,5	16 425,5	16,2
-	-	-	³⁾ 5	³⁾ 5	⁴⁾ 2	-	-	⁵⁾ 3 188	-	38 256	349,3

der under «isolation» skal opføres ethvert tilfælde, hvor en syk om dagen holdes alene i et foruten tvangstroie ogsaa opføres enhver anvendelse af andre indretninger, som hindrer eller begge rubriker. ³⁾ Til stadighet utenfor luftetiden. ⁴⁾ Leilighetsvis. ⁵⁾ Dagene regnet til 12 timer.

Tabel XXIV. Utdrag

Tableau des recettes

	Gaustad.		Eg.		Rotvold.		Rønvik.		Dikemark.	
	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.	Ialt.	Pr. ligge-dag.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
Samlede indtægter	330 474	2,62	236 380	2,26	260 943	2,59	239 959	2,37	105 747	0,81
Samlede udgifter	331 576	2,65	218 157	2,38	293 780	2,91	232 202	2,29	204 622	1,58
Derav til lønninger etc.	67 890	0,54	47 657	0,46	47 790	0,47	46 579	0,46	50 969	0,39
-- - kosthold	128 482	1,02	91 718	0,88	88 776	0,88	74 768	0,74	80 569	0,62
-- - vask og renhold	4 632	0,04	4 203	0,04	3 572	0,04	3 416	0,03	3 781	0,03
-- - lys	5 313	0,04	5 192	0,05	2 758	0,03	1 354	0,01	1 471	0,01
-- - brænde	28 648	0,23	21 000	0,20	18 029	0,18	26 985	0,27	24 531	0,19
-- - inventariet etc.	12 487	0,10	5 622	0,05	6 907	0,07	6 529	0,06	5 448	0,04
-- - bygningerne	12 393	0,10	8 785	0,08	7 552	0,07	4 857	0,05	7 853	0,06
-- - medicinske for- nødenheter	3 715	0,03	3 672	0,03	3 477	0,03	3 371	0,03	3 539	0,03
Pr. individ og pr. dag (altsaa pr. forplejnings- dag) kommer kostholdet paa ca.		0,85		0,73		0,74		0,62		0,53

¹⁾ Indtægter og udgifter ved gaardsdriften, henholdsvis kr. 33 746 og kr. 30 665 er ikke pleiede syke. ²⁾ Indtægter og udgifter ved jordbrug, gartneri og mølle, henholdsvis kr. 21 846

av regnskaperne.

et des dépenses.

Oslo.		Blakstad.		Sanderud.		Kristian- sand.		Neeven- gaarden.		Trondhjem.		Kriminal- asylet.	
Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.	Ialt.	Pr. ligge- dag.
Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
25 439	1,70	83 342	1,61	88 720	1,71	9 857	1,35	227 750	1,95	34 553	1,12	19 224	1,76
22 505	1,51	82 397	1,59	83 219	1,60	9 562	1,31	189 699	1,63	29 724	0,96	32 676	2,98
4 058	0,27	17 007	0,33	17 752	0,34	2 630	0,36	35 188	0,30	8 949	0,29	14 892	1,36
9 147	0,61	26 848	0,52	27 912	0,54	4 942	0,68	67 105	0,57	13 081	0,42	9 104	0,83
1 026	0,07	1 210	0,02	1 252	0,02	-	-	1 539	0,01	812	0,03	1 711	0,16
448	0,03	7 536	0,15	8 746	0,17	-	-	2 492	0,02	584	0,02	342	0,03
2 709	0,18					606	0,08	14 184	0,12	2 582	0,08	1 915	0,17
694	0,05	1 486	0,03	1 009	0,02	453	0,06	4 993	0,04	450	0,01	1 222	0,11
1 193	0,08	1 613	0,03	754	0,01	719	0,10	5 354	0,05	590	0,02	1 078	0,10
250	0,02	401	0,01	1 119	0,02	10	-	1 262	0,01	267	0,01	82	0,01
	0,51		0,45		0,43		0,68		0,48		0,35		0,58

medtat her. Endvidere er meddelt, at Kristiania fattigvæsen ikke betaler for sine i asylet for og kr. 23 594 er ikke medtat her. ³⁾ Indtægter og udgifter ved jordbruget er ikke medtat her.

Av dr. med. R. Vogt's beretning for Gaustad asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Gaustad.

— — Av sykebelægget var der en betydelig overvegt av mænd fremfor av kvinder; dette skyldes for en væsentlig del, at asylets avdelinger for urolige kvinder ikke paa langt nær strækker til for behovet; som følge herav maa mange kvindepatienter negtes optagelse; og dette leder atter til, at avdelingerne for rolige kvinder heller ikke faar nogen synderlig tilgang av rekonvalescenter og bedrede tilfælde fra de øvrige avdelinger; paa denne maate er avdelingerne C, D og E altid overfyldt, mens der er god plads paa A og B. Og uagtet belægget paa mandssiden gjennemgaaende var betydelig høiere end paa kvindesiden, var det dog forholdsvis langt færre mænd, som blev negtet optagelse av pladsmangel; antallet av forespørsler om optagelse var nemlig tilsammen 126 for mænd og 90 for kvinder; i løpet av de sidste 3 aar er 74 pct. av de indkomne ansøkninger blit indvilget for mændenes vedkommende og kun 61 pct. for kvindernes.

I antallet av forpleiningsdage for hver syk synes der i de senere aar at ha været en gjennemgaaende stigning; og heri vil man vel maatte se et uttryk for, at asylet i stigende grad har et belæg av mere kroniske sygdomstilfælde, hvilket atter formodentlig hænger sammen med, at man særlig paa kvindesiden har været nødt til at avvise forholdsvis mange relativ friske sygdomstilfælde. Der maatte ganske visst anstilles meget indgaaende undersøkelser for i det enkelte at kontrollere rigtigheten av denne antagelse; men i den retning peker antallet av tilfælde av dementia, som ved utgangen av 1909 var dobbelt saa stort som for ca. 15 aar siden; denne betydelige tilvekst av sløvsindstilstande i de senere aar berør formentlig ikke bare paa større tilbøielighet til at stille denne diagnose paa et tidlig trin.

Om 3 av de i aarets løp døde meddeles følgende:

Nr. 10 742, en 28-aarig gut, indkom i 1907. Mens han befandt sig i det tidlige stadium av lungetæring, utviklet der sig en tilstand av depression med suicidale tvangsforestillinger, hvorfor han bad omgivelserne passe paa sig. Herunder avgav han den tilstaaelse, at han i 14-aars alderen hadde sat ild paa en uthusbygning, som brændte ned. Denne handling hadde han utført ganske impulsivt en morgen i den tidlige dæmring, mens husets folk endnu sov, og der var aldrig kommet op nogen mistanke mot ham. Aftenen forut var der i hans nærvær uttalt en frygt for, at vedkommende uthus kunde brænde ned, og denne bemerkning var det, som avfødte hans indfald om at sætte varme paa. Mindet om denne handling hadde enkelte ganger i aarenes løp trykket ham noget, men dog

ikke i nævneværdig grad, og det var først, da han blev gaaende ledig med begyndende lungetæring, at mindet fik overhaand og efter hans fremstilling utløste den depressionstilstand, som efter nogen maaneders forløp førte til hans indlæggelse paa asylet. Der indtraadte endelig en væsentlig bedring, men hans tuberkulose skred fremad, og da han viste sig at være en i lettere grad aandsvak (debil) person med overordentlig fremtrædende morfologiske degenerations-tegn, fandtes det ikke rigtig at udskrive ham. Han var en venlig, oprigtig patient, som like til det sidste fastholdt den foran givne forklaring om ilds-paasættelsen.

Lp.-nr. 11 015 var en 44-aarig mand, lidende av paralysis generalis. Som et træk av interesse kan nævnes, at han fortsatte som lærer, efterat han allerede var betydelig sløvet, og efterat hans tale hadde antat en utpræget paralytisk karakter. Saavidt jeg har bragt i erfaring, hadde hans omgivelser utenfor hjemmet nærmest faat den uberettigede opfatning av ham, at han var blit noget sjusket paa grund av drik. Efter journalen at dømme synes de første sygdoms-tegn at ha utviklet sig allerede i 1905 som «sexuel neurasteni». I december 1907 var der indtraadt tydelige paralytiske symptomer baade psykisk og somatisk, men disse symptomer bedredes, og det var først længere tid efter, at han opgav sit arbeide som lærer. Han døde efter knapt $\frac{1}{2}$ aars ophold i asylet av pneumoni i dypeste sløvhed og med sterke kontrakturer.

Lp.-nr. 11 087 var en 38-aarig melancholiker, som omkom ved suicidium, idet han en nat, mens han laa paa asylets vagtsal for rolige — rimeligvis eller muligens i et øieblik, da vagtmanden momentant var blundet av — fik fat paa en liten pennkniv, hvormed han skar over halsen like over cartilago thyreoidea gjennom halskarrene, oesophagus og like ind paa hvirvelsoilen. Vedkommende pennkniv var ved en forglemmelse av en vogter, som sov paa C-salen, latt tilbake i vogterens lomme, og vogterens klær hang ved vogterens seng i et hjørne av værelset like ved det sted, hvor vagtmanden sad. Patienten døde øieblikkelig av forblødning og var død, da 2 av lægerne nogen minutter senere kom tilstede. Efter asylets vagtur at dømme og likeledes efter beretning fra den omvandrende nattevagt, som ser indom vagtsalen hver time i nattens løp, skulde nattevagten ha utført sin vagttjeneste helt ordentlig. Patienten hadde ogsaa i hjemmet før indkomsten foretat et suicidiumsforsøk av lignende karakter. Saken er nærmere omhandlet i en indberetning til direktøren for det civile medicinalvæsen. Forhør blev avholdt

Ved de øvrige sygdomstilfælde er der intet av særskilt interesse.

Det gjør sig gjældende ved asylet som en merkbar ulempe, at der paa mandssiden er et stadig indryk av farlige kriminalpatienter, som maa tages i forvaring. Av de 24 patienter, som for tiden er paa asylets vagtavdeling for rolige, har 3 begaaet homicidium. Det kan ikke negtes, at det maa gjøre et stødende indryk paa mange av de øvrige syke, naar de ved ankomsten til asylet træffer sammen med saa mange kriminelle sindssyke; og da asylet ikke raader

over nogen fængselsmessig sikkerhet, kan man vanskelig passe paa disse farlige kriminalpatienter uten ved enten at isolere dem paa eneværelser eller ved at holde dem til stadighet *inde* paa vagtavdeling. Det forekommer mig, at det maatte være det heldigste i alle dele, om flere av disse heromhandlede patienter kunde komme paa et hensigtsmæssig indredet kriminalasyl. I alle fald vilde det være godt, om disse vanskeligste kriminalpatienter blev mest mulig likelig fordelt mellem asylerne, da det er ved ophopning av saadanne elementer paa ett sted, at de største ulemper og den største risiko opstaar.

Av dr. med. H. Holms beretning for Kristiania sinds- sykeasyl i Asker (Dikemark).

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dikemark.

— — Asylts kvindeavdeling er i aarets løp utvidet med 1 plads, idet der for en privat sindssyks midler er indkjøpt en eiendom og bygget en villa sammesteds, som gir plads for hende, en sykepleierske og en tjenestepike. Villaen, som er bygget av mur, har i 1ste etage salon, spisestue, en mindre hal med entré samt et kjøkken, utstyrt med elektriske apparater til kokning med mere. I anden etage er der tre soveværelser, bad og vandkloset. Bygningen opvarmes ved et centralopvarmingsapparat fra en lavtrykkskjel i kjelderens. Villaen er forsynt med elektrisk lys og telefon. Omkostningerne naar alt i alt op til ca. kr. 30 000,00. Villaen overgaar til fri disposition for asylet ved patientens fraflytning eller død.

Sundhetstilstanden har været ganske god.

Der døde 27, som alle blev obduceret. Bortset fra de 8, som paa dødslisten (tabel XVII) er opført som døde av lungetuberkulose, fandtes hos 2 kalkinfiltrerte partier i en lungetop, hos 1 en gammel kaverne, hos 1 gamle tuberkler og hos 1 et par ar.

Gudstjeneste har været holdt mindst 2 ganger om maanedens

Patienternes adspredelse har bestaaet i avislæsning, forskjellige sorter spil, indendørs og utendørs, bruk av musikkinstrumenter og asylts bibliotek. Desforuten har der været 4—5 ganger dansemorro og adskillige ganger smaa konserter, dels med optrædende fra byen eller fra asylet, dels har patienterne sunget unisont. Patienter fra de lukkede avdelinger har hat spaser- og baatturer.

Det har vist sig, at den temmelig uindskrænkede frihet, som de aapne avdelingens patienter tidligere har hat, i nogen grad har maattet indskrænkes, da disse avdelinger mere og mere er blit belagt med upaalidelige syke.

Av dr. L. Aalls beretning for Oslo hospitals asyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Oslo.

— — De sedvanlige adspredelser saasom juletræfest og kjøreturer har fundet sted. — Asylets prest har jevnlig avlagt besøk, og fælles opbyggelser har været avholdt.

Av dr. H. Dedichens beretning for hans privatasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Dedichen.

Anstalten har fremdeles et overordentlig bevægelig belæg; av de indkomne opholdt en patient sig saaledes bare 6 dage, en 7 dage, en 9 dage, en 14 dage osv. En av disse toges ut mot lægens raad, fordi familien ikke vilde ha stemplet sindssyk paa ham; faa dage efter hjemkomsten begik patienten suicidium.

Av de utskrevne 65 overførtes 21 til anden anstalt, mens 10 forsøktes anbragt paa sykehus eller i privatforpleining, hvilket dog for fleres vedkommende har ført til hurtige gjenindlæggelser i asyl.

Av de utskrevne døde 1 av en med stor hurtighet forløpende paralyse og 1 av tuberkulose. Sygdommen var av gammel dato, men blusset op igjen under en urotilstand. Det tredje dødsfald indtraf hos en 34-aarig mand, som indkom med billedet av et svært angstdelirium med negativisme. Naar undtages, at faren engang hadde vist en forbigaaende forstemning efter en gaardhandel, kjendtes intet tilfælde av sindslidelser i slegten. De sidste par aar før indlæggelsen hadde patienten sturet, angivelig oprindelig av skuffelse over utfaldet av et skifte, senere over en mindre heldig gaardhandel. Der kom selvmordstilbøieligheter og uro, saa han maatte paa asyl. Her viste han sig næringsvægrenende og urolig. Tre dage efter indlæggelsen kollaberte han uten ydre foranledning, men det lykkedes ved kamferinjektioner o. l. at faa hjertevirksomheten igang igjen, og de følgende dage nød han litt melk, selters o. l. Av og til sterke angsthyl. 7 dage efter indkomsten døde han stille, og obduktionen — velvillig utført av prof. Harbitz — gav egentlig bare negative opplysninger.

Saadanne tilfælde er ikke ganske sjeldne. De leder uvilkaarlig tanken hen paa en svær forgiftning, hvis oprindelse maa søkes i organismen selv.

Et av en Kristianialæge i 1908 her indlagt tilfælde av sindssygdом hos en ældre enkefrue gav høsten 1909 anledning til en række angrep i pressen, dels paa anstalten her, dels paa andre, som hadde hat befatning med indlæggelsen, idet denne betegnedes som uberettiget og ulovlig. Tilfældet blev gjort til gjen-

stand for sagkyndig undersøkelse av d'hr. dr. med. Holm og dr. med. P. Winge, som derom avgav en længere og utførlig motiveret erklæring, hvorhos de i retten avgav følgende uttalelse:

«Vi mener, at det med overveiende grad av sandsynlighet maa antages, at enkefru C. ved hendes indlæggelse den 8de august 1908 i Dedichens sindssyke- asyl var sindssyk, og under de forhaandenværende omstændigheter tiltrængte asyl- behandling. Efter den fra Dedichens asyl foreliggende forklaring, som er støttet ved, hvad der forøvrig er oplyst, maa det antages, at hun har hat godt av be- handlingen i asylet.»

Yderligere finder jeg det ufornodent at hefte mig ved denne sak, som nu foreligger saa grundig utredet, — til alt held for anstalten, idet jeg jo ved min taushetspligt vilde være forhindret fra at tilbakevise alle de urigtige paastande, som i denne saks anledning bragtes tiltrøvs.

Ogsaa iaar har anstalten i nogen tid maattet motta en patient for fattig- væsenets regning. Det var en 32-aarig kvinde fra Fredriksstad, tidligere be- handlet paa Gaustad asyl og nu dement, men voldsom og urenlig. Fra begyn- delsen av aaret hadde hun været behandlet paa et sykehus, hvor hun holdtes i tvangstroie i celle. Forgjæves søktes der plads paa alle landets offentlige og private asyler, indtil hun i slutten av september indlagdes her, hvorfra hun over- flyttedes til Rønvik

Av dr. T. Dahles beretning for Akershus amts sindssykeasyl paa Blakstad.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département d'Akershus (Blakstad).

— — Den almindelige sundhetstilstand var gjennemgaaende god; derimot synes tuberkulosen at være i tiltagen; jeg henviser til, hvad herom er anført i min forrige beretning.

Asylet har fremdeles lidt under det i tidligere beretninger paapekte mis- forhold og derav følgende ulemper mellem antallet av pladser i central- og koloni- avdelingen. Den førstnævnte har nemlig stadig været overfyldt, mens der i den sidstnævnte har været adskillige pladser ledig, særlig paa kvindeavdelingen. Av denne grund maatte 15 ansøkninger om indlæggelse avslaaes. Paa amtmandens foranledning har jeg saammen med kontrollkommissionens lægekyndige medlemmer avgit en betænkning over dette spørsmal. Vi fandt, at en utvidelse av asylet, som bør omfatte en ny indredet vaktavdeling, og som tillike skaffer forøket plads for urolige og vanskelige syke, er sterkt paakrævet; endvidere at den heldigste ordning antagelig vilde opnaaes ved at opføre en ny bygning, som med hensyn

til størrelse og indredning i alt væsentlig svarte til den nuværende centralavdeling. Der vilde saaledes bli en særskilt bygning for hvert kjønn.

Av de indhentede opplysninger om de utenfor amtets asyl for tiden med offentlig bidrag forpleiede sindssyke, hjemmehørende i Akershus, fremgaar, at 27 er indlagt i andre asyler og 37 utsat i privat forpleining. Av disse sidste bør efter amtslægens erklæring mindst 13 indlægges i asyl. Hertil kommer, at der i løpet av de to sidste aar har maattet avlaas 30 ansøkninger om indlæggelse paa Blakstad, mens der i asyllets centralavdeling til stadighet har været et overbelæg paa 10—15 patienter. Komitéen mener derfor trygt at kunne gaa ut fra, at mindst 50 patienter vil kunne paaregnes overført til asyllet, umiddelbart etterat den eventuelle utvidelse har fundet sted.

Det var oprindelig tanken, at utvidelsen kun skulde omfatte en ny opført vakt- og optagelsesavdeling for ca. 15 patienter av hvert kjønn, en plan, som fra et klinisk synspunkt etter komitéens mening ubetinget vilde være at foretrekke, i hvilken opfatning ogsaa medicinaldirektøren var enig. Etter de ovennævnte opplysninger fandt imidlertid komitéen enstemmig at maatte anbefale, at der foruten en vaktavdeling av omtrent nævnte størrelse ogsaa blev skaffet forøket plads for urolige og vanskelige syke, idet den i det væsentlige gjorde følgende betragningsmaate gjældende:

Som det fremgaar baade av amtslægens indberetning og de amtet tilstillede utdrag av sindssykeasylnes journaler, hører det overveiende flertal av de patienter, som etter utvidelsen kan paaregnes anbragt i amtsasylet, til den uhelbredelige klasse, som paa grund av forskjellige besværlige sygdomssymptomer, f. eks. rømmelyst, urenlighet, periodevis tilbakevendende uroanfald etc., litet egner sig for privat forpleining og derfor har en tilbøielighet til at ophope sig i anstalterne. Man kan derfor ikke forutsætte nogen sterkere veksling av dette belæg med hyppigere avgang av helbredede eller væsentlig bedrede patienter. Hvad man i hovedsaken kan vente at opnaa, er en relativ eller periodevis indtrædende bedring, saaat endel av dem for kortere eller længere tid kan overflyttes til asyllets koloniavdeling. Dette stemmer ogsaa overens med de erfaringer, man i de 5—6 aar, som er forløpet siden asyllets aapning, har gjort med hensyn til de kliniske resultater av dets virksomhet. I tidsrummet 17de november 1904 (asylets aapningsdag) til 17de februar 1910 er der indlagt 230 patienter og utskrevet 92. Av disse sidste var 14 helbredet, 23 bedret, 12 uhelbredet og 43 døde, altsaa 55 hørende til de to sidstnævnte og alene 37 til de to førstnævnte kategorier. Det maa samtidig bemerkes, at det overveiende antal av de indkomne patienter i samme tidsrum enten er overført fra andre asyler eller tidligere har været utsat i privat forpleining, nemlig i de før saa talrike sindssykekolonier, saaledes at det etter utvidelsen paaregnede nyoptagne belæg hovedsagelig vil rekrutteres fra den samme klasse patienter, hvorav asyllets nuværende klientel bestaar. I denne forbindelse bør det tillike erindres, at vanskeligheten ved at faa ovennævnte slags sindssyke anbragt i privat forpleining paa grund av de strengere fordringer, som i den senere tid av det offentlige har været stillet til denne, ganske naturlig efterhvert vil tilta; og dette vil navnlig gjøre sig gjæl-

dende for de patienter, som maa holdes indespærret paa grund av rommelyst eller forskjellige slags farlige tilbøieligheter.

Som ovenfor nævnt har der like siden asyllets aapning været et stort overbelæg paa centralavdelingens saavel mands- som kvindeside. Sammenholder man hermed, hvad gjentagende har været paapekt, at der samtidig som regel har været ledige pladser i koloniavdelingen, og at navnlig kvindekolonierna har helt vanskelig for at faa et regningssvarende antal av sine pladser besat, styrker dette ogsaa rigtigheden av den ovenfor hævdede opfatning. Erfaringen har tydelig vist, at der ikke alene ikke hersker nogen synderlig trang til at faa syke av sidstnævnte kategori indlagt i asyl, men at det, ialfald som forholdene hittil har artet sig, i virkeligheden har været et noksaa begrænset antal syke, som har egnet sig for en saadan friere behandling. Det er utvilsomt, at en hel del av de i aarenes løp i kolonierna behandlede syke ialfald periodevis helst burde ha været interneret i den lukkede afdeling, baade av hensyn til deres egen tilstand og til deres medpatienter, og uheldige følger av, at dette paa grund av centralavdelingens stadige overfyldning ikke har kunnet ske, har heller ikke manglet. Grunden til at nævnte misforhold i antallet av disse to hovedgrupper av sindssyke er opstaaet — et misforhold, som oprindelig ikke var forutsat ved asyllets planlæggelse, og som ikke synes at svare til forholdene ved utlandets koloniale landbruksasylter — maa vel nærmest søkes i den her i landet gjældende ordning, hvorefter der fremdeles tilstaaes offentlig bidrag til privat forpleiede sindssyke i stor utstrækning (av saadanne fandtes i Akershus amt i februar 1909 ikke mindre end 37).

Da en saadan forpleiningsmaate baade falder billigere og i visse tilfælde kan ha sine fordele, samtidig som den kan indebære nogen økonomisk fordel for angjældende bygder, er det ikke at undres over, at de fleste hjemstavnskommuner foretrækker denne forpleiningsform og kun for de vanskeligere og besværligere patienter henvender sig til asylet om plads, det vil i ni av ti tilfælde si, at de ialfald foreløbig maa søkes anbragt i den lukkede afdeling.

Under disse forhold er det efter de hittil gjorte erfaringer neppe tænkelig, at asylet for fremtiden vil faa sine kolonier til stadighet nogenlunde jevnt belagt, medmindre der sker en betragtelig utvidelse av centralavdelingen, hvorved der kan ske hyppigere overflytning fra denne og i det hele en større vekselvirkning mellem disse avdelingers belæg. Kolonien vil da i langt større utstrækning end hidtil kunne motta periodevis rolige syke samt rekonvalescenter efter akute sindssygdomsanfald, naar der til enhver tid vil være anledning til med kort varsel at faa de syke atter internerte i den lukkede afdeling, samtidig som den blotte mulighed for en saadan tilbakeflytning (hvilken hittil ingenlunde altid har været tilstede) utvilsomt ogsaa vil utøve en gavnlig disciplinerende virkning paa de syke selv.

Det har paa den anden side hittil været en mangel ved det nuværende asyl, at det, oprindelig planlagt i det væsentlige som en pleieanstalt, kun i meget indskrænket grad har kunnet motta akute sygdomstilfælde, og at det navnlig konsekvent har maattet avvise alle saadanne, som paa grund av farlige tilbøieligheter f. eks. selvmordstrang, har krævet vaakent tilsyn døgnet rundt. Bortset

fra at slike farlige symptomer av og til kan dukke op og pludselig forandre nærsagt et hvilket som helst sygdomsbillede, selv hos uttalt kroniske og dypt sløvede individer, saaat asyllets mangel av en egentlig vaktavdeling ogsaa under de nuværende forhold kan medføre fare og utrygghet, vilde det av hensyn til vanskelighetene ved at faa ogsaa den slags syke optat i andre asyler efter komitéens mening være et stort misgrep, hvis man ved en utvidelse ikke samtidig sørget for at faa denne mangel avhjulpet. Foruten at sygdomstilfælde av nævnte art, som navnlig omfatter de fleste alvorligere depressionstilstande, utgjør et stort antal av asylernes aarlige indlæggelser, maa det tillike fremhæves, at det netop er den slags syke, som i hjemmet eller i privat forpleining kræver de største omkostninger til vakthold, hvis et saadant overhovedet kan skaffes og betryggende gjennemføres utenfor asyl.

Antallet av arbeidende syke var omtrent det samme som i det foregaaende aar; dog var flere kvinder beskæftiget med havearbeide end tidligere.

Til gudstjeneste, som vanlig avholdt hver anden uke, fremmødte gjennomsnitlig 40 patienter.

For de sykes adspredelse blev der sørget paa samme maate som i de foregaaende aar.

Av dr. Wefrings beretning for Hedemarkens amts sindssykeasyl paa Sanderud.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Hedemarken (Sanderud).

Asylet har omtrent den hele tid hat overbelæg. Dette har væsentlig fordelt sig paa begge centralavdelinger. Mandskolonierne har været omtrent fuldt belagt, men har aldrig hat overbelæg, mens kvindekolonien for ganske kort tid — nogen faa dage om gangen — har hat 1, høist 2 mere end forutsat.

Det har saaledes allerede nu vist sig, at centralavdelingen er forliten. Forholdet har stadig forværret sig, saa der nu stadig maa avslaaes anmodninger om optagelse av patienter, og de fleste maa vente i ukevis paa plads. Det har vist sig, at det fremdeles er vanskelig at faa de akute tilfælde ind paa andre asyler, hvorfor denne anstalt har maattet forsøke at træ støttende til, saa langt forholdene har gjort det mulig. Da imidlertid programmet fra først av gik ut paa et pleieasyl for de vanskelige kroniske patienter, blev asylet ved dets start fyldt med et utvalg av saadanne. Da de fleste av disse er uhelbredelige, fik asylet derved en fast stamme av slike pleiepatienter med en liten utskrivningsprocent. De saa at si bevægelige pladser blev derfor forholdsvis faa. Efter erfaringer herfra vil jeg fremhæve, at de amtsasyler, som herefter bygges, bør være op-

merksom paa de krav, som straks vil melde sig om optagelse av akute patienter og indrette sine planer derefter. At opretholde et amtsasyl som et rent pleieasyl vil vistnok overalt vise sig at falde vanskelig.

For at avbøte ulemperne ved overbelægget er der ansat flere pleiere, saa forholdstallet mellem pleiere og patienter er noget gunstigere end forutsat. Der næst anbringes om natten 2 patienter paa de rum, som egentlig var bestemt for 1. Da isolation om dagen anvendes mindst mulig, luftes disse rum ut hele dagen. Desuten søkes der at ha patienterne saa meget som mulig ute i fri luft i luftegaardene. De nu opførte paviljoner i luftegaardene yder her en god hjelp. Om sommeren, naar veiret er godt, spiser patienterne alle maal ute i disse.

Sykestuerne med hver 2 birum benyttes ogsaa nu til en slags vaktavdelinger. De urolige av de nye patienter anbringes i sideværelserne, de mere rolige i sykestuen.

Imidlertid fremstiller det sig dog for mig som en bydende nødvendighet, at asyls centralavdeling utvides med en optagelsesavdeling med vaktrum for rolige og urolige og permanent bad, saafremt asylet fremdeles skal tilfredsstille de krav, som publikum og læger stiller til det. Forslag i den retning er fremsat for det amtsting, som skal træ sammen iaar.

Ogsaa iaar er badet i 1ste etage i nogen grad anvendt til permanent bad om dagen.

Der er iaar gjort den første begyndelse med at bortsætte patienter hos private, boende i asyls nærhet og under kontrol og tilsyn fra dette. Det nærmeste forbillede til dette har været den ordning, som er gjennomført ved Bremens asyl — Ellen bei Bremen —, likesom ogsaa ordningen ved andre asyler i utlandet delvis er tat til mønster. Der anbringes 1 à 2 patienter hos hver forpleier. Asylet besørger beklædningen. Patienterne skal bringes til badning i asylet 2 ganger om maaneden. Rummene for de syke skal paa forhaand godkjendes av asyls bestyrer. De sykes forpleining kontrolleres av asyls læge eller pleiepersonale ved besøk paa stedet som regel et par ganger om maaneden foruten ved den kontrol, som utøves, naar patienterne bringes til bad i asylet. Blir patientens tilstand forværret, saa privatpleie ikke længere ansees tilraadelig, eller der er mangler ved forpleiningen, kan den syke foranstaltes bragt tilbake til asylet. Dette er en god hjelp for forpleieren. Asylet oppebærer kr. 0,15 pr. dag for beklædning og det samme beløp for tilsyn og badning. Med hensyn til detaljerne iøvrig henvises til vedlagte skema for kontrakter, hvilket er utarbeidet under veiledning fra og samraad med medicinaldirektøren¹⁾.

Der er grund til at tro, at denne ordning vil vise sig heldig. Patienterne faar nyde godt av alle privatpleiens fordele, mens det stadige tilsyn fra asylet forhaabentlig vil kunne hemme de utvekster, som har saa let for at følge med en mangelfuldt kontrollert privatpleie. Samtidig blir forpleiningen forholdsvis billig. Hittil er 4 patienter anbragt paa denne vis. Hvor stor utvikling det senere kan faa, vil avhænge av, om der kan findes tilgang stor nok av forpleiere.

¹⁾ Se side 51.

Asylets beliggenhet er ikke særdeles heldig i saa henseende, da det ligger nær en by og paa et sted, hvor der ikke er mange smaa jordbruk. Paa de større Hedemarksgaarder vil man vel rent undtagelsesvis kunne gjøre regning paa at faa patienter anbragt.

Arbeidsvirksomheten drives i samme spor som før. Skomakerverkstedet tilfredsstiller helt asylets behov saavel for nyt skotøi som reparationer. Det betjenes nu kun av patienter under forvalterens overopsyn. I smien, snekkerverkstedet og skrædderverkstedet arbeider stadig patienter, for det meste alene. Likeledes findes et reparationsverksted for sykler. Væsentlig i kvindekolonien drives adskillig husffid. 2 vævstole og 2 baandvæve er stadig i drift. Omtrent alt tøy til kjoler væves paa asylet, hvor ogsaa alle kjoler syes. Der spindes endel, og i det senere har der været sydd endel sækker til salg. Desuten arbeider stadig adskillige patienter i jordbruket i den daglige drift og med jordforbedringer. En patient — en sterkt hallucineret og forvirret paranoid dement — graver saaledes grøfter sommer som vinter.

For patienternes adspredelse er sørget omtrent som nævnt i forrige indberetning. Der holdes 3 faste fester med dans og bevertning, jul, 17de mai og St. Hans. Desuten ekstraforpleining ved alle høitider og juletræ med gaver og gøtter til alle patienter julaften.

Den stadige overfyldning i centralavdelingen bevirker nu, at man maa søke at overføre saa mange som mulig til kolonierne. Som følge derav kommer dit endel, som ialfald ikke stadig passer for den frie behandling. Av den grund maa ofte patienter føres tilbake til centralen, naar deres tilstand forværres.

Der har været gjort nogen faa undvikelsesforsøk, som straks er stoppet av asylets folk. En enkelt rønning har fundet sted. Det var en 74 aar gammel forvirret og sterkt hallucineret dement patient, som allerede hadde været i koloni over 1 aar. Han forsvandt en søndag i høst. Der blev lett efter ham av asylets folk, de forskjellige lensmænd blev varslet, og tilsidst blev der averteret efter ham i de lokale aviser. 11 dage efter undvikelsen blev han paatruffet vandrende paa hovedveien ved riksgrensens i Trysil. Han kom da fra Sverige, hvor han er barnefødt. Det var umulig at faa rede paa hans rute. Han hadde antagelig vandret over skogene til Sverige og hadde, efter hvad han selv sa, gaat nat og dag. Han blev bragt tilbake til asylet i noksaa medtat forfatning, men kom fra sin utflugt uten varig mén.

Sundhetstilstanden har været meget god. Der har været litet interkurrente sygdomme, undtagen den her aarvise høstkolerie, som ogsaa iaar bevirket 1 dødsfald. 2 patienter døde like efter indkomsten, den ene — en gammel kone — av paralysis cordis, den anden — en gammel biberius, som hadde hat flere slag-anfald — av nyresygd.

2 patienter døde under status epilepticus. Den ene var en 26 aar gammel imbecil epileptiker med stor arvelig belastning. (Moren sindssyk, faren imbecil og et par søskende aandssvake). Han var i sin barndom anset for at ha svært smaa evner, men gikk dog paa folkeskolen og blev konfirmeret, trods han var en sinke i enhver henseende. Han begyndte at faa epileptiske anfald i 15 aars

alderen. Disse har stadig øket i voldsomhet. I de senere aar optraadte der hyppig — avvekslende med krampeanfald — dæmringstilstande av optil flere døgnns varighet. Da han under disse begyndte at bli voldsom, naar nogen kom ham nær, blev han den 6te februar 1909 indlagt paa asylet. — Han hadde et stupid ydre med lav pande, tykke sammenvoksede øienbryn, tykke, kjøtfulde, asymmetriske øren uten flip — det ene staaende mere ut fra hodet end det andet — og en skjev brak næse. — Han hadde ogsaa paa asylet hyppige krampeanfald avvekslende med dæmringstilstande. Han gik under disse omkring sløv, automatisk, med vidt opspilte øine, sterkt utvidede, næsten reaktionsløse pupiller, reagerte ikke paa tiltale, spiste, naar man puttet mat i ham, men sørget aldrig selv for at faa noget. Tildels var han opfarende og sint, naar man kom ham nær. Den 11te december blev han liggende i voldsomme kramper, som vedværet — avbrutt av perioder av bevisstløshet paa optil et par timer — i 3 døgn, da han avgik ved døden.

Den anden patient var en 28 aar gammel pike, ogsaa med arvelig belastning, idet 1 bror og 1 morbror var periodedrankere og faren og 2 brødre opgaves at være høist nervøse. 2½ aar før indkomsten fik hun epileptiforme kramper — uten at nogen bestemt aarsak kunde opgives. Disse tiltok stadig i hyppighet og voldsomhet: hun blev efter disse urolig og voldsom, slog ut vinduer etc. Mellom anfaldene begyndte hun at bli hallucineret og ugrei og blev derfor den 12te mars 1909 indlagt paa asylet. Her hadde hun ingen anfald, førend hun den 13de april blev forvirret og aandsfraværende. Tilstanden gik over til dyp bevisstløshet avbrutt av kramper. Saadan laa hun i ca. 4 døgn, da hun avgik ved døden. Ved sektionen fandtes adskillig serøs væske i meningerne og hjernens ventrikler og blodoverfyldte, fortykkede tynde hinder. Ellers intet pathologisk.

Hos en 64 aar gammel dement kvinde, som døde av en lungeemboli antagelig stammende fra en trombose i underlivsvenerne, blev der fundet en cyste i milten. Denne blev indsendt til Rikshospitalets pathologisk-anatomiske institut, som antok, at det var en gammel echinococcus-cyste.

Forsørgelseskontrakt.

Undertegnede _____ paa _____ amts vegne og _____ paa _____ fattigvæsens vegne og _____ Sanderuds asyls vegne og _____ har om forsørgelsen av den sindssyke _____ aar gammel, indgaat saadan kontrakt:

1.

Jeg _____ overtar den ovenfor nævnte sindssykes forsørgelse for et tidsrum av _____ aar, regnet fra _____ mot en godtgjørelse av _____ kroner aarlig, som betales ved hvert kvartals utgang.

2.

For denne betaling forpligter jeg mig til at skaffe den sindssyke forsvarlig kost og legemlig pleie og godt og varmt husrum. Soverummet maa paa forhaand godkjendes av direktøren ved Sanderud asyl og maa ikke uten hans samtykke anvendes til andet bruk. Patienten maa hellerikke flyttes til noget andet rum uten hans samtykke. Sengen skal være ordentlig med tilstrækkelige og renlig holdte sengklær. Der maa sørges for tilstrækkelig frisk luft i de rum, hvor den syke opholder sig om dagen.

3.

Jeg forpligter mig til ved den sykes forpleining og behandling at rette mig efter de forskrifter, som gives av direktøren for Sanderud asyl eller den, som han setter til at utøve tilsyn med den syke. Saadant tilsyn vil bli utøvet ved besøk paa stedet uten forutgaaende varsel saa ofte, direktøren finder det paakrævet. Under disse besøk fremlægges en visitationsbok, som er indrettet efter en av direktøren fastsat plan, og hvori den, som utøver tilsynet, optegner datum for tilsynet samt de bemerkninger, som der kan være anledning til at gjøre.

4.

Jeg har at dra omsorg for den størst mnlige renlighet under den sykes forpleining. 2 ganger om maaneden sørger jeg for at bringe den syke til bad i Sanderud asyl paa en av direktøren nærmere fastsat tid.

5.

Jeg har at sørge for, at den syke har adgang til bevægelse i fri luft og saavidt mulig til arbeide. Med hensyn til arbeidets art, arbeidstiden m. m., har jeg at rette mig efter de regler, som fastsettes av direktøren.

6.

Jeg forpligter mig til at ha den fornødne opsigstid med den syke og hans handlinger, av yderste evne at forhindre, at han streifer om eller foretar handlinger, hvorved han utsætter sig selv eller andre for fare. Sker saadant, varsles uten ophold asyllets direktør.

7.

Revselse eller tvangsmidler maa aldrig anvendes. Indespærringen av den syke maa kun ske i yderste nødsfald, og maa da asyllets direktør uten ophold varsles. Likeledes maa denne straks underrettes, hvis der indtræer væsentlige forandringer i den sykes tilstand, eller der viser sig tegn paa legemlig sygdom.

8.

Asylets direktør har ret til naarsomhelst at foranstalte den syke indlagt i Sanderud asyl, saafremt han anser det nødvendig paa grund av den sykes tilstand eller paa grund av mangler ved forpleiningen. Isaaftald indhentes snarest amtmandens samtykke, likesom vedkommende fattigvæsen varsles av asylet.

9.

Den sykes beklædning besørages av asylet, som derfor oppebærer den i asylets regulativ fastsatte godtgjørelse.

Ved den sykes mottagelse kvitteres for mottagne beklædnings- og værdigjenstande tilhørende den syke, og føres senere en av asylet mottatt liste, hvor tilgang, avgang og beholdning av saadanne gjenstande opføres. Blir noget, som

tilhører den syke, utslitt eller ødelagt paa anden maate, maa det forevises for vedkommende tjenestemand i asylet, inden det kasseres, og nyt anskaffes da av asylet.

10.

Asylet oppebarer for sit tilsyn med den syke, badning m m. en godt-gjortelse stor kr. 0,15 pr. dag. Medicin til den syke utreder i tilfælde vedkommende rekvirent.

Av dr. Henrich's beretning for Bratsberg amts sindssyke- asyl paa Faret i Solum.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés du département de Bratsberg.

Da asylet endnu vaaren 1910 ikke var i fuldt færdig stand, vil en detaljeret beskrivelse av samme først bli meddelt i næste aarsberetning. I 1903 rettet Bratsberg amtsting en anmodning til amtsutvalget om at ta under overveielse, hvorvidt det vilde være økonomisk fordelagtig for amtet i fællesskap med byerne inden samme at oprette eget sindssykeasyl. I henhold til det resultat, man var kommet til, som følge av de foretagne undersøkelser blev det i 1907 vedtat, at amtet skulde bygge eget asyl med 115 sykepladser; 52 (halvdelen for hvert kjønn) i en lukket centralavdeling og 63 i 3 kolonier; det hele anlæg i fuldt monteret stand blev beregnet at skulle koste ca. kr. 140 000,00.

Asylet var i det væsentlige planlagt i likhet med Blakstad asyl i Asker og som de øvrige amtsasyler nærmest beregnet som pleieanstalt for uehbbredelige syke. Men paa grund av vanskelighetene i de senere aar med at faa anbragt akutte tilfælde er der i større utstrækning ogsaa blit sørget for at kunne opta slike syke.

21de juli mottok man de første patienter, 14 i tallet; inden en maanedes forløp hadde kvindeavdelingen i centralen fuldt belæg og kort efter ogsaa mandsavdelingen; siden har begge hat overbelæg.

Kolonien for kvinder aapnedes 11te august og hadde ved aarets utgang 17 patienter; flere av disse hørte egentlig hjemme i centralen, men kunde ikke anbringes der av mangel paa plads. Det samme gjælder for en del ogsaa den ene av kolonierne for mænd, som aapnedes 17de december; belægget her var ved aarets utgang 15.

De sykes adspredelse har væsentlig innskærket sig til de sedvanlige selskaps-spil og læsning av aviser og illustrerte blade; brukte slike faaes jevnlig leveret fra en av redaktionerne. Pleiepersonalet har jevnlig tat spaserturer med de syke, naar ikke veir og fore har været til hinder; og de, som har hat vanskelig for at

gaa, har faat kjøreturer. Mangen syk har ogsaa faat lov til paa egen haand at foreta turer i omegnen eller i byen og har øiensynlig sat pris paa slik tillit.

Julaften holdtes juletræfest med utdeling av gaver og gotter.

Presten har jevnlig avlagt besøk i asylet.

Av dr. H. Platous beretning for Eg sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés d'Ég.

— — Antallet av syke var større end i tidligere aar, og der var ualmindelig mange besværlige patienter i alle avdelinger, særlig paa kvindesiden. Flere meldte syke maatte negtes optagelse, men akute tilfælde fra optagelsesdistriktet lykkedes det dog omtrent uten undtagelse at skaffe plads. Til Bratsberg amtsasyl overflyttedes 19 mænd og 18 kvinder.

— — En 45-aarig sjømand blev i 1896 hjemsendt fra Amerika som sindssyk og indlagt i asylet. Han hadde et litet, rundt kuppelformet hode med horizontal-omfang 52 cm. og index 91, men var forøvrig en høi, kraftig bygget mand. Han var i senere aar en rolig C-patient optat med at læse og fortolke testamentet, holdt lange monologer og forlangte ikke tilhørere. «Profeten» befalte ham ofte at faste, indtil Herren kom med himmelmat til ham, men efter 8 dages spisevægning motsatte han sig ikke sondenæring, og han begyndte snart igjen at spise. Han klaget over stenokardiske smerter og døde efter nogen dages sengeleie under symptomer av hjertesvækkelse. Ved sektionen fandtes pachymeningitis extern., arachnitis chr. fibrosa og atheromacia vasorum cerebri. Hjernens vekt 1 372 gr. Hjertet var tyndvægget slapt; lungernes nedre lapper blodoverfylde.

Av hjertelammelse døde ogsaa en 65-aarig kvinde efter 27 aars ophold i asylet. I disse mange aar var hun i sine gode perioder en meget dygtig havekone, omfattet blomster og plantninger med den største interesse og var gartnerens betroede medhjælper. Hun tilhørte vor gamle faste arbeidsstok, som nu efterhaanden vandrer bort uten at bli erstattet. Hvert aar hadde hun flere oftest kortvarige maniakale anfald, hvorunder hun især i tidligere aar kunde være meget besværlig. I senere aar vekslet maniske og depressive perioder, og de relativ friske mellomrum blev kortere. En morgen fandt man hende liggende død paa gulvet.

En 56-aarig dement kvinde, som indkom i 1906, fik i mai 1908 genitalblødning; denne blev snart rikelig og stinkende, samtidig med at huld og kræfter avtog. Hun var vredagtig og umedgjærlig, tillot undertiden utskylling, men at faa hende undersøkt og kræftdiagnosen konstateret lykkedes først kort før hendes død. Ved sektionen fandtes portio, cervix og nedre del av corpus uteri omdannet

til en kraterformet hule, hvis vægger var ulcereret og indeholdt grønlig farvet, henfaldende svulstmasse. Nogen overgang av svulsten paa blæren og rectum kunde ikke paa vises. Hjernen viste de vanlige tegn paa en kronisk lidelse.

Av paralysis generalis døde 2 luetiske mænd. Sykehistorie og sektionsfund var det almindelige.

Av tuberkulose døde kun 2.

Kun 44 pct. av middelbelægget har daglig været beskæftiget. Det er bedrøvelig, at patienterne skal ha saa liten arbeidslyst, og det forekommer mig, at dovenskapen tiltar.

Med hensyn til gudstjeneste, skoleundervisning og adspredelse for de syke er ingen forandring indtraadt fra tidligere.

Av dr. L. Langbergs beretning for Neevengaardens asyl i Bergen.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Neevengaarden.

— — Sundhetstilstanden var i det forløpne aar ret tilfredsstillende. Av epidemiske sygdomme optraadte kun influenza med en del lettere tilfælde i vaarmaanederne. Av andre interkurrente sygdomme var det tuberkulose affektioner, som viste det høieste tal, men herved maa dog bemerkes, at sygdommen i en del tilfælde som sædvanlig var tilstede ved indlæggelsen i asylet.

Blandt de i aarets løp døde hadde 2 desværre faat anledning til at ta sig selv avdage, og om disse er der gjennem kontrolkommissionen indsendt særlige skrivelser. Av de øvrige døde var der ikke mindre end 3 mænd og 2 kvinder som led av paralysis generalis, og disse frembød de sædvanlige makroskopiske sektionsfund: sammenvoksning av hinderne og cortikalis og granulationer av ependymet i ventriklerne.

Lbn. 3473, en 17 aar gammel pike, indkom i asylet 26de mai fra Bergens sykehus under diagnosen chorea major. Hun var saa urolig og fortumlet, at hun ikke kunde behandles der længer. Hun var rasende, saaat hun maatte bindes, hadde rykninger omkring munden, i armer og ben, hodet vendtes stadig fra side til anden, samtidig som øinene roteredes indad eller utad. Under søvnen for hun op med et skarpt skrik. Alle bevægelser var rykvise og ukoordinerte. I asylet var hun urolig, for omkring og tumlet med sengen, hadde stadig rykninger og vridninger av hele kroppen. Der var en hel del excoriationer, hvorefter der blev suppurerende saar. Det viste sig ogsaa, at hun hadde en frisk uretrit; hun var urenlig og umedgjørilig. Temperaturen holdt sig de første dage mellem 39 og

40, sank senere ned til 38, men steg atter de sidste dage til 40,9. Enkelte dage var hun ved litt bedre bevissthet, men almindeligvis uklar og de sidste dage smaa delirerende. Ved sektionen fandtes der foruten smaa abscesser ved saarene en parenchymatøs degeneration av lever og nyrer og ødem i de tynde hjerne-hinder, som ogsaa meget vanskelig kunde avløses; der fulgte en del av hjerne-substansen med, naar hinderne blev trukket fra.

Hos en 38 aar gammel mand, som hadde været behandlet i asylet i mange aar for en paranoid dements, og hvis sygdom angivelig skyldtes en alvorlig støt paa hodet, fandtes ved sektionen kraniets ben faste og tykke, men uten merker efter ydre beskadigelse. Ogsaa den haarde hinde var temmelig tyk, mellem den og benet fandtes smaa blødninger. De tynde hinder var betydelig ødematøse, og paa undersiden av venstre temporallap samt av begge frontallapper fortil var der flere substanstap i den graa substans i flere cm.s utstrækning. Bunden av disse substanstap hadde en brunlig gul farve, og defekten var erstattet med ødem i vævet. Hinderne var forøvrig let avløselige. Hjernens vekt var 1320 gr. Han hadde været plaget av hørselshallucinationer, men der hadde ikke været nogen motilitets- eller sensibilitetsforandringer, som tydet paa nogen organisk hjerne-lidelse.

I 3 tilfælde blev der ikke foretat nogen obduktion paa grund av vanskelige forhold ved hjemtransport av likene; i de fleste andre tilfælde fandtes der ved sektionen intet særlig bemerkelsesværdig.

Der indlagdes to mænd til observation. De var begge noget sykkelig abnorme individer, og den ene hadde vistnok før indkomsten været sindssyk, men her i asylet viste de intet tegn til egentlig sindssygdøm.

En 39 aar gammel mand var ikke sindssyk, han hadde ført et noget ustadig liv, latt sig underholde av familien, lavet historier og presset dem for penger og tilsidst truet baade med at gjøre ende paa sig selv og andre, hvis han ikke fremdeles blev hjulpet. Hvorvidt dette virkelig hadde været alvorlig ment, var der dog noget delte meninger om. I asylet viste han sig rolig, behersket og høffig. Han var ved fuld bevissthet, forklarte sig aapent og ordentlig om alle sine forhold; der kom ingen vrangforestillinger eller andre tegn paa sindssygdøm frem hos ham; og da han selv bestemt forlangte at bli utskrevet, fandt kontroll-kommissionen, at han ikke kunde beholdes her; han blev utskrevet, efter vel 14 dages ophold i asylet, da man her ikke med bestemthet kunde uttale, om han var sindssyk eller ikke.

Lbnr. 3416, som her behandlede under diagnosen insania epileptica, blev utskrevet helbredet; han var en 20-aarig tjenestegutt; som barn hadde han til sit 9de aar hat hyppige anfald av kramper med bevisstløshet; ogsaa senere hadde han kortvarige anfald, hvori han mistet bevisstheten. Naar noget gik ham imot blev han «noget rar». Han hadde i tjenesten gjort sig skyldig i bedrageri og vexelfalskneri, blev i arresten urolig, hadde rykninger i legemet, mest i høire arm senere ogsaa i mund og øine, rev itu og syntes, at man forfulgte ham med kniver. Han overførtes til sykehus, hvor han viste sig meget deprimeret og gjorde et par selvmordsforsøk. I asylet opholdt han sig $\frac{3}{4}$ aars tid, hadde et

noget imbecilt væsen. men der blev her ikke merket noget til krampeanfald eller bevissthetsforstyrrelse. Han fortalte, at da han blev syk i arresten, saa han noget stort, sort, stygt, som likesom kom imot ham. Senere husker han intet av sit ophold der og heller ikke, at han hadde villet gjøre ende paa sig, men kom først til bevissthet paa sykehuset. Den sidste tid her i asylet var han rolig og naturlig omend noget træg av sig; han deltok i arbeide og hadde god sygdomsforstaaelse.

Asylet hadde flere vanskelige patienter, som var meget urolige og viste en sterk trang til selvskaade, saa de maatte ha egen vakt baade nat og dag. En gjorde navbrutt forsøk paa at slaa vindusruter ut forat faa skaaret pulsaaren over; en forsøgte idelig at knuse hodet mot væggen; og den tredje vilde tilsidt bite tungen av sig, bite stykker av sine armer og knuse hodet mot væggen; i mange dogn maatte man sitte og holde en kile mellom hendes tænder. De almindelige beroligende medikamenter hadde ingen synderlig virkning paa dem, og man maatte gripe til vaate indpakninger, som efter nogen tids bruk syntes at gjøre god nytte. De syke blev roligere og kom sig alle godt. En er udskrevet som helbredet, og de to andre vil antageligvis snart ogsaa bli det.

Av dr. med. Loofts beretning for Rosenbergs sinds- sykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rosenberg.

— — Sundhetstilstanden har været god.

Samtlige i aarets løp døde blev obduceret.

En 38 aar gammel dement, som hadde været næsten 6 aar i asylet, døde av perforativ peritonit. I peritonealhulen fandtes en hel del stinkende purulent væske, tarmene tildels sammenloddet og belagt med purulente masser. Nedre del av ileum, ved dens overgang i colon, var sterkt utspilt av uregelmæssige haarde masser og gjennem et stort hul stak der frem en spiralførmig dreiet staaaltraad, som trukket ut var 7 cm. lang; ved opklipping viste de omtalte masser sig at være stene, spænder, knapper, en lærrem etc.

En anden dement, 54 aar gammel, blev indlagt paa sykehuset, hvor han døde efter et par dages ophold; han var der blit operert, hvorved der viste sig axedreining av S Romanum og begyndende peritonit.

For patienternes adspredelse og underholdning er der sørget ved aviser, illustrerte blade og bøker; de har faat spille kort, liksom der er anskaffet andre selskaps-spil. Fester med extraforpleining og dans er avholdt ved de store høitider.

I gang om maaneden er der holdt bibellæsning, liksom asylets prest forresten jævnlig har besøkt de legemlig syke.

Av dr. E. Martens' beretning for Møllendal sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Møllendal.

Sundhetstilstanden var særdeles god.

Om høsten traadte det nye autoriserte spisereglement i kraft.

Selskapelige sammenkomster for dertil egnede patienter og vaktpersonalet har været avholdt, saa ofte som ønske derom har været fremført.

Av dr. med. Hans Evensens beretning for Trondhjems hospitalstiftelses sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Trondhjem.

— — 33 anmodninger om plads maatte avslaaes.

Der synes nu at være haab om i en nogenlunde nær fremtid at faa realiseret planerne om bygging av et nyt for byen og begge Trondhjems amter fælles asyl.

Av dr. J. A. Selmers beretning for Rotvold sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rotvold.

— — Antallet av indkomne har været mindre end i noget av de 3 foregaaende aar. Grunden hertil har paa ingen maate været mangel paa søkning, men vanskelighet ved at skaffe plads. Asylet blir nemlig mere og mere overfyldt med uhelbredelige og vanskelige syke, som ikke egner sig til utsættelse i privat forpleining. Av de indkomne andragender om plads har derfor en hel del maattet avslaaes; der optoges 130 syke, mens der søktes om plads for ca. 200. Kun faa syke er indlagt fra Hedemarkens amt; opprettelsen av Sanderud asyl har altsaa lettet en del; men her synes fremdeles at være sterk mangel paa asylplads i distriktet, og den paatænkte utvidelse av Trondhjems asyl er vistnok høist paa krævet.

Der indtraf i aarets løp kun 8 dødsfald, det laveste antal i de sidste 36 aar. Foruten den almindelige gode sundhedsstilstand som har hersket i aaret, har det mindre antal indkomne antagelig ogsaa hat nogen del i den mindre dødelighet. Det kan desuten bemerkes, at intet av dødsfaldene skyldtes tuberkulose.

Av oplysningerne om de indtrufne dødsfald hitsættes følgende:

Hos en 24 aar gammel mand utviklet der sig efter et anfald av gigtfeber og uten belastning i løpet av nogen maaneder en dementia præcox med utpræget katatone fænomener. Han indtok egne stillinger og bevæget sig paa en egen maate; der var periodevis mutavisme, katalepsi og negativisme. Tilsidst kom næringsvægring og høi grad av urenlighet. Sektionen viste pneumoni og blodoverfyldning av høire lunge.

Hos en 47 aar gammel i høi grad dement mand, overflyttet fra Kriminalasylet, frembød tilstanden i somatisk henseende nogen likhet med en paralyse. Gangen var ustø, ataktisk og spastisk med snart korte, snart lange skridt. I armene hadde han undertiden rykninger, og bevæget dem paa en egen, fektende maate. Han kunde med nød hjelpe sig selv med spisning, men spildte dog ofte maten og kunde ikke klæ sig selv av eller paa. — Det var oplyst, at hans far og flere i familien var litt efter litt blit paretiske, gik og sjanglet, dudde ikke til noget og var halvt sindssyk. Der kunde saaledes være tale om en arvelig tilstand. Som almindelig paralyse kunde den ikke ansees. Sygdommen var dog progressiv. Han blev mere og mere ubehjælpelig, og der tilkom synkningsbesværigheter. — Han døde pyæmisk; efter nogen mindre excoriationer kom der abscesser, og ved sektionen fandtes flere større og mindre abscesser i venstre lunge; stor og bløt milt. Hjernen var noget atrofisk (vegt 1140), og der var forøket serøs ansamling i ventriklerne. Medulla undersøktes ikke.

En 66 aar gammel kvinde døde av melankoli kombinert med paralysis agitans. Dette tilfælde er beskrevet sammen med et par lignende av forhenværende reservelæge Widerøe i Nordisk tidsskrift for retsmedicin og psykiatri for aaret 1905. Angaaende det senere forløp av dette tilfælde skal jeg her tilføie, at det i de følgende aar gik jevnt nedad med hende. For 1907 er saaledes anført, at hun nu ikke greier at komme i eller av sengen, maa hjælpes med spisning m. m. Tremor er knapt saa fremtrædende som før; der er mere stadig stivhet. Minen er maskeagtig med stivt, stirrende blik, som gir uttrykket et karakteristisk, bekymret præg. Den sterke salivation med seigt, glasagtig slim var ogsaa til megen plage for hende. — I hele 1908 var tilstanden temmelig elendig. Hun formaadet ikke at snu sig i sengen og maatte hjælpes med alt. Hun faldt sammen i foroverbøiet stilling med haken næsten mot brystet, slappe, hængende kinder og stort ødem i øvre øjelok paa den side, som vendte nedad. Hænderne hadde i utpræget grad antat den for tilstanden eiendommelige stilling med let fleksion i haandleddet, hyperekstension i 1ste og 2det fingerled og fleksion i yderste led. Dette var mest uttalt i høire haand. I den sidste tid laa hun som i en døs, talte ikke og døde ganske rolig. — Ved makroskopisk undersøkelse av hjernen kunde intet abnormt paavises.

En 48 aar gammel kvinde indkom moribund. Der hadde været næringsvægring i længere tid i hjemmet, og i flere dage før indlæggelsen hadde man ikke faat nogen næring i hende. Uagtet der straks ved indkomsten i asylet foretoges kunstig ernæring, og hun fik kamfersprøiter m. m., vilde intet virke paa hende, og hun sank sammen og døde efter litt over 2 døgns ophold.

Blandt sygdomsaarsakerne for de for første gang i asyl indkomne er der opført et tilfælde, hvor aarsaken til sygdommen maatte antages at være den, at vedkommende faldt i sjøen og først reddedes i sidste øieblik. Da det, hvad aarsaksforholdet angaar er et sjeldnere kasus, skal jeg i korthet referere tilfældet. En 51 aar gl. mand, fisker, altid forhen frisk og av sund slegt, anset for en dygtig arbeider, var for ca. 5 aar siden under seilas blit slaat ut av baaten. Han blev trukket op i meget medtat tilstand, besvimte og laa i længere tid bevisstløs, da han kort efter blev bragt iland. — Kort efter denne tildragelse begyndte man at merke hos ham egne uvilkaarlige rykninger og bevægelser i hele legemet. Samtidig bemerkedes ogsaa, at hans væsen forandredes; han viste sig irritabel og rastløs. Han vedblev dog sit arbeide som fisker, som det synes, til dels med sykkelig iver. Da han litt efter litt blev mere og mere abnorm, foretok forkjerte handlinger, drog paa sjøen, hvordan veiret var, ytret vrangforestillinger om konens troskap, stængte døren for hende m. m., blev han indlagt i asylet. — Hvad der først faldt i øinene var de underlige, uvilkaarlige, fuldstændig chorealignende bevægelser, især av hode og trunkus, mens de var mindre fremtrædende i ekstremiteterne. Han kunde gaa bra stødig og ogsaa hjælpe sig selv med hænderne, mens hodet og trunkus støtvis bevægedes snart hit snart dit i alle retninger. Talen var kludret og ofte litet forstaaelig, og der var et eget minespil i ansigtet. — Hvad hans psykiske tilstand angaar, var han fuldstændig klar og godt orientert. Stemningen oftest indifferent, godslig, undertiden begrædelig paa grund av hjemlængsel. Under samtale viste han sig tøvet, springende i tankegang og umotivert lattermild. Om forholdet til konen fik man ham ikke til at uttale sig; men naar talen kom ind derpaa, forandredes han, gik utenom, og det var tydelig, at der stak noget bak. — Efter det anførte maatte hans tilstand nærmest opfattes som en dementia paranoidea. — At chorea er forbundet med sindssygdом er jo ingen sjeldenhet; tvertom er det almindelig, at der er nogen grad av psykisk forandring. Men den her beskrevne bestemte aarsak og dens senere følger synes værd at notere.

Av dr. Sollieds beretning for Rønvik sindssykeasyl.

Extrait du rapport sur l'établissement d'aliénés de Rønvik.

-- — Sundhetstilstanden har i det hele været bra; i begyndelsen av aaret indtraf en del influensalignende catarralske sygdomme; i vaar- og sommer-

maanederne en del som regel meget lette tilfælde av diarré uten epidemisk karakter. I oktober og november optraadte enkelte temmelig ondartede tilfælde av enterit tildels med blodige avføringer samtidig med, at der i Bodø gik en ganske ondartet enteritepidemi. — De opførte tilfælde av difteri var lette og diagnosen ikke aldeles utvilsom. — En liten epidemi paa 6 scabiestilfælde blev uten vanskelighet stoppet.

Dødsfaldenes antal har været forholdsvis stort, hvorved dog er at merke, at ikke mindre end 10 syke indkom i saa debil tilstand, at de døde i løpet av 14 dage.

Av de døde fandtes der kun hos følgende 3 noget utover det sædvanlige.

Lp.-nr. 716, gaardbruger, født 1861 av en belastet slekt; fra 1892 anfald av uro, rastløshet, vagabondage, hvorunder han var noget forstumlet med ekspansive og persecutoriske vrangforestillinger, irriterbar og undertiden voldsom; de varte 5—6 uker og gjentok sig næsten hvert aar. I mellemtiderne kunde han greie sine forretninger tilfredsstillende. Efter nytaar 1909 merkedes dog, at han blev sløvere, tung og doven; i slutningen av april begyndte han at klage over hodepine, blev i mai mere forstumlet, fik brækninger, puls 48—60, temperatur under 37°. Ophthalmoskopisk saaes papillernes yttre rande forvasket. Urinen albuminfri, gangen bredsporet, Romberg positiv. Der optraadte rykninger i høire arm, som snart blev paretisk. Han blev urenlig og stadig mere omtaaket, mens hodepinen og brækningen vedblev. Døde i coma 18de juni. Ved obduktionen fandtes paa konvexiteten av begge hjernehæmisfærer omtrent symmetrisk prominierende runde svulster. De undersøktes paa Rikshospitalets patologiske institut, som meddeler: Svulsterne sitter i parietalregionen; tumor paa høire side naar til gyrus postcentralis, den bakre ende ligger 6 cm. foran bakre spids, den naar indad omtrent til medianlinjen. Paa venstre side er tumor noget mindre; den ligger væsentlig i gyrus postcentralis og naar med indre rand blot 3 cm. fra medianlinjen. Svulsterne er skarpt begrænset, runde, den høire ca. 5 cm., den venstre ca. 4 cm. i diameter. De er graahvite paa snit, henfaldende hist og her, saa de faar en tildels porøs snitflate. De infiltrerer den graa bark og strækker sig dypt ind i c. semiovale, synes at ha infiltreret de tynde hinder, men derimot ikke dura. Snit viser mikroskopisk (farvning eosin-toluidinblaat og v. Gierson hæmatoxylin), at tumor er overmaade cellerik. I v. Giersonpræp. skiller dens farve sig aldeles ikke fra omgivende hjernevæv, som ogsaa farves gult og skiller sig tydelig fra karrenes røde bindevæv. Cellerne i tumor er runde og avlange med noksaa stor, litt blåreformet kjerne og et noksaa utydelig protoplasma, der ikke eller vanskelig kan avgrænses fra intercellularsubstansen, som dels er fint kornet, dels finfibret. Mangesteds sees store celler i kjernedeling. Cellerne er anordnet uten bestemt struktur, synes dog her og der at danne grupper med lysere midparti og antydning til radiær anordning av cellerne. De kan ikke tydelig sees at straalet radiært ut fra karrene. Massevis av steder findes uregelmæssige nekroser med massevis av kjernerester og tildels farvbare celler omkring endnu permeable kar. Tumor ansees paa grund av farvereaktion og celleform som gliom. Forøvrig fandtes bortset fra oedem intet at bemerke ved hjernen, specielt ingen svulstknuter.

Lp.-nr. 993, 60 aar gammel kvindelig fattiglem med generel arteriosclerose, kom ind under et akut uroanfald, fik i juni 1909 et anfald med kloniske kramper i høire arm med paafølgende sopor, avbrutt av universelle rykninger og trismus. Lignende anfald optraadte jevnlig utover høsten; i mellemtiden var hun aldeles desorienteret og jevnlig urolig. Døde 29de december. Ved obduktionen fandtes venstre øverste temporalvinding nær fissura Sylvii opblødt og det indenfor liggende parti omdannet til en grøtagtig graagul masse, skarpt avgrænset fra den øvrige hjernemasse (emollition som følge av thrombose). Forøvrig særlig i hjerte og nyrer sclerotiske forandringer.

Lp.-nr. 1078, 65 aar gammel enke hadde i mange aar været dypt dement, fik kort efter indkomsten et apoplektisk anfald og døde et par dage efter. Dura var tyk og fastheftet til skallen; paa venstre side mellem dura og de tynde hinder fandtes et blodextravasat som et friskt coagel dækkende hæmisfæren fra sutura coron. bakover og mediant til falx cerebri.

Natten mellem 2den og 3dje mars blev en pleier dræpt av en alkoholiker under en raptus av ængstelse, som paa affektens høidepunkt medførte fuldstændig ubeherskethet.

Ved Gaustad asyl er antallet av personer, som var indespærret i løpet av 1908 og 1909 opgit til 74 mænd og 63 kvinder for aaret 1908 og 70 mænd og 62 kvinder for 1909. Tallene var i virkeligheten for 1908 43 mænd og 32 kvinder og for 1909 38 mænd og 32 kvinder.

KATALOG

OVER

**SINDSSYKEASYLERNES
PSYKIATRISKE LITTERATUR**

1910.

UTARBEIDET EFTER DE FRA ASYLERNE INDSENDTE FORTEGNELSER

AV

HANS EVENSEN,
f. t. formand i Norsk psykiatrisk forening.

Ved norsk psykiatrisk forenings møte 1909 blev fremholdt ønskeligheten av at faa istand en fælleskatalog over asylbibliotekene. Til denne katalog er der indsendt fortegnelser fra statsasylet Gaustad (**G.**), Eg (**E.**), Rotvold (**R.**), Rønvik (**Rk.**) og Kriminalasylet (**K.**), endvidere fra Kristiania bys sindssykeasyl paa Dikemark (**D.**), Bergens bys sindssykeasyl Neevengaarden (**N.**), Trondhjems hospitalstiftelses sindssykeasyl (**T.**) og fra Hedemarkens amts asyl, Sanderud (**S.**) samt fra Medicinaldirektoratet (**M.**). Fra de andre asyls er der ikke indkommet nogen fortegnelse; enkelte av dem har meddelt, at der overhovedet ikke er anskaffet bøker til asylet, eller ogsaa er det anskaffede saa ubetydelig, at det ikke er anset for at være av nogen interesse at faa det med i en fælleskatalog. Hvad der er privateie, er ikke medtat.

For oversigtens skyld er katalogen ordnet efter emner.

Sertryk er ikke medtat, naar de findes i et av de tidsskrifter, asylet holder, eller har været offentliggjort i et norsk tidsskrift.

Heller ikke er medtat *almindelig medicinsk litteratur*, som kan forudsættes at være i de fleste lægers besiddelse, men vel mindre tilgængelige arbeider, som kan trænges til psykiatriske undersøkelser. Hertil har nogen asyls vistnok medregnet mere end andre.

A. Tidsskrifter og tvangfri hefteskrifter.

a. Forsaavidt de utgjør fuldstændige bind.

- Allgemeine Zeitschrift f. Psychiatrie und psychisch-gerichtliche Medicin. (Flemming, Laehr o. fl.).
Bd. 1 (1844) — 67 (1910). **N., R.** — Bd. 1—17 (1844—1860), 19—26 (1862—1869), 28—67 (1871—1910). **G.** — Bd. 1—10 (1844—1853), 38—67 (1881—1910); register Bd. 38—50, 51—60 **E.** — Bd. 12 (1855), 16—17 (1859—1860), 19—20 (1862—1863) **T.** — Bd. 59 (1902) — 67 (1910). **Rk.** — Bd. 50 (1893) — 59 (1902). **M.**
- Annales médico-psychologiques. (Baillarger, Ritti m. fl.) (Beg. 1843).
1856—1891 og 1897—1901. **G.** — 1894—1909. **N.** — 1896—1907. **R.**
- Archiv der deutschen Gesellschaft für Psychiatrie 1858—1866 **G.**
- Archiv für Kriminal-anthropologie und Kriminalistik. (H. Gross).
Bd. 1 o. flg. (1899—1910). **M.**
- Archiv f. Psychiatrie u. Nervenkrankheiten. (Westphal, Griesinger u. a.).
Bd. 1 (1868) flg. (Reg. 1—30), 31—40. **N.** — Bd. 1—28 (1868—1896). **R.** — Bd. 1—3 (1868—1870) og 9—27 (1876—1895). **G.** — Bd. 14—39 (1883—1904). **E.**
- Archivio di antropologia criminale, psichiatria, medicina legale e scienze affini. (Lombroso m. fl.).
Vol. XXX, 1909. **K.**
- Centralblatt f. Nervenheilkunde u. Psychiatrie. (Kurella, Gaupp).
1894—1898. **E.** — 1902—1909. **K.** — 1909. **S.**
- Correspondenz-Blatt der deutschen Gesellschaft für Psychiatrie und gerichtliche Psychologie. (Beg. 1854).
Bd. 3—12 (1856—1865). **G.**
- L'Encephale, journal de neurologie et de psychiatrie. (Joffroy, Antheaume o. fl.).
Vol. I—V, 1906—1910 **T.** — (1906 nr. 1, 1907 nr. 2. **D.**)
- Folia neuro-biologica. (Hekma)
Jahrg. I (1907—1908), — III (1909—1910). **K.**
- Grenzfragen des Nerven- und Seelenlebens. (Loewenfeld, L. und Kurella, H.).
1900—1901. **D.**
- Histologische und histopathologische Arbeiten über die Grosshirnrinde. (Nissl, Franz u. Alzheimer, Alois).
Bind I, II, III (1808—1910). **T.**
- Irrenfreund (Brosius).
1877—1906 og nogen inkomplette aarganger. **G.** — 1883—1898. **R.**
- Jahrbücher für Psychiatrie u. Neurologie. (Fritsch). (Begyndt 1879).
Aarg. 13, 1894. **N.**

- Jahresbericht über die Leistungen und Fortschritte auf dem Gebiete der Neurologie und Psychiatrie. (Jacobsohn, L.)
1897—1909. **D.**
- Journal de médecine légale psychiatrique et d'anthropologie criminelle.
(Tillæg til L'Encephale. Vol. I). 1906. **T.**
- Journal of mental science (Urquhart m. fl.). Beg. 1853.
Vol. 8—56 (1860—1910). (Enkelte aarganger inkomplette). **G.** — Vol. 26 (1881), 51—56 1905—1910. **E.** — Vol. 48—56 1902—1910). **T., Rk.**
- Journal of psychological medicine and mental pathology. (Fra 1848 til 1861).
Vol. 2—9 (1849—1856). **G.**
- L'informateur des aliénistes et des neurologistes.
(Supplément mensuel de «l'Encephale»). Vol. I—V, 1906—1910. **T.**
- Klinik für psychische und nervöse Krankheiten. (Sommer, Robert).
I—II Band (1906, 1908). **R.**
- Monatsschrift für Kriminalpsychologie u. Strafrechtsreform. (Aschaffenburg).
Bd. I—VII (1904/05—1910/11). **K.**
- Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie. (Wernicke und Ziehen).
Bd. 1—20 (1897—1905). **D.**
- Neurologisches Centralblatt. (Mendel).
Bd. 2—12 (1883—1893). **E.** — Bd. 19—24 (1900—1905). **D.**
- Psychiatrisch-neurologische Wochenschrift (Bresler). Beg. 1899.
Bd. 3—7 (1901—1905). **D.**
- Psychologische Arbeiten. (Kraepelin).
I. 1896, II. 1899, III. 1901, IV 1 **R.**, 1896—1900. **D.**
- Rivista sperimentale di freniatria e di medicina legale. (Tamburini). Beg. 1875.
Vol. 28—36 (1902—1910) **T.**
- Tidsskrift for nordisk retsmedicin og psykiatri. (H. Dedichen).
Bd. 1—10 (1901—1910). **G. R. Rk. M.** — Bd. 1—8. **E.** — Bd 1—6. **K.**
— Bd. 8—10. **S.**
- Zeitschrift f. d. gesammte Neurologie u. Psychiatrie. (Alzheimer—Lewandowsky).
Beg. 1909. — Originalienteil (Bd. 1—3) u. Referatenteil, Bd. 1—2 (1909—1910). **K.** — Bd. 1—2. **S.**

b. Enkelte hefter.

(Se forøvrig under de specielle sindssygdomme).

- Archiv f. Rassen u. Gesellschafts-Biologie. (Ploetz m. fl.).
Bd. 1 (1904) h. 4, Bd. 2 (1905) h. 4. **D.**
- Journal of psychological medicine and medical jurisprudence, The quarterly.
H. juli 1867. **M.**
- Ugeskrift for medicin og pharmacie. (Heiberg). Fra 1842—1845.
20. februar 1845, 2 exemplarer. **G.**
- Vorträge, geh. auf. d. Versamml. v. Juristen u. Ärzten in Stuttgart 1903. Jur.-
psych. Grenzfragen, 2 Bd., H. 1—2. (Gaupp m. fl.). 1904. **K.**
- Vorträge über Zwangsfürsorge-Erziehung. (Dannemann m. fl.). Juristisch-
psychiatrische Grenzfragen. Bd. III, Hf. 8. **G.**

c. Tidsskrifter av blandet medicinsk indhold og samleverker.

- Aarboeg for Sundhedsvæsen. (Bentzen, G. E).
1885, 1887, 1888. **E.**

- Biologiske meddelelser. (Heiberg, J.).
1 Bind, 1885. **E.**
- Die deutsche Klinik, herausgeg. v. Leyden u. Klemperer.
(1903—1907). 7 bind (av 11). (6te bd.: Nerve- og sindssygdomme).
Tillægsbind XII, 1909. **N.**
- Enzyklopædie der prakt. Medicin. (Schnirer, M. T. u. Vierordt, H.).
4 bd. **M.**
- Encyklopædische Jahrbücher.
1898—1910. **R.**
- Excerpta medica. (Graetzer). Beg. 1891.
Aarg. 14—20 (1904—1910). **Rk.**
- Handbuch der ärztlichen Sachverständigen-Tätigkeit. (P. Dittrich).
10 Bd. (alle endnu ikke udk.). Bd. VIII, 1: Forensische Psychiatrie,
1908. **M.**
- Handbuch d. speciellen Pathologie u. Therapie. (v. Ziemssen).
Bd. XI, XII: Krankheiten des Nervensystems. **G.** — Bd. I, II, III, XVI. **M.**
- Klinisk aarbog.
(Fra 1884—1889). — Bd. I, II, III. **E.**
- Medicinsk aarsskrift.
1888—1896. **R.**
- Medicinsk Revue. (Beg. 1884)
1884—1910. **G.** (inkompl.). **M.** — 1892—1910. **E.** — 1896—1909. **N.**
- Nordiskt medicinskt Archiv. (Beg. 1863, nordisk fra 1869).
1869—1883. **G.** — 1884—1890. **E.** — 1884—1885. **M.**
- Norsk Magazin for Lægevidenskaben. (Beg. 1840).
1896—1909. **N.** — 1902—1910. **G.** — 1847—1910. **M.**
- Real-Encyklopædie d. gesammten Heilkunde. (Eulenburg).
Bd. I—XV. **G., R., M.** — Bd. VII. **D.**
- Sammlung klinischer Vorträge. (Volkmann, Richard).
3die og 4de serie: 1873—1877 (1 bd.) **N.**

d. Aarsberetninger, periodiske meddelelser og forhandlinger.

(Se endvidere under asylter).

- Berättelse och redovisning till föreningen för sinnesslöa barns vård.
1879—1887. **G.**
- Beretning om Bodsfængslets virksomhet.
1852—1876, 1878—1884. **M.** — 1852—1862. **G.**
- Beretninger om den københavnske, den nørrejydske, Østifternes og den viborgske
Sindssygeanstalt.
1871—1887. **M.** — 1872, 1876, 1883, 1889, 1901. **E.** — 1883—1887. **D.**
- Beretninger om St. Hans Hospital og Statens Sindssygeanstalter.
1888 fig. **M.** — 1877—1884, 1894, 1900, 1905—1907. **E.** — 1888—
1891, 1892, 1899, 1905—1906. **D.** — 1896. **G.**
- Bericht des Züricher Hülfsvereins für Geistesranke.
1881, 1884, 1885, 1886, 1887. **M.**
- Bericht des III internationalen Congresses gegen Misbrauch geistiger Getränke
in Christiania. 1890. **G.**
- Bidrag till Sveriges officiella Statistik.
Befolkningsstatistik. 1856—1860. **G.** — Hälso- och Sjukvården. Sinnessjuk-
vården, 1861—1863. **G.** — 1867, 1870, 1875, 1894—1903. **E.** — 1895. **G.**
— 1861—1908. **M.**

- Bulletin de la société internationale de prophylaxie sanitaire et morale.
Tome 1—2 (1901—1902). **M.**
- Congrès internat. pour l'étude des questions relatives au patronage des détenus et à la protection des enfants moralement abandonnés Anvers 1890.
Bruxelles, 1891. **M.**
- Compte rendu des travaux du 1er congrès international de psychiatrie, de neurologie, de psychologie et de l'assistance des aliénés tenu à Amsterdam de 2 à 7 septembre 1907. **D.**
- Das Irrenwesen Ungarns, 1899, 1900. Budapest, 1900, 1901. **M.**
- Den retsmedicinske kommissions beretning.
1900—1908. **T., K., M.**
- Det kongelige Norske videnskapers selskaps skrifter (Trondhjem).
1910. **Rk.**
- Extrait statistique du rapport annuel des asiles d'aliénés en Danemark de l'an 1883. **G.**
- Extrait des tableaux statistiques concernant les établissements d'aliénés de Suède pour l'année 1883. **G.**
- Forhandlinger ved den norske Kriminalistforenings 1—2 møde 1892 og 1893. **D.**
3—4 møde 1895—1897 (Hagerup). **M.**
- Metropolitan asylums board Report of 1887, 1888, 1889, 1891. **M.**
- Norges officielle statistik.
Behandlingen av forsømte barn, 1900—1903. 1904—1905. **M.** — Den kriminelle retspleie, 1899 - 1900, 1903—1904. **M.** — Fængselsstyrelsens aarboeg, 1901—1905. **M., K.** — Oversigt over sindssykeasylernes virksomhet, 1872 - 1880 flg. **G., M., R.** — Rigets distriktsfængsler, 1891—1900. **M.** — Rigets strafarbejdsanstalter, 1880—1901. **M.** — 1893—1901. **K.** — Tabeller vedk. Norges kriminalstatistik. Fra 1890. **M.** — Fra 1903. **K.**
- Polititidende
Fra 1900. **K.**
- Rapport de la commission permanente d'inspection des établissements d'aliénés. (Belgique). 6 (1859), 10—12 (1872—1884) **M.**
- Redogörelse för inspektioner beträffande sinnessjukvården i riket 1899—1900. (1900). **M.**
- Report of the managers of the state lunatic asylum.
1844 and 1850. **G.**
- Report of the commissioners in lunacy.
1847. **G.** — 1875, 1877, 1879, 1881—1883. **M.**
- Report of the royal commission on the care and control of the feeble-minded.
Vol. III. 1908. **M.**
- Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften.
Jahrgang 1882. October bis December. **G.**
- Skrifter utgivne av Videnskapsselskapet i Kristiania.
1900—1910. **Rk.**
- Verhandlungen des fünften nordischen Kongresses für innere Medicin zu Stockholm 29—31 aug. 1904. (Köster, H.)
(1905). **Rk.**
- Verslag over den staat der gestichten voor krankzinnigen 1857—1868. 3. bd.
1861—1873. **M.**
- 1° verslag van het staatstoezicht op krankzinnigen en krankzinnigengestichten en over den staat dier gestichten in de jaren 1900, 1901 en 1902.
1907. **M.**

B. Nervesystemets anatomi og utviklingshistorie.**a. Generelt.**

- Aeby, Chr.*: Schema des Faserverlaufes im menschlichen Gehirn und Rückenmark.
1883. **D., R.**
- Beaunis, H.*: L'évolution du système nerveux.
1890. **R.**
- Bethe, Albrecht*: Allgemeine Anatomie und Physiologie des Nervensystems.
1903. **R., T.**
- v. Bischoff, Theodor L. W.*: Das Hirngewicht des Menschen.
1880. **G., R.**
- Ecker, A.*: Die Hirnwindungen des Menschen, insbes. üb. d. Entwickel. dess.
beim Fötus.
1883. **E.**
- Edinger, Ludwig*: Vorlesungen über den Bau der nervösen Centralorgane.
1889. **D.** — 1893. **G.** — 1896. **R., N.** — 1904—1908, Bd. I, II. **N.**
- Féré, Ch.*: Traité élémentaire d'anatomie médicale du système nerveux.
1891. **D.**
- Fick, L.*: Phantom d. Menschenhirns.
1891. **E.**
- Flatau, Edvard*: Atlas des menschlichen Gehirns und des Faserverlaufes.
1894. **D.**
- Flehsig, P.*: Plan d. menschl. Gehirns.
1883. **E.**
- Foville, M.*: Traité complet de l'anatomie du système nerveux. Avec atlas.
1844. **G.**
- Glaessner, Rudolf*: Die Leitungsbahnen des Gehirns und des Rückenmarks, nebst vollständiger Darstellung der Verlaufes und der Verzweigung der Hirn- und Rückenmarksnerven.
1900. **D.**
- Guldberg, G. A.*: Bidrag til Insula Reilliis Morphologi.
1887. **D.**
- Guldberg G. A.*: Zur Morphologie der Insula Reilii.
1887. **D.**
- Kronthal, P.*: Schnitte durch das Nervensystem des Menschen.
1892. **G.**
- Longet, F. A.*: Anatomie et physiologie du système nerveux de l'homme.
2 bind. — 1842. **G.**
- Luys, J.*: Das Gehirn, sein Bau und seine Verrichtungen.
1877. **D.**
- Mendel, E.*: Abbildungen aus Gehirn.
1886. **D.**
- Mendel, E.*: Atlas des menschlichen Gehirns.
1899. **N.**
- Meynert, Theodor*: Die anthropologische Bedeutung der frontalen Gehirnentwicklung nebst Untersuchungen über den Windungstypus des Hinterhauptlappens der Säugethiere und pathologische Wägungsergebnisse der menschlichen Hirnlappen.
1887. **D., N.**
- Obersteiner, Heinrich*: Anleitung beim Studium des Baues der nervösen Centralorgane im gesunden und kranken Zustande.
1892. **G., D., E.**

Ziehen, Th.: Nervensystem, 1—3: Centralnervensystem. I. Theil: Makroskop. und mikroskop. Anatomie des Rückenmarks. Makroskop. und mikroskop. Anatomie des Gehirns. I. Abschnitt.
1899. D.

b. Histologi.

- Adamkiewicz, Albert*: Der Blutkreislauf der Ganglienzelle.
1886. D.
- Cajal, S. Ramón y*: Studien über die Hirnhinde des Menschen. I—V.
1900 - 1906. T.
- Cajal, S. Ramón y*: Beitrag zum Studium der Medulla oblongata, des Kleinhirns und des Ursprungs des Gehirnnerven.
1896. D.
- Campbell, Alfred W.*: Histological studies on the localisation of cerebral function.
1905. T.
- Dees, Carl Otto*: Ueber die Beziehung des Nervus accessorius zu den Nerv. vagus und hypoglossus.
S.A. aus «Zeitschrift für Psychiatrie etc.» Bd. 44. D.
- Dees, Carl Otto*: Ueber den Ursprung und den centralen Verlauf des Nervus accessorius Willisii.
1887. — S.A. aus Zeitschr. f. Psychiatrie Bd. 43. D.
- Dees, Carl Otto*: Zur Anatomie und Physiologie des Nervus vagus.
S.A. aus Archiv für Psychiatrie. Bd. XX, heft 1. D.
- Ercsen, Hans*: Beiträge zu der normalen Anatomie der Hirngefäße.
S.A. aus Histologische u. histopathologische Arbeiten. Bd 2. 1908. T.
- Fürst, Carl M.*: Ein Beitrag zur Kenntniss der Scheide der Nervenfasern.
S.A. — D.
- Hammarberg, Carl*: Studien über Klinik u. Pathologie d. Idiotie nebst Untersuchungen über die normale Anatomie der Hirnrinde.
1895. T.
- Hartmann, Fritz*: Die Neurofibrillenlehre und ihre Bedeutung für die klinische Neuropathologie und Psychiatrie.
1905. T.
- Held, Hans*: Über den Bau der Neuroglia und über die Wand der Lymphgefäße in Haut und Schleimhaut.
1903. T.
- Held, Hans*: Über die Neuroglia marginalis der menschlichen Grosshirnrinde.
S.A. 26 Bd. der Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie. T.
- Kronthal, P.*: Die Neutralzellen des centralen Nervensystems.
S.A. aus dem Archiv für Psychiatrie. Bd 41, heft 1. D.
- Kronthal, P.*: Von der Nervenzelle und der Zelle im Allgemeinen.
1902. D.
- Marburg, O.*: Mikroskopisch-topographischer Atlas des menschlichen Zentralnervensystems. Atlas u. Text.
1904. T.
- Meynert, Th.*: Der Bau der Grosshirnrinde.
1872. D.
- Nansen, Fritjof*: Nerveelementerne, deres struktur og sammenhæng i centralnervesystemet.
1887. D.
- Pflüger, Eduard*: Über den elementaren Bau des Nervensystems.
S.A. aus dem Archiv f. d. ges. Physiologie. Bd. 112. — 1906. T.

- Rosenbach, Ottomar*: Studien über den Nervus vagus.
1877. D.
- Schröder, Paul*: Einführung in die Histologie und Histopathologie des Nervensystems.
1908. T.
- Weigert, Carl*: Beiträge zur Kenntniss der normalen menschlichen Neuroglia.
1895. T.

c. Patologisk anatomi.

- Binswanger, Otto*: Die pathologische Histologie der Grosshirnrinden-Erkrankung bei der allgemeinen progressiven Paralyse.
1893. D., T.
- Flatau, E. -- Jacobsohn, L. -- Minor, L.*: Handbuch der pathologischen Anatomie des Nervensystems.
1—2 bind. — 1904. D., T.
- Flechsig, Paul*: Die körperlichen Grundlagen der Geistesstörungen.
1882. R.
- Friedemann, Isidor Hermann*: Pathologisch-anatomische Befunde bei Selbstmördern. Ein Beitrag zur Ätiologie des Selbstmordes.
1890. D.
- Harbitz, Fr. og Scheel, O.*: Pathol.-anat. Untersuchungen über akute Poliomyelitis und verwandte Krankheiten.
1907. D., M.
- Heubner, O.*: Dieluetische Erkrankung der Hirnarterien.
1874. T.
- Holm, Harald*: Die Anatomie und Pathologie des dorsalen Vaguskerens.
1893. D.
- Kirchhoff, Dr.*: Neuere Ansichten über die örtlichen Grundlagen geistiger Störungen.
1896. D.
- Kronthal, P.*: Zur Pathologie der Höhlenbildung im Rückenmark.
1889. D.
- Pick, Arnold*: Beiträge zur Pathologie und pathologischen Anatomie des Centralnervensystems.
1898. D.
- Poulsen, J. P.*: Iagttagelser angaaende hjerneapoplexiens patologiske anatomi og genese.
1863. T.
- Raymond, F.*: Anatomie pathologique du système nerveux.
1886. D.
- Vogt, Heinrich*: Über die Anatomie, das Wesen und die Entstehung mikrocephaler Missbildungen nebst Beiträgen über die Entwicklungsstörungen der Architektonik des Zentralnervensystems.
1905. T.
- Vogt, Ragnar*: Das Vorkommen von Plasmazellen in der menschlichen Hirnrinde, nebst einigen Beiträgen zur pathologischen Anatomie des Rindenerkrankungen.
S.A. Monatsschr. f. Neurol. u. Psych. 1901. D.

d. Teknik.

- Bayon, P. G.*: Die histologischen Untersuchungsmethoden des Nervensystems.
1905. D.

- Exner, Sigmund*: Schablone des menschlichen Gehirns zur Eintragung von Sectionsbefunden.
1888 G.
- Feist, B.*: Beiträge zur Kenntniss der vitalen Methylenblaufärbung des Nervengewebes.
1890. D.
- Kronthal, Paul*: Zur Theorie der Golgis'schen Färbung.
S.A. (Archiv f. pathol. Anat. Bd. 130. Heft 2). D.
- Pollack, B.*: Die Färbetechnik des Nervensystems.
1898. T.
- Rieger, Conrad*: Eine exacte Methode der Craniographie.
1885. D.
- van Walsen, G. C.*: Versuch einer systematischen Methodik der mikroskopisch-anatomischen und anthropologischen Untersuchung des Centralnervensystems.
1899. D.

e. Kraniografi, -metri:

- Barth, Justus*: Norrönaskaller.
1896. Rk.
- Benedict, M.*: Kraniometrie und Kefalometrie.
1888. E.
- Bischoff, C. H. E.*: Darstellung der Gallschen Gehirn- und Schädel-Lehre.
1805. D.
- Blomberg, Carl Freiherr v.*: 101 Kephalogramme. Eine psychiatrische Studie und Beitrag zur Anthropologie.
1889. D.

C. Nervesystemets normale og patologiske fysiologi, derunder lokalisation.

- Bechterew, W. v.*: Bewusstsein und Hirnlocalisation.
1898. G.
- Berger, Hans*: Über die körperlichen Äusserungen psychischer Zustände. Weitere experimentelle Beiträge zur Lehre von der Blutcirkulation in der Schädelhöhle des Menschen Mit Atlas
1904. D.
- Böhmer, Heinrich*: Die physiologische Theorie der Sinneswahrnehmung.
1865. G.
- Exner, Sigmund*: Über die Localisation der Functionen in der Grosshirnrinde des Menschen.
1881. G.
- Ferrier, D.*: Die Functionen des Gehirns.
1879. G., E.
- Ferrier, D.*: Die Localisation d. Hirnkrankheiten.
1880. E.
- Flechsig, Paul*: Gehirn und Seele.
1896. D., G.
- Foerster, Otfvild*: Die Physiologie u. Pathologie der Coordination.
1902. D.

- Geigel, Richard*: Die Mechanik der Blutversorgung des Gehirns.
1890. D.
- Goltz, Friedrich*: Functionen der Nervencentren des Frosches.
1869. R.
- Hirth G.*: Die Localisationstheorie.
1895. G.
- Leyden, E. und Jastrowitz, M.*: Beiträge zur Lehre von der Localisation im Gehirn u. über deren praktische Verwerthung.
1888. D.
- Möbius, P. J.*: Beiträge z. Lehre v. d. Geschlechts-Unterschieden.
8 h. — 1903—1904. G.
- Möbius, P. J.*: Ueber die Anlage zur Mathematik.
1900. D.
- Munk, H.*: Ueber die Functionen der Grosshirnrinde.
1881. G.
- Spamer, K.*: Physiologie der Seele.
1877. G.

D. Psykologi, almindelig, normal og eksperimentel.

- Aas, Einar*: Pædagogisk statistisk undersøgelse over 11 000 skolebørn.
1904. K.
- Alrutz, Sydney*: Om sinnesrørelsernas fysiologi och psykologi.
1901. G.
- Cabanis, T. J. G.*: Rapports du physique et du moral de l'homme.
1844. G.
- Darwin, Charles*: The expression of the emotions in man and animals.
Edited by Francis Darwin — 1904. T.
- Ebbinghaus, Hermann*: Abriss der Psychologie.
1909. K.
- Feilberg, Ludvig*: Om størst udbytte af sjælsevnerne.
1881. G.
- Freud, Sigm.*: Die Traumdeutung.
1900. G.
- Hanssen, Andr. M.*: Norsk Folkepsychologi.
1899. Rk.
- Heffding, Harald*: Psykologi i omrids.
1882. G. — 1892. E. — 1905. K.
- James, William*: Principles of psychology.
I—II. — 1891. T.
- Janet, Pierre*: L'automatisme psychologique.
1899. G.
- Jentsch, Ernst*: Die Laune.
1902. Rk.
- Jessen, P.*: Versuch einer wissenschaftlichen Begründung der Psychologie.
1855. G.
- Kraepelin, Emil*: Psychologische Arbeiten.
1896—1900. D. — I—IV, 1. R.
- Kraepelin, Emil*: Über die Beeinflussung einfacher psychischer Vorgänge durch einige Arzneimittel.
1892. G., T.

- Kraepelin, Emil*: Ueber geistige Arbeit.
1897. D.
- Kraepelin, Emil*: Zur Hygiene der Arbeit.
1896. D.
- Kraepelin, Emil*: Zur Überbürdungsfrage.
1897. D.
- Kronthal, Paul*: Über den Seelenbegriff.
1905. D.
- Lange, C.*: Om sindsbevægelser.
1885. G., E., T.
- Le Bon, Gustave*: The crowd, a study of the popular mind.
1909. T.
- Lehmann, Alfred*: Hovedlovene for det menneskelige følelsesliv.
1892. T.
- Lehmann, Alfred*: Die körperlichen Aeusserungen psychischer Zustände.
1901. G.
- Lipps, G. F.*: Grundriss der Psychophysik
Sammlung Goeschel. — 1903. T.
- Lipps, T.*: Vom Fühlen, Wollen und Denken.
1902. G.
- Locke*: Essay concerning human understanding.
II. & IV. bog. — I utvalg ved Calkins, Mary Whiton. — 1906. T.
- Lochen, A.*: Spørgsmaal vedkommende de afasiske Sygdomme.
1888. E.
- Mack, Ernst*: Erkenntnis und Irrtum.
1906. T.
- Mercier, Charles A.*: Psychology, normal and morbid.
1901. G.
- Mosso, A.*: La fatigue.
1896. G.
- Mosso, A.*: La peur. — G.
- Ribot, Th.*: L'évolution des idées générales.
1897. G.
- Ribot, Th.*: Psychologie de l'attention.
1898. G.
- Ribot, Th.*: Sjælsevernernes arvelighed.
1899. D., N., Rk.
- Schroeder, van der Kolk, J. L. C.*: Seele und Leib in Wechselbeziehung zu einander.
1865. G., D.
- Sell, A.*: Medicinsk-Psykologiske Studier.
1—2. — 1888. D.
- Sollier, Paul*: Le mécanisme des émotions.
1905. T.
- Sommer, Robert*: Beiträge zur psychischen Klinik, 1ste bind, I. & II. hefte.
1902. G.
- Weininger, Otto*: Geschlecht und Charakter.
1904. G.
- Wundt, Wilhelm*: Grundzüge der physiologischen Psychologie.
1874. R. — 5 Bd., 1880—1903. G.
- Wundt, Wilhelm*: Vorlesungen über die Menschen- und Thierseele.
1892. D.

- Ziehen, T.*: Leitfaden der physiologischen Psychologie.
1896. R.
Ziehen, T.: Sphygmographische Untersuchungen an Geisteskranken.
1887. G.

a. Ethiske, seksuelle, religiøse og æstetiske spørsmål.

- Binet-Sanglé*: Les prophètes juifs.
1905. T.
Ehrenfels, Chr. v.: Sexualethik. Grenzfragen h. 56.
1907. K.
Forcl, August: Die sexuelle Frage
1906. K.
Freud, Sigm.: Drei Abhandlungen zur Sexualtheorie.
1905. G.
Høffding, Harald: Etik.
1905. K.
Kohnstamm, Oskar: Kunst als Ausdruckstätigkeit. Biologische Voraussetzungen der Ästhetik.
1907. T.
Löwenfeld, L.: Sexualleben und Nervenleiden.
1903. Rk.
de Loosten (Dr. Georg Lomer): Jesus Christus vom Standpunkte des Psychiaters.
D.
Moll, Albert: Ärztliche Ethik.
1902. M.
Westermarck, E.: Sexualfragen.
1909. M.
Westermarck, E.: The origin and development of the moral ideas.
Bd. I og II. — 1908. K.

b. Suggestion og hypnose.

- Beauvis, H.*: Le somnambulisme provoqué.
1887. R.
v. Bechterew, W.: Suggestion und ihre sociale Bedeutung.
1899. D.
Bjørnstrøm, Fredrik: Hypnotismen.
1887. R.
Brügelmann, W.: Ueber d. Hypnotismus und seine Verwertung in der Praxis.
1889. E.
Forcl, August: Der Hypnotismus, seine Bedeutung und seine Handhabung.
1889. E. — 1891. G. — 1902. Rk.
Gilles de la Tourette: Hypnotismen og de med den beslægtede Tilstande.
1888. G., E.
Krafft-Ebing, R. v.: Eine experimentelle Studie auf dem Gebiete des Hypnotismus.
1893. G.
Krafft-Ebing: Ueber d. Hypnotismus, Eine experimentelle Studie.
1889. E.
Krafft-Ebing, R. v.: Hypnotische Experimente.
1893. G.
Lehmann, Alfr.: Hypnosen og de dermed beslægtede normale tilstande.
1890. G., T.

- Loewenfeld, L.*: Der Hypnotismus.
1901. **K.**
- Loewenfeld, L.*: Somnambulismus und Spiritismus
1900. **D.**
- Moll, Albert*: Der Hypnotismus.
1890. **D.**
- Obersteiner, H.*: Der Hypnotismus.
1893. **G.**
- Stoll, Otto*: Suggestion und Hypnotismus in der Völkerpsychologie.
1894. **G.**
- Tamburini, A. und Seppilli, G.*: Anleitung zur experimentellen Untersuchung des Hypnotismus.
1882. **G.**
- Wetterstrand, Otto Georg*: Hypnotisme and its application to practical medicine.
1897. **D.**

E. Psykiatri.

a. Generelle lærebøger, haandbøger, encyklopædier.

- Arndt, Rudolf*: Lehrbuch der Psychiatrie.
1883. **G., D., T.**
- Ball, B.*: Leçons sur les maladies mentales.
1880. **T.** — 1890. **D.**
- Ballet, Gilbert*: Traité de pathologie mentale.
1903. **T.**
- Becker, Th.*: Einführung in die Psychiatrie. Mit specieller Berücksichtigung der Differentialdiagnose der einzelnen Geisteskrankheiten.
1899. **D.**
- Bianchi, Leonardo*: Text-book of psychiatry.
1906. **T.**
- Cailleux, H. G. Girard de*: Études pratiques sur les maladies nerveuses et mentales.
1863. **G.**
- Calmeil, L. T.*: De la folie.
1—2 Bd. — 1845. **G.**
- Christiansen, Viggo*: Kliniske forelæsninger og foredrag over sindssygdomme.
1906. **G., D., E., N., R.**
- Clouston, T. S.*: Clinical lectures on mental diseases.
1898. **G.** — 1904. **T.**
- Dagonet, H.*: Traité des maladies mentales.
1862. **G.** — 1894. **G., T., R.**
- Dornblüth, Otto*: Kompendium der Psychiatrie.
1894. **D.**
- Emminghaus, H.*: Allgem. Psychopathologie zur Einführung in das Studium der Geistesstörungen.
1878. **D.**
- Emminghaus, H.*: Die psychischen Störungen im Kindes-Alter.
1887. **G., D.**
- Esquirol, E.*: Des maladies mentales, I—III. Atlas.
1838. **G.**

- Esquirol, E.*: Die Geisteskrankheiten in Beziehung zur Medizin und Staatsarzneikunde.
1838. D.
- Falret, Jules*: Les maladies mentales et nerveuses.
1890. G.
- Flemming, C. F.*: Pathologie u. Therapie der Psychosen.
1859. G., D., T., K.
- Friedenreich, A.*: Kortfattet speciel Psychiatri
1901. G., E., N., R.
- Goullon, Heinrich*: Grundriss der Geisteskrankheiten.
1867. G.
- Griesinger, W.*: Die Pathologie und Therapie der psychischen Krankheiten.
1861. G. — 1871. D., R., N. — 1876. T. — 1892. I, II Ansg. b.
Levinstein-Schlegel G.
- Guislain, J.*: Abhandlung über die Phrenopathien (Neues System der Seelenstörungen).
1838. G.
- Guislain, J.*: Leçons orales sur les phrenopathies.
3. Bind. — 1852. G.
- Guislain, J.*: Klinische Vorträge über Geistes-Krankheiten.
1854. D., T.
- Hack Tuke, D*: A dictionary of psychological medicine.
1892. G., R.
- Herz, M.*: Kritische Psychiatrie.
1895. G.
- Holm, Harald*: Den specielle Psychiatri.
1895. E., N., T., M.
- Hyslop, B. Theo.*: Mental Physiology.
1895. G.
- Jacobi, M.*: Beobachtungen über die Pathologie und Therapie der mit Irresein verbundenen Krankheiten.
1830. G.
- Jacobi, M.*: Die Hauptform der Seelenstörungen.
1844. G.
- Kieser, D. G.*: Elemente der Psychiatrik
1855. D., G.
- Kirchhoff, Theodor*: Lehrbuch der Psychiatrie.
1892 D., E., K.
- Kraepelin, Emil*: Compendium der Psychiatrie.
1883. D., E.
- Kraepelin, Emil*: Einführung in die psychiatrische Klinik.
1901. G., D., N., K.
- Kraepelin, E.*: Psychiatrie.
2. utg., 1887. E. — 3 utg., 1889. D. — 4. utg., 1893. N. — 5. utg.,
1896. D., G. — 6 utg., 1899 D., R., Rk. — 7. utg., 1904. G. —
8. utg., I, 1909. R., T., N.
- v. Krafft-Ebing, R.*: Lehrbuch der Psychiatrie.
1. utg., 1879. E. — 2. utg., 1883. G. — 3. utg., 1888. G., D., R., T., (?) N.
- Lange, Fr.*: De vigtigste sindssygdomsgrupper.
1894. G., D., E., R., T., Rk.
- Leegaard, Chr.*: Forelæsninger over Sindssygdomme.
1895. G., D., E., N., R., T.

- Leidesdorf, Maximilian*: Pathologie und Therapie der psychischen Krankheiten.
1860. G., T. — 2. utg. (Lehrbuch d. psych. Krankh.). 1865. G., D., E.
- Leidesdorf, M.*: Psychiatrische Studien.
1877. D., R.
- Lewis, Beran*: A text-book of mental diseases.
2. utgave. — 1899. T.
- Magnan, V.*: Leçons cliniques sur les maladies mentales.
1893. Rk.
- Magnan, V.*: Psychiatrische Vorlesungen.
I—VI hefte. — 1891—1893. G., D., N., T.
- Marcé, L. V.*: Traité pratique des maladies mentales.
1862. G.
- Mandsley, H.*: The pathology of mind.
1879. T.
- Mandsley, H.*: Die Physiologie und Pathologie der Seele.
1870. G.
- Mendel, E.*: Leitfaden der Psychiatrie.
1902 D., R.
- Meynert Th.*: Psychiatrie. Klinik der Erkrankungen des Vorderhirns, begründet auf dessen Bau, Leistungen und Ernährung.
I (einzige) Hälfte. — 1884. G., D., R., N.
- Meynert, Th.*: Klinische Vorlesungen über Psychiatrie.
1890. D., E.
- Mareau, Paul*: Der Irrsinn im Kindesalter.
1889. G., D., E.
- Morel, B. A.*: Traité des maladies mentales.
1860. G., R.
- Neumann, H.*: Lehrbuch der Psychiatrie.
1859. G.
- Parchappe, M.*: Traité theorique et pratique de la folie.
1841. T.
- Pilcz, Alexander*: Lehrbuch der speciellen Psychiatrie.
1904. D.
- Pinel, Ph.*: Philosophisch-medicinische Abhandlung über Geistesverirrungen oder Manie.
1801. G., D., R.
- Pontoppidan, Knud*: Fire psykiatriske foredrag.
1891. D., E., R.
- Pontoppidan, Knud*: Psykiatriske forelæsninger og studier.
I—III. G., N., T. — I (1892). D., E., Rk. — Anden række (1893). E.
— Tredie række (1895). D.
- Prichard, J. C.*: Om sindssygdomme og andre sygelige sjælstilstande.
1842. T.
- Régis, E.*: Manuel pratique de médecine mentale.
1892. D.
- Savage, Georg, H.*: Klinisches Lehrbuch der Geisteskrankheiten und der Psychoneurosen.
1887. D.
- Schlager, L.*: Vorträge über die Erkenntniss und Behandlung der Geistesstörungen.
1865. G.
- Scholz, Friedrich*: Handbuch der Irrenkunde.
1890. D., N., T.

- Scholz, Fr.:* Lehrbuch der Irrenheilkunde.
1892. D.
- Schroeder van der Kolk, J. L. C.:* Die Pathologie und Therapie der Geisteskrankheiten.
1863. D., G., R., T.
- Schüle, H.:* Handbuch d. Geisteskrankheiten.
1878. G. — 1880. E.
- Strohmayer, Dr. Wilhelm:* Psychopathologie des Kindesalters.
1910. G.
- Tanzi, Eugenio:* A textbook of mental diseases.
1909. T.
- Tuke, D. Hack:* A dictionary of psychological medicine.
Vol. I & II. — 1892. R., M.
- Vering, Albert Mathias:* Psychische Heilkunde.
2 bd. — 1817, 1818. G.
- Vering, Albert Mathias:* Von den psychischen Krankheiten und ihrer Heilart.
1821. G.
- Vogt, Ragnar:* Psychiatriens Grundtræk.
I. — 1905. E.
- Wernicke, C.:* Grundriss der Psychiatrie.
1900. G., D., T.
- Weygandt, Wilhelm:* Atlas und Grundriss der Psychiatrie.
1902. T., Rk.
- Wille, Walter:* Die Psychosen des Pubertätsalters.
1898. G., D.
- Ziehen, Th.:* Die Geisteskrankheiten des Kindesalters mit besonderer Berücksichtigung des schulpflichtigen Alters.
1904. D.
- Ziehen, Th.:* Psychiatrie.
1894. D. — 1908. G. — 1894. N.

b. Skrifter av blandet psykiatrisk indhold og populære fremstillinger.

- Dedichen, Henrik A. Th.:* Paa begge sider af sindssygdommenes grænse.
1898. D., R., N., Rk.
- Dedichen, Henrik A. Th.:* Sundt og sygt sjæleliv.
1898. R., Rk.
- Festschrift* anl. d. 50-jähr. Bestehens der Irrenanstalt zu Nietleben.
1897. N.
- Geill, Christian:* Om sindssygdom.
1889. E., R.
- Krafft-Ebing, R. v.:* Arbeiten aus dem Gesamtgebiet der Psychiatrie und Neuropathologie.
I—IV (1897—1899). G., R. — III—IV (1898—1899). D.
- Krafft-Ebing, R. v.:* Ueber gesunde und kranke Nerven.
1885. E.
- Lindheim, Alfred:* Saluti Juventutis. Eine social-statistische Untersuchung.
1908. K.
- Luigaro, Ernesto:* Modern problems in psychiatry.
1909. T.

- Ricker, Eduard*: Die Seelenstörungen in ihrem Wesen und ihrer Behandlung, für das gebildete Publicum geschildert.
1864. D.
- Rivet, M.*: Les aliénés.
1875. G.
- Roller, C. F. W.*: Psychiatrische Zeitfragen.
1874. G.
- Ufer, Chr.*: Sindssygdomme i Skolen.
1893. D., E.
- Vogt, Ragnar*: Samfundssygdomme.
1906. G., E., R., Rk., S.

F. Almindelig psykopatologi i monografier og avhandlinger.

a. Symptomlære.

(Se endvidere: hjernesygdomme.)

- Alt, Konrad*: Das Symptom d. Personenverwechslung bei Geisteskranken.
S.A. G.
- Arndt, Rudolf*: Was sind Geisteskrankheiten?
1897. D.
- Arndt, Rudolf* u. *Dohm, Aug.*: Der Verlauf der Psychosen.
1887. G., R.
- Binswanger, Otto*: Zur Kenntniss der trophischen Vorgänge bei Geisteskranken. D.
- Bandt, Gustav*: Über Aequivalente der gewöhnlichen Ausserungen psychischer Störungen.
1891. D.
- Cramer, August*: Die Hallucinationen im Muskelsinn bei Geisteskranken und ihre klinische Bedeutung.
1889. G., T.
- Delbrück, Anton*: Die pathologische Lüge.
1891. K.
- Foerster, Otfrid*: Die Mitbewegungen bei Gesunden, Nerven- und Geisteskranken.
1903. D.
- Foerster, Otfrid*: Die Physiologie und Pathologie der Coordination.
1902. D.
- Gadélius, Bror*: Tvångstankar.
1896. G.
- Gellhorn, Hugo*: Die Hallucinationen bei der Dementia paralytica, zugleich ein Beitrag zur Lehre von den Hallucinationen.
1890. D.
- Grabe, Eduard*: Ueber die Verdauungsthätigkeit des Magens bei Geisteskrankheiten.
1891. D.
- Hanau, Ludwig*: Ueber abnorme Speichelsecretion bei Geisteskranken.
1887. D.
- Herz, J.*: Das Gansersche Symptom, seine klinische und forensische Bedeutung.
1904. E., K.

- Higier, H.*: Über unilaterale Hallucinationen. Wiener Klinik (*Bum, Anton*).
1894. G.
- Ideler, K. W.*: Biographien Geisteskranker in ihrer psychologischen Entwicklung.
1841. D.
- Janet, P.*: Les obsessions et la psychasténie.
I, II. — 1903. E., Rk.
- Koch, J. L. A.*: Vom Bewusstsein in Bewusstlosigkeit.
1877. G.
- Kötscher, L. M.*: Ueber das Bewusstsein, seine Anomalien und ihre forensische Bedeutung.
Grenzfragen h. 35. — 1905. K.
- Kraftt-Ebing, R. v.*: Die transitorische Störungen des Selbstbewusstseins.
1868. G.
- Laubi, O.*: Die körperlichen Degenerationszeichen bei Geisteskranken.
1887. D.
- Leeser, J.*: Die Pupillarbewegung in physiologischer und pathologischer Beziehung.
1881. D.
- Liepmann, H.*: Über Ideenflucht. Begriffsbestimmung und psychologische Analyse.
1904. T.
- Lisle, E.*: Du Suicide.
1856. G.
- Lombroso, C.*: Klinische Beiträge zur Psychiatrie.
1869. G.
- Mayer, A.*: Hallucinationen und Illusionen.
1869. G.
- Metzger, I.*: Zur Lehre von den Degenerations-Zeichen.
1888. D.
- Morison, A.*: Physiognomik der Geisteskrankheiten.
1853. D., T.
- Morselli, H.*: Der Selbstmord.
1881. G.
- Neisser, C.*: Individualität und Psychose.
1906. T.
- Parisch, E.*: Ueber die Trugwahrnehmung.
1894. G.
- Ribot, Th.*: Dobbeltbevidsthed og dermed beslegtede sygdomme i det menneskelige jeg.
1890. G., E., T.
- Ribot, Th.*: Hukommelsens sygdomme.
1892. T.
- Ribot, Th.*: La maladie de la mémoire.
1897. G.
- Ribot, Th.*: Les maladies de la volonté.
1897. G.
- Ruf, S.*: Die Delirien.
1856. G.
- Suchon, G.*: Über einseitige Hallucinationen.
1890. D.
- Specht, G.*: Die Mystik im Irrsinn.
1891. G.

b. Diagnostik og klassifikation.

- Friedreich, J. B.*: Allgemeine Diagnostik der psychischen Krankheiten.
1832. G.
- Koch, J. J. A.*: Specielle Diagnostik der Psychosen.
1890. D., E.
- Köppen, M.* und *Kutziński, A.*: Wiedergabe kleiner Erzählungen durch Geistes-
kranke.
1910. G.
- Kretschmar, F.*: Unvollkommenheit d. heut. Psychiatrie.
1891. E.
- Oebbecke, A.*: Vergleichende Uebersicht der Classification der Psychosen.
1886. D.
- Plaut, F.*: Die Wassermannsche Serodiagnostik der Syphilis.
1909. E.
- Raecke*: Grundriss der psychiatrischen Diagnostik.
1908. G.
- Sommer, R.*: Dreidimensionale Analyse von Ausdrucksbewegungen.
S.A. aus Zeitschr. f. Psychologie u. Physiologie d. Sinnesorgane Bd. XVI. — D.
- Sommer, R.*: Diagnostik der Geisteskrankheiten
N. 1894. G. — 1901. D., G., T.
- Sommer, R.*: Lehrbuch der psychopathologischen Untersuchungs-Methoden.
1899. G., R., Rk.
- Wernicke, C.*: Ueber den wissenschaftlichen Standpunkt in Psychiatrie.
1880. D.
- Ziehen, Th.*: Die Prinzipien und Methoden der Intelligenzprüfung.
1909. D.

c. Ætiologi. Arvelighetslære, alkohologi.

- Barrington, Amy & Pearson, Karl*: A first study of the inheritance of vision
and of the relative influence of heredity and environment on sight.
Eugenics Laboratory Memoirs V. — 1909. T.
- Bechholm, Carl Johan*: Recherches bibliographiques statistiques et cliniques sur
les maladies mentales d'origine traumatique.
1896. D., N., T., M.
- Bleuler, E.*: Affektivität, Suggestibilität, Paranoia.
1906. G., T., Rk.
- Buchholz, Th. R. B.*: Folks og Slægters Tilbagegang.
1883. G.
- Bunge, G. v.*: Alkoholvergiftung u. Degeneration.
1904. K.
- Dahl, L.*: Bidrag til kundskab om de sindssyge i Norge.
1859. G., D., E., N., R., T. M.
- Dahl, L.*: Geistige Getränke als Krankheits- und Todesursache in Norwegen.
1890. M.
- Déjérine, J.*: L'hérédité dans les maladies mentales.
1886. K.
- Denme, R.*: Einfluss des Alkohols auf den Organismus des Kindes.
1891. K.
- Ewer, Ludwig*: Ueber den öfteren Zusammenhang von Gehörstäuschungen Geistes-
krancker mit nachweislicher Erkrankung des Gehörorgans.
1879. D.

- Féré, Chr.*: La famille névropathique.
1894. R. — 1898. T.
- Galippe, V.*: L'hérédité des stigmates de dégénérescence.
1905. K.
- Giegl, J.*: Über die Aufgaben des Staates und der Gesellschaft gegenüber dem Alkoholismus.
1894. M.
- Helenius, Matti*: Alkoholspørgsmaalet.
1903. K.
- Heron, David*: A first study of the statistics of insanity and the inheritance of the insane diathesis.
Eugenics Laboratory Memoirs, II. — 1907. T.
- Hertwig, Oscar*: Ergebnisse und Probleme d. Zeugungs- u. Vererbungslehre.
1905. K.
- Jensen, Julius*: Untersuchungen über die Beziehungen zwischen Grosshirn und Geistesstörung an sechs Gehirnen geisteskranker Individuen.
S.A. aus Archiv f. Psychiatrie etc. D.
- Johannsen, W.*: Arvelighedslærens elementer.
1905. K.
- Kraepelin, Emil*: Über den Einfluss acuter Krankheiten auf die Entstehung von Geisteskrankheiten.
1881. D., T.
- Krause, Ernst*: Statistischer Beitrag zur Erblichkeitsfrage bei Geisteskrankheiten.
1885. D.
- Kronthal, P.*: Nervenzelle und Psychose.
S.A. (Archiv für Psychiatrie, Bd. 38, H. 2). — D.
- Lange, Frederik*: Om arvelighedens indflydelse i sindssygdommene.
1883. G., E., R.
- Lange, Frederik*: Slægter, iagttagelser fra en sindssygeanstalt.
1904. E., N., R., T., Rk., M.
- Lorenz, Ottokar*: Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen Genealogie.
1898. E., R.
- Lundborg, Herman*: Ueber Degeneration.
S.A. av Svenska läkaresekskapets nya handlingar. Ser. III. del. 3. 1901. D.
- Mandsley, Henry*: Om forholdet mellem sjæl og legeme samt mellem sindssygdomme og andre lidelser i nervesystemet.
1870. T.
- Mayer, C. E. L.*: Die Sexualorgane des Weibes in Beziehung zu den Geistesstörungen desselben.
1869. G.
- Meyer, E.*: Die Ursachen der Geisteskrankheiten.
1907. N., T.
- Morel*: De la formation du type dans les variétés dégénérées.
1864. R.
- Morel, B. A.*: Traité des dégénérescences physiques, intellectuelles et morales de l'espèce humaine et des causes, qui produisent ces variétés malades.
Avec atlas.
1857. G., N., R., T.
- Nonne, Max*: Syphilis und Nervensystem.
1902. D., T.
- Orschansky, J.*: Die Vererbung im gesunden u. krankhaften Zustande etc.
1903. K.

- Ravn, F. Kølpin*: Forplantning og arvelighed.
1904. R., T.
- Raymond, Paul*: L'hérédité morbide.
1905. K.
- Ribot, Th.*: Sjælsevnernes arvelighed.
1899. D., N., Rk.
- Rosenfeld, Georg*: Der Einfluss des Alkohols auf den Organismus.
1901. K.
- Savage, George Henry*: The increase of insanity.
1907. T.
- Sommer, Max*: Zur Kenntniss der acuten traumatischen Psychosen.
1907. D.
- Sommer, Robert*: Familienforschung und Vererbungslehre.
1907. K.
- Stekel, Wilhelm*: Nervositetens Aarsager.
1910. G.
- The treasury of human inheritance.
I, II. — Francis Galton Laboratory. — 1909. T.
- Winge, Paul*: Om de paa Alkoholmisbrug beroende Sygdomme i Nervesystemet.
1896. D.
- Ziegler, Heinrich Ernst*: Die Vererbungslehre in der Biologie.
1905. K.

d. Behandling.

Se endvidere: hypnose, sindssykepleie).

- Berger, Paul*: Die Verhütung der Geisteskrankheiten.
1892. D.
- Brandes, L. J.*: Om de sjælelige Indtryks therapeutiske Virkninger.
1872. G.
- Erlenmeyer, A.*: Wie sind die Seelenstörungen i ihrem Beginne zu behandeln?
1861. G., T.
- Erlenmeyer, A.*: Hvorledes bør Sindssygdomme behandles i deres Begyndelse.
1863. E.
- Geill, Christian*: Nogle bemærkninger angaaende den moderne sindssygebehandling.
1895. D., E., T.
- Granville, I. M.*: The care and cure of the insane.
2 Bind. — 1877. G.
- Grohmann, A.*: Technisches und psychologisches in der Beschäftigung von Nervenkranken.
1899. N.
- Huss, M.*: Öfversikt öfver den metalloterapeutiska behandlingsmetoden.
1884. M.
- Kalmus, Ernst*: Die Praxis der cellenlosen Behandlung bei Geisteskranken.
1901. D.
- Lewet, F.*: Du traitement morale de la folie.
1840. G.
- Loewenfeld, L.*: Lehrbuch der gesammten Psychotherapie.
1897. D., N.
- Pearson, Karl*: Ueber Zweck u. Bedeutung einer nationalen Rassenhygiene.
(National-Eugenik) für den Staat. — 1908. K.
- Pfeister, Hermann*: Die Abstinenz der Geisteskranken und ihre Behandlung.
1899. D.

Römer, A : Psychiatrie und Seelsorge.
1899. G.

Roschbach, O. : Nervöse Zustände und ihre psychische Behandlung.
1903. D.

Svækkelsestilstande paa legeme og aand og deres rationelle helbredelse ved de Medicinalrath dr. Müller'ske mirakelpræparater. — M.

G. Speciel psykopatologi.

a. Amentia, kræftetabs- og infektionspsykoser, puerperale sindssygdomme.

Fath, Wilhelm : Historisch-kritische Abhandlung über den als Delirium acutum bezeichneten Krankheitszustand.
1889. D.

Hansen, Th. B. : Om Forholdet mellem puerperal Sindssygdom og puerperal Infection.
1888. E.

Jutrosinski, Richard : Influenza-Psychosen.
1890. D.

Kirn, Ludwig : Die nervösen und psychischen Störungen der Influenza.
1891. G.

Poulsen, Arne : Studier over primær idiopathisk amentia.
1896. G., N., R.

b. Myxødem og kretinisme.

Bayon, G. P. : Beitrag z. Diagnose u. Lehre vom Cretinismus.
1903. G.

Ewald, C. A. : Die Erkrankungen der Schilddrüse, Myxødem und Kretinismus.
1909. G.

Morel, B. A. : Influence de la constitution du sol sur la production du Crétinisme.
1855. R.

c. Alkoholisme og andre forgiftninger. Polyneuritisk sindssygdom.

Aschaffenburg, Gustav : Über die Symptomatologie des Delirium tremens.
1890. T.

Beldau, G. : Ueber die Trunksucht u. Versuche ihrer Behandlung mit Strychnin.
1892. E.

Bonhoeffer, K. : Die akuten Geisteskrankheiten der Gewohnheitstrinker.
1901. T.

Döllken, August : Die körperlichen Erscheinungen des Delirium tremens.
1901. D.

Erlenmeyer, Albrecht : Die Bedeutung und Behandlung der funktionellen Herzschwäche in der Abstinenzperiode der Morphiumentziehung und bei Nervenkrankheiten.
1903. D.

- Erlenmeyer, Albrecht*: Die Morphiumsucht und ihre Behandlung.
1887. E.
- Forel, A.*: Zur Therapie des Alcoholismus.
1888. M.
- Guyot, Y.*: L'absinthe et le délire persécuté.
1907. M.
- Schröder, Paul*: Ueber chronische Alkoholpsychosen.
Samml. zwangl. Abh., Bd. VI, H. 2/3. — 1905. G., K.
- Speyr, Wilhelm von*: Die alkohol. Geisteskrankheiten im Basler Irrenhause.
1876—1878. 1882. G.
- Tilling, Th.*: Über alkoholische Paralyse und infektiöse Neuritis multiplex.
1897. D.

d. Epilepsi, iberegnet dipsomani.

- Aschaffenburg, Gustav*: Über die Stimmungsschwankungen der Epileptiker.
1906. T.
- Binswanger, Otto*: Die Epilepsie.
1899. Rk.
- Donath, Julius*: Bestrebungen und Fortschritte in der Behandlung der Epilepsie.
1900. Rk.
- Féré, Ch.*: Les epilepsies et les épileptiques.
1890. G., D.
- Gaupp, Robert*: Die Dipsomanie.
1901. K.
- Hallager, Fr.*: Epilepsiens og Epileptikernes Behandling.
1897. E., N., R., T.
- Holm, Harald*: Om epilepsiens anatomi og patogenese.
S.A. Nord. med. arkiv. — 1893. D.
- Lennkoff, Gustav*: Epileptische Psychosen.
1890. D.
- Turner, William Aldren*: Epilepsy.
1907. G.
- Voisin, Jules*: L'épilepsie.
1897. T.
- Weber, L. W.*: Beiträge zur Pathogenese und pathologischen Anatomie der Epilepsie.
1901. T.

e. Dementia præcox (hebephreni, katatoni, paranoide former).

- Daraszkievicz, Leon*: Ueber Hebephrenie.
1892. G.
- Dunton, William Rush*: Report of a case of dementia præcox.
S.A. Am. Journ. of the med. sc. Jan. 1902. D.
- Dunton, William Rush*: Report of a case of dementia præcox with autopsy.
S.A. Am. Journ. of ins. 1903, nr. 3. — 1903. D.
- Dunton, William Rush*: Some points in the diagnosis of dementia præcox.
S.A. Am. Journ. of ins., Vol 59, nr. 1, 1902. D.
- Evensen, Hans*: Dementia præcox.
1904. G., D., E., N., R., T., Rk., S., M.
- Evensen, Hans*: Die psychologische Grundlage der katatonischen Krankheitszeichen.
S.A. aus der Neurologia II, 5, 1903. T.

- Förster, R.*: Besprechung d. «Dementia præcox» von Hans Evensen.
S.A. aus der Allg. Zeitschrift f. Psychiatrie, Bd. 62. 1895. T.
- Graeter, Karl*: Dementia præcox mit Alcoholismus chronicus.
1909. G.
- Jahrmärker, Max*: Zur Frage der Dementia præcox.
Eine Studie. — 1903. D.
- Jung, C. G.*: Über die Psychologie der Dementia præcox.
1907. G., T.
- Kahlbaum, Carl*: Die Katatonie oder das Spannungsirresein.
1874. G.
- Neisser, Clemens*: Über die Katatonie.
1887. G., D.
- Rebs, Heinrich*: Ein Fall von Katatonie.
1877. G.

f. Idioti og imbecillitet.

- Anton, G.*: Vier Vorträge über Entwicklungsstörungen beim Kinde.
1908. G.
- Eschricht, Dan. Fredr.*: Om Muligheden af at helbrede og opdrage Idioter.
1854. T.
- Hammarberg, Carl*: Studien über Klinik und Pathologie der Idiotie nebst Untersuchungen über die normale Anatomie der Hirnrinde.
1895. T.
- Hübertz, I. R.*: Svagsindighed eller Idiotisme.
1855. G.
- Ireland, William W.*: The mental affections of children, idiocy, imbecilly, and insanity.
1900. T.
- Keller, Eduard*: Ein Beitrag zur pathologischen Anatomie der Idiotie.
1890. D.
- Looft, Carl*: Kliniske og ætiologiske studier over psykiske udviklingsmangler hos børn.
1897. D., N., R., M.
- Raiman, Emil*: Behandlung u. Unterbringung des geistig Minderwertigen.
S.A. aus den Jahrbüchern f. Psych. u. Neurologie, Bd. 28. — 1907. K.
- Schlesinger, Dr. Eugen*: Schwachbegabte Schulkinder.
1907. G.
- Sollier, Paul*: Der Idiot und der Imbecille. Eine psychologische Studie.
1891. D.
- Tredgold*: Mental Deficiency.
1908. G.
- Voisin, Jules*: L'Idiotie.
1893. G.
- Weygandt, W.*: Über Idiotie.
1906. T.
- Ziehen, Th.*: Die Erkennung des Schwachsinnns im Kindesalter.
1909. E.
- Zöllner, F. V.*: Über Idiotie, besonders in Salzburg.
1857. G.

g. Senil demens, arteriosklerotisk sindssygdøm.

Zingerle, Hermann: Über Geistesstörungen im Greisenalter.
1899. D., T.

h. Paralysis generalis, hjernelues.

(Se ogsaa nervesygdomme).

Binswanger, Otto: Die pathologische Histologie der Grosshirnrinden-Erkrankung bei der allgemeinen progressiven Paralyse.
1893. D., T.

Buchholz, Carl: Das Verhalten der Pupillen bei Dementia paralytica.
1889. D.

Evensen, Hans: The pathology of general paralysis.
Repr. from Review of neurology and psychiatry, aug. 1906. T.

Frist, Bernhard: Ein Fall von Heterotopie und aufsteigender Degeneration sensibler Lumbalnervenzwurzeln im Rückenmark eines Paralytikers.
S.A. aus Virchow's Archiv f. path. Anat. u. Physiologie u. klin. Medicin. Bd. 131. 1893. D.

Gellhorn, Hugo: Die Hallucinationen bei der Dementia paralytica etc.
1890. D.

Heubner, O.: Die luetische Erkrankung der Hirnarterien.
1874. T.

Hirschl, Josef Adolf: Die Aetiologie der progressiven Paralyse.
1896. D.

Hoche, A.: Die Frühdiagnose der progressiven Paralyse.
1896, 1900. D.

Jacobsen, D. E.: Dementia paralytica hos Kvinder.
1891 R.

Isserlin, Max: Psychologische Untersuchungen an Manisch-Depressiven.
S.A. aus der Monatsschrift für Psychiatrie und Neurologie, Bd. 22. T.

Krafft-Ebing, R. v.: Zur Differentialdiagnose der Dementia paralytica und der Neurasthenie.
S.A. «Festschrift zur Feier des fünfzigjährigen Jubiläums der Anstalt Illenau». G.

Magnan, V. et Séricoux, Paul: La paralysie générale.
1894. Rk.

Mendel, E.: Die progressive Paralyse der Irren.
1880. E., R., T.

Nome, Max: Syphilis und Nervensystem.
1902. D., T.

Oppenheim, H.: Die syphilitischen Erkrankungen des Gehirns.
1903. T.

Pilcz, Alexander: Die periodischen Geistesstörungen.
1901. G., D., T.

Ramnger, Theodor: Ueber Gefässveränderungen bei Dementia paralytica.
1890. D.

Rumpf, Theodor: Die syphilitischen Erkrankungen des Nervensystems.
1887. D.

Steenberg, V.: Den syphilitiske Hjernelidelse.
1860. G.

Tuczek, Franz: Beiträge zur pathologischen Anatomie und zur Pathologie der Dementia paralytica.
1884. D., E., T.

i. Hjernesvulst.

(Se endvidere nerve- og hjernesygdomme).

Brünniche, Einar: Studier over hjernesvulsternes behandling.
1903. T.*Schuster, Paul*: Psychische Störungen bei Hirntumoren.
1902. D.

k. Manisk-depressiv sindssygdøm

(mani, melankoli, cyklotymi, folie circulaire, periodisk sindssygdøm, blandingsformer).

Dreyfus, G. L.: Die Melancholie ein Zustandsbild des manisch-depressiven Irreseins.

1907. G., D., T.

Hoche, A.: Ueber die leichteren Formen des periodischen Irreseins.

1897. T.

Kirn, Ludwig: Die periodischen Psychosen.

1878. T.

Koster: Über die Gesetze des periodischen Irreseins und verwandter Nervenzustände.

1882. G., T.

Lange, C.: Om periodiske Depressionstilstande og deres Pathogenese.

1895. D., E.

Masselon, René: La mélancolie.

1906. G., T.

Mendel, E.: Die Manie.

1881. D., E., R., T.

Thalbitzer, Sophus: Den manio-depressive psykose. — Stemmingsindssygdøm.

1902. T.

Weygandt, Wilhelm: Über die Mischzustände des manisch-depressiven Irreseins.

1899. D., T.

Zichen, Th.: Die Erkennung und Behandlung der Melancholie in der Praxis.

1896. D.

l. Paranoia

(hallucinoser, kværlant-sindssygdøm).

Berze, Josef: Über das Primärsympton der Paranoia.

1903. G.

Leyrand du Saule: Le délire des persécutions.

1871. G.

Magnan et Sérieux: Délire chronique à évolution systématique.

1892. Rk.

Mercklin, August: Studien über die primäre Verrücktheit.

1879. G.

Quidde, L.: Caligula. Studie over romersk Cæsarvanvid.

1894. G.

Werner, C.: Die Paranoia.

1891. G., D.

Wernicke, C.: Die paranoischen Zustände.

1896. G.

Wimmer, August: Evolutiv Paranoia.

1902. D., T.

Wollenberg: Ueber des «Querulieren» Geisteskranker.

Se Vorträge Stuttgart (A, b), 1903. K.

m. Hysteri, psykogene sindssygdomme.

Binswanger, Otto: Die Hysterie.

1904. G.

Gilles de la Tourette: De l'hysterie.

I, II. — 1891, 1895. R.

Hirschberg, L.: Über epidemisches Auftreten motorischer Neurosen. Wiener Klinik (Bum, A.), 23. aarg., 10—11 h.

1897. G.

Hallager: Om en avvigelse fra det sædvanlige forhold mellem temperatura rectalis og temperatura axillaris. — Et bidrag til hysteriens diagnose.

S. A. av Bibliothek f. læger. 1898. D.

Holst, V.: Die Behandlung der Hysterie.

1883. G.

Rainann, Emil: Die hysterischen Geistesstörungen.

1904. T.

Ranschburg, Paul und *Hajos, Ludwig*: Neue Beiträge zur Psychologie des hysterischen Geisteszustandes. — Kritisch-experimentelle Studien.

1897. D.

n. Konstitutionel, «degenerativ» sindssygdome, moral insanity, debilitet, undermaals- og grænsetilstande, tvangstanke-sygdome.

Birnbaum, Carl: Über psychopathische Persönlichkeiten.

1909. G.

Bonhoeffer, K.: Klinische Beiträge zur Lehre von den Degenerationspsychosen.

Samml. zwangl. Abhandl., Bd. VII, H. 6. — 1907. G., K.

Cullerre, A.: Die Grenzen des Irreseins.

1890. G., D., N.

Cullerre, A.: Les frontières de la folie.

1888. R.

Delbrück, Anton: Die pathologische Lüge.

1891. K.

Flehsig, Paul: Die Grenzen geistiger Gesundheit und Krankheit.

1896. D.

Friedenreich, A.: Tvangstankesygdommen.

1887. E., T.

Gaupp, Rob.: Ueber moralisches Irresein u. jugendliches Verbrechen.

Se Vorträge (A, b.) K.

Gockel, Anton: Ueber moral insanity.

1886. D.

Koch, J. L. A.: Die psychopathischen Minderwertigkeiten.

1891. G., D.

Lykke, J.: Bidrag til Læren om moral insanity.

1879. T.

- Schaefer*: Der moralische Schwachsinn.
Jur.-psyk. Grenzfr., 4. Bd., H. 4/6. — 1906. K.
- Weygandt*: Leicht abnorme Kinder.
1905. G.
- Wimmer, August*: Degenererede børn.
1909. K.

o. Psychopathia sexualis.

- Bang, J. S.*: Sygelige afvigelser fra den normale seksualfølelse.
1899. R.
- Eulenburg, A.*: Sexuale Neuropathie.
1895. E.
- Krafft-Ebing, R. v.*: Psychopathia sexualis.
1886. R. — 1887. E. — 1890. D. — 1891. G. — 1907. S.
- Moll, Albert*: Die conträre Sexualempfindung.
1891. D.
- Rohleder, Hermann*: Die Masturbation.
1902. D.

p. Neurasteni, psykasteni, hypokondri.

- Arnoldt, Rudolf*: Die Neurasthenie.
1885. R.
- Beard, Georg M.*: Die Nervenschwäche.
1889. D.
- Brachet, T. L.*: Traité complet de l'hypochondrie.
1844. G.
- Cramer, A.*: Die Nervosität.
1906. G.
- Freud, Sigm.*: Sammlung kleiner Schriften zur Névrosenlehre. 1893—1906.
1906. G.
- Hilly, C.*: Om Neurastenie.
1898. E.
- Janet, Pierre*: Les obsessions et la psychastenie.
I—II. — 1903. E., Rk.
- Pontoppidan, Knud*: Neurasthenien.
1886. G.
- Rosenbach, O.*: Nervöse Zustände und ihre psychische Behandlung.
1903. D.
- Stekel, Wilhelm*: Nervöse Angstzustände.
1908. G.

H. Nerve- og hjernesygdomme.

- Arnultsen, Adam*: Elektroterapi.
1872. G., D.
- Ballet, Gilbert*: Die innerliche Sprache und die verschiedenen Formen der Aphasie.
1890. D.
- Benedict, Moritz*: Electrotherapie.
1868. G.

- Bernhardt, M.*: Die Erkrankungen der peripherischen Nerven.
1897. D.
- Bournerille et Regnard*: Iconographie de la Salpêtrière.
1—3 B. — 1876—1880. G.
- Branwell, Byron*: Krankheiten d. Rückenmarks.
1883. E.
- Burdon-Sanderson, J.*: Report of the results of an inquiry into the epidemics of cerebro-spinal meningitis.
1865. M.
- Charcot, J. M.*: Klinische Vorträge über Krankheiten des Nervensystems.
1874. D.
- Charcot, J. M.*: Neue Vorlesungen über die Krankheiten des Nervensystems, insbesondere über Hysterie.
1886. D., R.
- Charcot, J. M.*: Ueber die Localisationen der Gehirn-Krankheiten.
1878. D.
- Christiansen, Viggo*: Kliniske forelæsninger over nervesygdomme.
1ste bind. — 1905. E., R.
- Curschmann*: Lehrbuch d. Nervenkrankheiten.
1909. N.
- Droba, S., og Kucéra, P.*: Bericht über die anlässlich der Meningitis-epidemie in Galizien 1905 durchgeführten Untersuchungen.
1906. M.
- Erlemeyer, Albrecht*: Zur Behandlung der cerebralen Arteriosclerose.
1904. D.
- Eulenburg, Jolly, Kölliker m. fl.*: Die Krankheiten des Nervensystems.
1900. D.
- Frey, Otto*: Die pathologischen Lungenveränderungen nach Lähmung der Nervi vagi.
1877. D.
- Friedenreich, A.*: Kliniske foredrag over nervesygdomme.
2. oplag. — 1882. R., T.
- Gowers, W. R.*: Handbuch der Nervenkrankheiten.
I, II, III. — 1892. D.
- Gowers, W. R.*: Vorlesungen über die Diagnostik der Gehirnkrankheiten.
1886. D.
- Harbitz, F. og Scheel, O.*: Patholog-anatom. Untersuchungen über akute Poliomyelitis und verwandte Krankheiten von der Epidemien in Norwegen 1903—1906.
1907. M.
- Harbitz, F. og Scheel, O.*: Epidemic acut poliomyelitis in Norway in the years 1903—1906.
1907. M.
- Heiberg, J.*: Atlas d. Hautnervengebiete.
1884. E.
- Henschen, S. E.*: Behandlung der Erkrankungen des Gehirns und seiner Häute.
1896. D.
- Hirt, Ludwig*: Pathologie und Therapie der Nervenkrankheiten.
1894. G., D.
- Hoffmann, Aug.*: Über die physikalischen Heilmethoden bei Nervenkrankheiten in der Praxis.
1898. D.

- Johannessen, A.*: Bemerkungen über Poliomyelitis ant. ac.
S.A. M.
- Krafft-Ebing, R. von*: Arbeiten aus dem Gesamtgebiet der Psychiatrie und Neuropathologie.
1897. N.
- Leegaard, Chr.*: Elektrotherapi.
1887. E., R.
- Leegaard, Chr.*: Studier i hjernens almindelige pathologi.
1884. E. R.
- Lenbuscher, Rud.*: Die Pathologie und Therapie der Gehirn-Krankheiten.
1854. G., R.
- Levin, Georg*: Studien und Experimente über die Funktion des Hypoglossus.
1883. G.
- Lie, H. P.*: Veränderungen in dem Nervensystem beim plötzlichen Übergang vom hohen zum normalen Barometerdruck.
1904. M.
- Liebermeister, C.*: Vorlesungen über specielle Pathologie und Therapie (5 Bd., 1885—1894). — II Band: Krankheiten des Nervensystems.
1886. D.
- Liepmann, H.*: Das Krankheitsbild der Apraxie («motorischen Asymbolie»)
1900. D.
- Liepmann, H.*: Ueber Störungen des Handelns bei Gehirnkranken.
1905. G.
- Möbius, P. J.*: Abriss der Lehre von den Nervenkrankheiten.
1893. G., D.
- Möbius, P. J.*: Allgemeine Diagnostik der Nervenkrankheiten.
1886. G.
- v. Monakow, C.*: Gehirnpathologie.
1897. D.
- Onimus*: Guide pratique d'electrotherapie.
1882. G.
- Oppenheim, H.*: Die traumatischen Neurosen.
1889. D.
- Oppenheim H.*: Zur Kenntniss der syphilitischen Erkrankungen des centralen Nervensystems.
1890. D.
- Pick, Arnold*: Studien über motorische Apraxie.
1905. G.
- Pierson-Sperling*: Elektrotherapie.
1893. D.
- Pontoppidan, Knud*: Den almindelige Diagnostik af Centralnervesystemets Sygdomme.
1887. G., D., E., N., T., S.
- Pontoppidan, Knud*: Kliniske Forelæsninger over Nervesygdomme.
1898. D., E., R.
- Remak, R.*: Galvanotherapie der Nerven- und Muskelkrankheiten.
1858. G.
- Romberg, Moritz Heinrich*: Lehrbuch der Nervenkrankheiten.
1853. G.
- Rusk, Glanville*: A case of Huntingtons chorea with autopsy.
1902. D.
- Schilson, Philipp*: Ueber Athetose.
1891. D.

- Schwalbe, G.*: Lehrbuch der Neurologie.
1881. E.
- Seeligmüller, Ad.*: Lehrbuch der Krankheiten des Rückenmarks und Gehirns sowie der allgemeinen Neurosen.
1887. D.
- Seifer, W.*: Atlas und Grundriss der allgemeinen Diagnostik und Therapie der Nervenkrankheiten.
1902. Rk.
- Wernicke*: Lehrbuch der Gehirnkrankheiten.
I - III Bd. — 1881 - 1883. G., E.
- Windscheid, Frantz*: Die Diagnose und Therapie des Kopfschmerzes.
1897. D.

I. Retsmedicin.

- Bresler, Johannes*: Die Simulation von Geistesstörung und Epilepsie.
1904. K.
- Brouardel, P.*: La mort et la mort subite.
1895. M.
- Casper, Johan Ludvig*: Handbuch der gerichtlich-medizinischen Leichen-Diagnostik. Mit Atlas.
1857. G.
- Cramer, A.*: Gerichtliche Psychiatrie.
1897. D. — 1903. K. — 1908. G., E.
- Delbrück, Anton*: Gerichtliche Psychopathologie.
1897. G.
- Ehinger u. Kimmig*: Ursprung u. Entwicklungsgeschichte der Bestrafung der Fruchtabtreibung.
1910. K.
- Forensische Psychiatrie. I, 1908.
(Bd. VIII av Handbuch d. ärztl. Sachverständigen-Tätigkeit, Dittrich. 10 bind, alle endnu ikke utkomne). — M
- Glaser, G.*: Zurechnungsfähigkeit, Willensfreiheit, Gewissen und Strafe.
1888. G., D.
- Heilbronner, Karl*: Die strafrechtliche Begutachtung der Trinker.
Samml. zwl. Abh. Bd. V, H. 6/8. — 1905. K.
- Henke, A.*: Den legale Medicins Grundsætninger og Resultater.
Overs. v. T. Algreen-Ussing og P. S. Ussing. — 1834. M.
- Herrlin, Axel*: Tillräknelighet och själssjukdom.
1905. G., K
- Hey, J.*: Das Gansersche Symptom, seine klinische u. forensische Bedeutung.
1904. E., K.
- Hoche, A.*: Handbuch d. gerichtlichen Psychiatrie.
1901. G., K.
- Hoche, A.*: Zur Frage der Zeugnisfähigkeit geistig abnormer Personen.
Jur.-psych. Grenzfragen, I Bd., H. 8. — 1904. K.
- v. Hofmann, Eduard R.*: Lehrbuch der gerichtlichen Medicin.
1887. E. — 1891. R., M.
- Ideler, K. V.*: Lehrbuch der gerichtlichen Psychologie.
1857. G.

- Kölle, Theodor*: Gerichtlich-psychiatrische Gutachten aus der Klinik von Herrn Prof. dr. Forel in Zürich.
1896. **D., N., M.**
- Kötscher, L. M.*: Ueber das Bewusstsein, seine Anomalien und ihre forensische Bedeutung.
1905. **K.**
- Kovalevsky, Paul*: Psychopathologie légale.
Bd. I, II. — 1903. **K.**
- Krafft-Ebing, R. v.*: Lehrbuch der gerichtlichen Psychopathologie.
1ste utg., 1875. **G.** — 2den utg., 1881. **D.** — 3die utg., 1882. **R., N.**
— 1892. **G., D., E.** — 1900. **K.**
- Kraft, Alexander*: Straf og tilregnelighed.
1905. **G., K.**
- Leppmann, A.*: Die Sachverständigen-Thätigkeit bei Seelenstörungen.
1890. **D., E., N., R.**
- Liman, C.*: Zweifelhafte Geisteszustände vor Gericht
1869. **G.**
- Mair, Ignaz*: Gerichtlich-medicinische Casuistik der Kunstfelder.
1894. **M.**
- Maschka, J.*: Handbuch der gerichtlichen Medicin.
Bd IV: Die gerichtliche Psychopathologie. — 1882. **E.**
- Maudsley, Henry*: Die Zurechnungsfähigkeit der Geisteskranken.
1875. **D.**
- Mendel, E.*: Die Geisteskranken in dem Entwurf des bürgerlichen Gesetzbuches für das deutsche Reich.
1889. **D.**
- Olrik, Eivind*: Studier over tilregnelighetsspørmaalet i strafferetten.
1897. **Rk.**
- Penta, P.*: Die Simulation von Geisteskrankheit.
1906. **K.**
- Pontoppidan, Knud*: Retsmedicinske forelæsninger og studier.
1ste række, 1907. 2den række, 1908. **Rk**
- Pontoppidan, Knud*: Retspsykiatriske erklæringer.
1901. **G., D., E., R., K., S., M.**
- Riant, A.*: Les irresponsables devant la justice.
1888. **R.**
- Schmidtman, A.*: Handbuch d. gerichtlichen Medicin.
III Bd.: *Siemerling*: Streitige geistige Krankheit. — 1906. **K.**
- Schultze, Ernst*: Ueber Psychosen bei Militärgefangenen nebst Reformvorschlägen.
1904. **K.**
- Schultze, Ernst*: Weitere psychiatrische Beobachtungen an Militärgefangenen.
1907. **K.**
- Schultze, Ernst*: Wichtige Entscheidungen auf dem Gebiete der gerichtlichen Psychiatrie.
1902. **Rk.**
- Siemerling, E.*: Casuistische Beiträge zur forensischen Psychiatrie.
1897. **D.**
- Siemerling, E.*: Casuistischer Beitrag zur forensischen Beurteilung der traumatischen Epilepsie mit consecutiver Geistesstörung.
1895. **D.**
- Siemerling, E.*: Streitige geistige Krankheit.
Se Schmidtman.

- Tryde, Chr.*: Sindssygdøm og Strafskyld for dansk Domstol.
1901. G.
- Werner, R.*: «Geistig Minderwertige» oder «Geisteskranke»?
1906. M.
- Wildermuth*: Ueber die Zurechnungsfähigkeit der Hysterischen.
Se Vorträge, Stuttgart (A, b). 1903. K.
- Winge, Paul*: Den retsmedicinske undersøgelse af den sindssyge lovovertreder.
1896. G., D., E., T., Rk., S.
- Wistraud, A. T.*: Afhandlinger i statsmedicin.
1842. M.
- Wistrand, A. T.* og *Wistraud, A. H.*: Handbok i rättsmedicin.
2 Bd., 1852—1853. — Supplement 1857. M.
- Wyss, H.*: Die Stellung des Arztes vor Gericht.
1881. G.

K. Forbrydelse, prostitution, vagabondage.

a. Forbryderpsykologi og kriminalantropologi.

- Akermark, K.*: Prostitutionen och polisreglementet.
1903. M.
- Baer, A.*: Der Verbrecher in anthropologischer Beziehung.
1893. D., E. K.
- Bleuler, E.*: Der geborene Verbrecher.
1896. K.
- Ellis, Havelock*: The criminal.
1901. K.
- Ferri, Enrico*: Das Verbrechen als sociale Erscheinung.
1896. K.
- Ferriani, Lino*: Minderjährige Verbrecher.
1896. K.
- Garofalo, R.*: La criminologie.
1895. K.
- Gross, Hanns*: Criminalpsychologie.
1898. K.
- Geill, Christian*: Alkohol og Forbrydelse.
D.
- Geill, Christian*: Kriminal-antropologiske studier over danske forbrydere.
1906. K.
- Hoppe, Hugo*: Alkohol und Kriminalität.
Grenzfragen d. Nerv. u. Seelenlebens, H. 42. — 1906. K.
- Kläger, Emil*: Durch die Wiener Quartiere des Elends u. Verbrechens.
1908. K.
- Kornfeld, Hermann*: Verbrechen und Geistesstörung im Lichte der althibbischen Tradition.
1904. K.
- v. Krafft-Ebing, R.*: Grundzüge der Criminalpsychologie.
1882. D.
- Kraft, Alexander*: Kriminalogiske studier over mandlige straffanger.
1902. G., K.

- Kurella, H.*: Naturgeschichte des Verbrechers.
1893. **K.**
- Lombroso, Cesare*: Der Verbrecher in anthropologischer, ärztlicher u. juristischer Beziehung.
1887 **R., M.** — I 1894, II 1890, III 1896. **G., D., K.**
- Lombroso, Cesare*: Die Anarchisten
1895. **K.**
- Lombroso, Cesare*: L'anthropologie criminelle.
1891. **K.**
- Lombroso, Cesare*: Neue Verbrecherstudien.
1907. **K.**
- Lombroso, Cesare*: Nouvelles recherches de psychiatrie.
1892. **K.**
- Lombroso, Cesare*: Kerkerpalimpseste.
1899. **K.**
- Lombroso u. Ferrero*: Das Weib als Verbrecherin u. Prostituirte.
1894. **K., M.**
- Lombrosi u. Laschi*: Der politische Verbrecher und die Revolutionen.
1892. **K.**
- Schwekendiek, E.*: Untersuchungen an zehn Gehirnen von Verbrechern und Selbstmördern.
1882. **D.**
- Siefert, Ernst*: Ueber die unverbesserlichen Gewohnheitsverbrecher.
Jur.-psych. Grenzfr., Bd. 3, H. 5. — 1905. **K.**
- Sommer, Robert*: Kriminalpsychologie u. strafrechtl. Psychopathologie.
1904. **G., K.**
- Türkel, Siegfried*: Psychiatrisch-kriminalistische Probleme.
1905. **K.**
- Virgilio, Gaspare*: Sulla natura morbosa del delitto.
Tillæg til Archivio di psichiatria. 1909. **K.**
- Wulffen, Erich*: Psychologie des Verbrechers.
Bd. I, II. — 1908. **K.**

b. Sindssygdøm hos forbrydere; forbryderske sindssyke.

- Forel, A.*: Verbrechen u. konstitutionelle Seelenabnormitäten.
1907. **K.**
- Günter, R.*: Ueber Behandlung und Unterbringung der irren Verbrecher.
1893. **G., E., K.**
- Hallager, Fr.*: Sindssygdøm, forbrydelse, genialitet.
1906. **N., K., Rk.**
- Moeli, C.*: Ueber irre Verbrecher.
1888. **D., K.**
- Monkemøller, Otto*: Geistesstörung u. Verbrechen im Kindesalter.
Samml. Abh. aus dem Gebiete d. pädag. Psychologie u. Physiologie, Bd. VI,
H. 6. — 1903. **G., K.**
- Moraglia, G. B.*: Neue Forschungen auf dem Gebiete der weiblichen Criminalität,
Prostitution und Psychopathie. 1897. **D.**
- Sander, W. u. Richter, A.*: Die Beziehungen zwischen Geistesstörung u. Verbrechen.
1886. **D., K.**
- Schuldheis, G.*: Om sinnessjuke fångar i Sverige under aaren 1865—1894.
1898. **G.**

- Siefert, Ernst*: Die Geistesstörungen der Straflaft.
1907. **K.**
- Türkel, Siegfried*: Die kriminellen Geisteskranken.
Ein Beitrag zur Geschichte der Irrenrechts- und Strafrechtsreform in Oesterreich. — 1905. **K.**
- Werner, Richard*: Die Versorgung der geisteskranken Verbrecher in Dalldorf.
1906. **K.**
- Wilmanns, Karl*: Ueber Gefängnispsychosen.
Samml. zw. Abh., Bd. VIII, H. 1. — 1908. **K.**
- Wilmanns, Karl*: Zur Psychopathologie des Landstreichers.
1906. **G., K.**
- Winge, Paul*: Om Behandlingen af sindssyge Forbrydere.
1894. **N.**
- Winge, Paul*: Samfundet og den sindssyge lovovertræder.
1898. **D., M.**

c. Forbryderondets behandling; fængselsvæsen.

- Aschaffenburg, G.*: Das Verbrechen und seine Bekämpfung.
1903. **G., K.** — 1906. **Rk.**
- Beretning om beskaffenheden af Norges strafanstalter og fængselspleie samt betænkn. og indstil. om en reform i begge.
1841. **M.**
- Goll, Aug.*: Forbrydelse og straf.
1905. **K.**
- Herr, Paul*: Das moderne amerikanische Besserungssystem.
1907. **K.**
- Lombroso, Cesare*: Die Ursachen u. Bekämpfung des Verbrechens.
1902. **K.**
- Mac Donald*: Abnormal man, being essays on education and crime etc.
1893. **G., K.**
- Mönkemüller, Otto*: Korrektionsanstalt und Landarmenhaus.
1908. **K.**
- Norum*: Betænkn. ang. strafarbejdsvæsenet i Norge.
1860. **M.**
- Petersen, R.*: Cellesystemet.
1883. **M.**
- Petersen, R.*: Om og fra Bodsfængslet i Christiania.
M.
- Petersen, R.*: Udsigt over fængselsforholdene i Norge.
1879. **M.**
- Wæxen og Nissen*: Meddelelser om det norske fængselsvæsen i det 19de aarl.
Fængselsstyrelsens aarbog 1901—1902. **K.**

L. Patografier; genialitet og sindssygdom.

- Christiansen, Viggo*: Christian VII's sindssygdom.
1906. **R., Rk.**
- Hirsch, William*: Genie u. Entartung.
1894. **K.**

- Lélut, F.*: Du démon de Socrate.
1836. G.
- Lombroso, Cesare*: Der geniale Mensch.
1890. R., K.
- Lombroso, Cesare*: Genie und Irrsinn.
(Reclam) D.
- Ostwald, Wilh.*: Grosse Männer.
1910. K.
- Rahmer, S.*: Grenzfragen der Literatur und Medizin.
1908. T.
- Toulouse, Edouard*: Émile Zola.
1896. G.

M. Anstalter og sindssykepleie.

a. Generelt.

- Alt, Konrad*: Allgemeines Bauprogramm für ein Landesasyl zur ausgedehnteren Einführung der familiären Irrenpflege nebst Bemerkungen über die erstmalige Organisation derselben und Bestimmungen für die Pflege.
1900. D.
- Alt, Konrad*: Die familiäre Verpflegung der Kranksinnigen in Deutschland.
1903. D.
- Assistenza e cura degli alienati.*
Relazione a S. E. il ministro. -- Roma, 1899. M.
- Bibby, G. H.*: The housing of pauper lunatics.
1895. E.
- Bibby, G. H.*: Asylum construction.
E.
- Brosius*: Über Irrenanstalten und deren Weiterentwicklung in Deutschland.
1868. M.
- Bucknill, J. Ch.*: The care of the insane and their legal control.
1880. E.
- Dahl, Ludvig*: Bidrag til kundskab om de sindssyge i Norge.
1859. G., D., E., N., R., T., M.
- Dahlhoff, N.*: Vore sindssyge.
1879. G., E., R.
- Damerow, Heinrich*: Ueber die relativen Verbindung der Irren-, Heil-, und Pflege-Anstalten.
1840. G.
- Dannemann, Adolf*: Psychiatrie und Hygiene in den Erziehungsanstalten.
1907. R.
- Dedichen, H. A. Th.*: Die Heil- und Pflege-Anstalten f. psychisch Kranke in skandin. Ländern 1900.
1901. E., N., R.
- Dedichen, H. A. Th.*: Nogle ord om vor tids sindssygepleie.
S.A. af Ugeskr. f. læger. — 1904. M.
- Feith, en J. L. C. Schroeder, van der Kolk*: Geschiedkundig Overzicht der Verpleging van Krankzinnigen in Nederland 1844 — 1846.
1848. G.
- Finckh, J.*: Das heutige Irrenwesen.
1907. D.

- Hebveg, Kristian*: Om sindssygeforpleiningen ude og hjemme.
1880. **D.**
- Holst, Frederik*: Beretning, Betænkning og Indstilling fra en til at undersøge de Sindssvages Kaar i Norge og gjøre Forslag til deres Forbedring, i Aaret 1825 naadigst nedsat Kongl. Commission.
1828. **D., G., E., R., M.**
- Hoype*: Ein Gang durch eine moderne Irrenanstalt.
1906. **G.**
- Hübertz, I. R.*: De sindssyge i Danmark.
1851. **G.**
- Huss, M.*: Några jemnförelsepunkter rörande förhållandena inom Sveriges, Norges och Finlands anstalter för sinnessjukas behandling, 1883.
1885. **G., M.**
- Jacobi, M.*: Ueber die Anlegung und Einrichtung von Irren-Heilanstalten.
1834. **G.**
- Kirchhoff, Theodor*: Grundriss einer Geschichte der deutschen Irrenpflege.
1890. **G., T.**
- Kirkbride, T. S.*: On the construction, organization and general arrangements of hospitals for the insane.
1854. **M.**
- Laehr, Heinrich*: Gedenktage der Psychiatrie und ihrer Hilfsdisciplinen i allen Ländern.
1893. **T.**
- Laehr, Heinrich*: Die Heil- und Pflegeanstalten f. psychisch Kranke.
1875, 1891, 1895, 1907. **E.** — 1875, 1891. **G.** — 1891. **N.**
- Laehr, Heinrich*: Die Idiotenanstalten Deutschlands.
1874. **G.**
- Major, H. W.*: Forslag til et Sindssygeasyl for Norge.
Se Ugeskrift for Medicin og Pharmacie. — 1845. **G., M.**
- Major, H. W.*: Indberetning om Sindssygeforholdene i Norge i 1846.
G., R.
- Nyström, A.*: Om sinnessjukdomar och hospitalsvård.
1895. **G., N.**
- Pactz, Albrecht*: Die Kolonisirung d. Geisteskranken.
1893. **E., N., R., M.**
- Pandy, K.*: Die Irrenfürsorge in Europa.
1908. **E., M.**
- Parchappe, M.*: Des principes à suivre dans la fondation et la construction des asiles d'aliénés.
1853. **G.**
- Pontoppidan, Knud*: 6te Afdelings Jammersminde.
1897. **G., Rk., M.**
- Rogers, Jos. G.*: Report of the Board of Commissioners for additional hospitals for insane.
1886. **D.**
- Roller, C. F. W.*: Die Irrenanstalt nach allen ihren Beziehungen.
1831. **G.**
- Sandberg, O. R. A.*: Sindssygekolonier i Norge.
(Aftenbl. 1880, 237—247). **M.**
- Scholz, Friedrich*: Über Fortschritte in der Irrenpflege.
1894. **D., N.**
- Scholz, Ludvig*: Leitfaden für Irrenpfleger.
1900. **D.** — 1902. **T., Rk.** — 1909. **E., Rk.**

- Schroeter, R.*: Belehrungen für das Wartepersonal an Irrenanstalten.
1897. **D.**
- Schuldhuis, G.*: Råd och anvisningar rörande vården om sinnessjuka i enskilda hem och å försörjningsinrättningar.
1906. **M.**
- Seifert, G.*: Die Irrenheilanstalt in ihren administrativen, technischen und therapeutischen Beziehungen.
1862. **G.**
- Snell, O.*: Grundzüge der Irrenpflege.
1897. **D., R.**
- Snell, Otto*: Zur Geschichte der Irrenpflege.
1896. **D.**
- Steenberg, Vald.*: Om Danmarks sindssygevaesen.
1881. **R.**
- Svenson, Frey*: Lärobok i sinnessjukvård.
1907. **G., R.**
- Underdånig berättelse angående genom nådigt bref den 14/s 1901 anbefalld undersökning af sinnessjuka och sinnslösa inom riket.
Stkm., 1903. **M.**
- Witt, O. M.*: Om sinnessjukhus och asyler.
1862. **G.**

b. Beskrivelser og beretninger fra enkelte anstalter.

- Berättelse angående förvaltningen af Stockholms hospital för sinnessjuka, 1861.
1862. **M.**
- Betænkning og indstilling fra den til behandling af spørgsmaalet ang. oprettelse af et sindssykeasyll for Stavanger amt og by nedsatte komité.
1888. **M.**
- Boston hospital for the insane; plans, descriptions and estimates.
1867. **M.**
- Bothe, Alfred*: Die familiäre Verpflegung Geisteskranker d. Irrenanstalt zu Dallendorf, 1885—1893. **R.**
- Christiansen, Viggo*: Meddelelser fra —'s privatklinik for nervesygdomme.
1907—1908, 1908—1909. **M.**
- Dahl, L.* og *Dons, L.*: Beskrivelse af Rotvold sindssygeasyll.
1873. **G., E., R., M.**
- Dalhoff, N.*: Bistrup.
1881. **M.**
- Dannemann, A.*: Die psychiatrische Klinik zu Giesen. Ein Beitrag zur practischen Psychiatrie.
1899. **D.**
- Dedichen, H. A. Th.*: Meddelelse fra —'s privatasyll.
I. — 1902. **M.**
- Earle, Pliny*: History of Bloomingdale asylum for the insane.
1848. **G.**
- Ekeberg, K. Th.*: Die Irrenanstalten des Kreises Mittelfranken.
1904. **D., E., N.**
- Ekströmer, C. J.*: Om nya hospitalet vid Stockholm.
S.A. Hygiæa **G.**
- Flechsigt, Paul*: Die Irrenklinik der Universität Leipzig.
1888. **G.**

- Funke & Rasch*: Pläne der neuen Irrenanstalte zu Göttingen und Osnabrück.
1862. **G.**
- Grundbestimmungen der Heilanstalt für schwachsinnige Kinder zu Marieberg.
G.
- Hallager, F.*: Jydske asyl 1852—1902.
1902. **E., M.**
- Hitzig, E. und Ed.*: Die Kostordnung der psychiatrischen u. Nervenlinik der Halle—Wittenberg.
1897. **D.**
- Keller'ske aandssvageanstalt i Brejning.
Beretning 1904—1905. — Veile. **M.**
- Meyer, L.*: Die Provinzial-Irrenanstalt zu Göttingen.
1891. **E.**
- Moeli, C.*: Die Irren-Anstalt Herzberge der Stadt Berlin in Lichtenberg mit Bemerkungen über Bau und Einrichtung von Anstalten für Geisteskranke.
1896. **D., M.**
- Neuberger*: Die Irrenanstalt Langenhorn.
1901. **D.**
- Nordan Victor*: Kristiania kommunale sindssygeasyl paa Dikemark i Asker.
1908. **D., N., M.**
- Peeters, J. Al.*: Situation actuelle de la colonie de Gheel.
1900. **M.**
- Pierson, R. H.*: Lindenhof, Heilanstalt für Gemüths- und Nervenkranke.
1896. **D.**
- Sandberg, O.*: Generalberetninger fra Gaustad Sindssygeasyl 1856—1871.
— **G., E., M., N.** — 1857. **T.** — 1861. **D.**
- Sibold, M.*: Kurze Geschichte und Beschreibung der Anstalten Bethel, Sarepta, Nazareth, Wilhelmsdorf und Arbeiterheim bei Bielefeld.
1898. **D.**
- Svettén, W.*: Bericht über Privat-Heilanstalt Erdberge zu Wien.
1891. **E.**
- Zinn, August*: Die öffentliche Irrenpflege im Kanton Zürich.
1863. **G.**

Desuten findes forskjellige asylberetninger, som ikke alle asyler har medtaget i fortegnelsen. Deriblandt fra:

Gabersee 1884—1895, **D., M.** — Rybnik 1890—1894, **D.** — Rheinische Provinzial-Irrenanstalten, Specialetats 1891—1893, **M.** — Niederösterreichische Landes-Irrenanstalten 1890—1897, **G., D., T.** 1905, **D.**, 1902—1909, **T.** — Burghölzli 1887, **M.** — Edinburgh 1899, **N.** — Northampton 1894, **M.** — Broadmoor 1891, 1899, **M.** — Boston 1866, **M.** — Pennsylvania 1846—1865, **M.**, 1885, **D.** — Michigan 1885, 1889, **D.** — Eastern Michigan 1886, 1888, 1890, **D.** — Iowa 1886, **D.** — Illinois: Elgin 1890, Jacksonville 1878, 1886, Kankakee 1880, 1882, 1884, 1886, 1890, **D.** — Casa di Orates 1900—1905, **M., T.**

Endvidere regulativer fra Gheel 1879, **M.** — Waldheim 1882, **M.** — Zentralstrafanstalten Badens 1891, **M.**

N. Administration og lovgivning.

- Alm. norsk lovsamling ved *Poulsen og Thomle*.
1—VIII (1660—1907, reg.). **K., M.**
- Ang. bevilgning til oprettelse av en retsmedicinsk kommission.
St. prp. nr. 25 (1899—1900). — 1899. **M.**

- Anweisung über die Aufnahme und Entlassung von Geisteskranken, Idioten und Epileptischen in und aus Privatirrenanstalten.
1895. **M.**
- Ascher, B.*: Zur staatlichen Beaufsichtigung der Irrenanstalten.
1893. **G.**
- Delasiauve*: De l'organisation médicale en France.
1843. **G.**
- Den nya stadgan för sinnessjuka.
M. H. Stkm. 1884. **M.**
- Erlenmeyer, A.*: Unser Irrenwesen, Studien u. Vorschläge zu seiner Reorganisation.
1896. **M.**
- Forslag til lov om modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte.
Kbh. 1905. **M.**
- Færden, A.*: Lægers taushedspligt
S. A. af Nord. Tidsskr. f. Fængselsvæsen. **M.**
- Getz, B.*: Udkast til almindelig borgerlig straffelov for kongeriget Norge.
1893. **D., K.**
- Getz, B.*: Udkast til lov til modarbejdelse af offentlig usædelighed og venerisk smitte.
1892. **M.**
- Hagerup, Fr.*: Almindelig borgerlig straffelov.
1903. **K., M.**
- Hagerup, Fr.*: Retsencyclopedi.
1906. **K.**
- Indstilling ang. spørgsmaalet om en reform med hens. til de retsmedicinske sakkundiges tjenestegjoring under strafferetslige undersøgelser.
1897. **M.**
- Johansen, J. N. M.* og *Heuch, F. H. G.*: Norsk medicinallovsamling.
2det bind. (1851--1862). — 1863. **D., Rk.** (1863—1867). 1869. **D.**
- Love og resolutioner vedk. Fængselsvæsenet.
I 1814—1897, II 1898—1904. **K., M.**
- Morache, G.*: La profession médicale ses devoirs, ses droits.
1901. **M.**
- Moll, Alb.*: Ärztliche Etik.
1902. **M.**
- Norsk Medicinallovgivning.
4 bd., 1672—1905. **G., E., Rk., N., M.** — 1896—1900. **K.**
- Sabben, I. T.* and *Brown, I. H. B.*: Handbook of law and lunacy.
1872. **G.**
- Smith, H. R.*: Distriktslægers og Privatlægers offentlige Gjøremaal.
1897. **E., M.**
- Stenbeck, R.*: Författningshandbok för värden af sinnessjuka och sinnesslöa.
1906. **M.**
- Thomle, C. S.*: Et bidrag til fortolkningen af sindssygeloven af 1891.
Tillæg til Norsk Retstidende 1906. **M.**
- Thurmann, L.*: Samling af love, forordninger etc. vedk. læger, apothekere, dyrlæger og jordmødre.
1851. **D., Rk., M.**
- Udkast til alm. borgerlig straffelov med motiver.
1906. **D., K.**
- Urbye, Andreas*: Praktiske Opgaver i Strafferet.
1905. **G.**

- Winge, Paul*: Den norske sindssygelovgivning.
1901. **D., E., R., K., M.**
- Winslow, Forbes*: An act for the regulation of the care and treatment of lunatics.
1845. **G.**
- Underdånigt betänkande och förslag til stadga angående sinnessjuke.
1896. **M.**

b. Undervisning.

- Albert, E.*: Die Frauen und das Studium der Medicin.
1895. **M.**
- Kraft Ebing, R. v.*: Der klinische Unterricht in der Psychiatrie.
1890. **G.**
- Neumann, J.*: Sollen Frauen zum Studium der Medicin zugelassen werden?
1894. **M.**
- Rüger, C.*: Zusammenstellung einiger Begründungen, welche für die Notwendigkeit der Aufnahme der Psychiatrie in die medizinische Approbations-Prüfung des deutschen Reichs veröffentlicht worden sind.
1896. **D.**
- Schultze, B. S.*: Die Psychiatrie Prüfungsgegenstand für alle Aerzte.
1893. **G.**
- Westphal, C.*: Psychiatrie und psychiatrischer Unterricht.
1880. **D.**
- Winkler, C.*: Ueber die Bedeutung des psychiatrischen Unterrichts für die Heilkunde.
1894. **G.**

c. Statistik (som ikke indgaar under andre grupper).

- Corbet, W. J.*: On the statistics of insanity.
1874. **M.**
- Dahl, L.*: Om resultaterne af den sidste tælling af de sindssyge i Norge.
Af Forh. ved de skand. naturf. 10de møde i Krania 1868. **M.**
- Rahls*: Die Zahl der Geisteskranken in den Heil- und Pflegeanstalten des deutschen Reiches.
1888. **M.**
- Selmer, H.*: Statistiske meddelelser og undersøgelser fra sindssygeanstalten ved Aarhus.
1879. **R.**
- Statistische Mittheilungen betreffend den Kanton Zürich. II. Die Ergebnisse der Irrenzählung v. 1 Dez. 1888.
1890. **M.**
- Statistiske tabeller over døvstumme, blinde og aandssvage børn i kongeriget Norge.
G.
- Steenberg, Vald.*: Aperçu statistique sur les aliénés et les institutions psychiatriques de la Scandinavie.
1884. **G.**
- Statistik des Medicinal-Standes der Kranken- u. Humanitäts Anstalten, u. s. w. von Ungarn.
1859. **M.**

O. Almindelig medicin.

a. Anatomi og fysiologi, histologi, patolog. anatomi, udviklingslære, mikroskopi, bakteriologi, sektionsteknik.

- Bardleben, Karl v. und Haeckel, Heinrich:* Atlas der topografischen Anatomie des Menschen.
1904. **Rk.**
- Bergh, R. S.:* Forelæsninger over den almindelige udviklingshistorie (embryologi).
1887. **T.**
- Bergh, R. S.:* Forelæsninger over den dyriske celle og det simple dyriske væv.
1892. **T.**
- Berner, Hj.:* Om Kjønsdannelsens Aarsager.
1883. **E.**
- Bizzozero, G.:* Haandbog i klinisk Mikroskopi.
1882. **E.**
- Bock, Carl Ernst:* Lehrbuch der pathologischen Anatomie.
1852. **G.**
- Bollinger, O.:* Atlas und Grundriss der pathologischen Anatomie.
I og II — 1901. **Rk.**
- Conn, H. W.:* Germ life, bacteria.
1909. **T.**
- Dilleusen, J. G.:* Grundtræk av menneskets histologi med bemærkninger om forholdene hos hvirveldyrene.
1878—1879. **T.**
- Ehrlich, P., Krause, R., Mosse, M., Rosin, H., Weigert, C.:* Encyklopädie der mikroskopischen Technik mit besonderer Berücksichtigung der Färbetechnik.
1. 2. bind. — 1903. **T.**
- Frey, Heinrich:* Das Mikroskop und die mikroskopische Technik.
1868. **G.** — 1873. **R.** — 1881. **E.**
- Friedländer, Carl:* Mikroskopische Technik.
1882. **E.**
- Gade, F.:* Mikroskopet.
1899. **E., R.**
- Gade, F.:* Om Bakterierne.
1886. **E.**
- Hannover, Adolph:* Funiculus scleroticae.
1876. **G.**
- Hermann:* Handbuch d. Physiologie des Nervensystems.
1879. **N.**
- Hopstock, Halfdan:* Lærebog i Menneskets Anatomi, Fysiologi og Sundhedslære.
1900. **E.**
- Israel, Oskar:* Elemente der pathologisch-anatomischen Diagnose.
1900. **T.**
- Jores, L.:* Wesen und Entwicklung der Arteriosklerose auf Grund anatomischer und experimenteller Untersuchungen.
1903. **T.**
- Kahlden, C. v.:* Technik d. histologischen Untersuchung.
1892. **E.**
- Lehartz, Hermann:* Mikroskopie und Chemie am Krankenbett.
1900. **Rk.**
- Lie, J.:* Perineum.
1879. **G.**

- Müller, Johannes*: Handbuch der Physiologie des Menschen.
2 bind. — 1840—1844. **G.**
- Nauwerck, C.*: Sectionstechnik für Studierende u. Aerzte.
1891. **E.**
- Neubaus, Richard*: Lehrbuch der Mikrophotographie.
1898. **T.**
- Orth, Johannes*: Cursus der normalen Histologie.
1878. **G.**
- Orth, Johannes*: Compendium der pathologisch-anatomischen Diagnostik nebst Anleitung zur Ausführung von Obduktionen sowie von pathologisch-histologischen Untersuchungen.
1884. **E.** — 1888. **D.**
- Melchior, Lauritz*: Aortitis fibrosa og andre Aortalidelser hos Syfilitikere.
1904. **T.**
- Pannum, P. L.*: Haandbog i Menneskets Physiologie.
2 bind. — 1865—1872. **G.**
- Salomonsen, C. J.*: Bakteriologisk Teknik.
1894. **E.**
- Schoel, Victor, Ellermann, Vill., Chron. Y P.*: Klinisk Mikroskopi, Bakteriologi og Chemi.
1905. **G., Rk.**
- Stöhr, Philipp*: Lehrbuch der Histologie und der mikroskopischen Anatomie des Menschen mit Einschluss der mikroskopischen Technik.
1889. **E.** — 1894. **G.** — 1906. **T.**
- Schmans, Hans*: Grundriss der pathologischen Anatomie.
1898. **Rk.** — 1904. **T.**
- Touhoffer, Ludwig*: Das Mikroskop und seine Anwendung.
1880. **E.**
- Virchow, R.*: Sectionsteknik in gerichtl. Praxis.
1877. **M.**
- Wagner, Rudolph*: Traité de physiologie: Histoire de la génération et du développement.
1841. **G.**
- Wilson, Edmund B.*: The cell in development and inheritance.
2. utg. — 1906. **T.**
- Worm-Müller, Jacob*: Transfusion und Plethora.
1875. **G.**

b. Indremedicin og kirurgi. Øien-, øren-, hud- og kvindesygdomme.

- Bang, O.*: Vi og vor indre Collega.
1872. **G.**
- Barnes, Robert*: Lectures on obstetric operations.
I oversættelse ved Gottfr. Conradi. — 1872. **G.**
- Bloch, Oskar*: Chirurgien i kliniske forelæsninger.
Bind 1 a. — 1905. **Rk.**
- Brandes, L. J.*: Haandbog i Læren om de indvortes Sygdomme.
4 bind. — 1859—1866. **G.**
- Bugge, J.*: Undersøgelser om Lungetuberkulosens Hyppighed og Helbredelighed.
1896. **E.**
- Cappelen, Axel*: Den akute Appendicit og dens Behandling.
1897. **E.**

- Bock, Carl Ernst*: Lehrbuch der Diagnostik mit Rücksicht auf Pathologie und Therapie.
1853. G.
- Boeck, W.*: Recherches sur la syphilis.
1862. G.
- Danielsen, D. C.* og *Boeck, W.*: Om Spedalskhed.
1847. E., N., M.
- Canstatt, Carl*: Handbuch der medicinischen Klinik.
4 bind. — 1843—1845. G.
- Heiberg, Jacob*: Læren om Saar.
1874. G.
- Hoffa, Albert*: Verbandlehre.
1900. G.
- Kocher, Th.*: Chirurgische Operationslehre.
1894. G.
- Mendelsohn, M.*: Der Ausbau im diagnostischen Apparat der klinischen Medizin.
1901. G.
- Meyer, Leopold*: Gynækologi.
1897. E.
- Pannwitz, G.*: Tuberculosis.
1904. Rk.
- Schniegelow, E.*: Ørets Sygdomme.
1893. E.
- Mracek, Franz*: Atlas und Grundriss der Hautkrankheiten.
1904. Rk.
- Scheube, B.*: Klinische Propædantik.
1884. E

c. Terapi, ernæring, sykepleie, hygiene.

- Baron, M.*: Emploi de l'arsenate de fer.
G.
- Bull, Edv.*: Kunstig Ernæring.
1885. E.
- Greve, M.*: Gymnastik i Hjemmet.
1892. E.
- Greve, M.*: Sygepleie.
1896. E.
- Helfft, H.*: Handbuch der Balneotherapie.
1863. G.
- Hoch, F.*: Pharmacologisk Kompendium.
2 bind. — 1878—1880. G.
- Hoch, F.*: Nye Lægemidler.
1887. E.
- Holm, J. C.*: Om Brugen af Bad.
1885. E.
- Jürgensen, Chr.*: Mad og Drikke.
1902. G. — 3 utg. T.
- Jürgensen, Chr.*: Grafisk Fremstilling af de menneskelige Fødemidlers og nogle Spisers kemiske Sammensætning.
1888. G., E.
- Landesmann, Ernst*: Die Therapie an den Wiener-Kliniken.
1893. G.

- Leth, D.*: Veiledning til Syges Pleie.
1900. **E.**
- Lund, Axel*: De norske Kursteders Udvikling og Kurmidler.
1880. **G.**
- Medicinal-Kalender und Recept Taschenbuch für praktische Aerzte.
G.
- Melbye, P. A. M.*: Norges Kursteder og deres Kurmidler.
1903. **E.**
- Michaelis*: Die neueren Arzneimittel.
1889. **E.**
- Penzoldt, Fr.*: Lehrbuch der klinischen Arzneibehandlung
1900. **E.**
- Prauschnitz, W.*: Grundzüge der Hygiene.
1901. **G.**
- Presch*: Die physikalisch-diätetische Therapie.
N.
- Presch*: Therapeut. Taschenbuch für physiatische Ärzte.
1899. **N.**
- Roth-Schmitt*: Die Arzneimittel der heutigen Medicin.
1898. **N.**
- Secret remedies, what they cost and what they contain.
British medical association 1909. **T.**
- Waage, H. R.*: Lærebog i Sygepleie.
1901. **G., E., T.**
- Worm-Müller, J.*: Om Ernæring og Forpleining.
1879. **E.**
- Winkler*: Therapeutisk Lexikon.
1884. **E.**
- Ziensen*: Pharmacopœa clinica.
1890. **E.**

P. Medicinsk historie og kulturhistorie.

- Charbonnier-Debatty*: Maladies et facultés diverses des mystiques.
M.
- Hopf, Ludvig*: Die Heilgötter und Heilstätten des Altertums.
1904. **T.**
- Kaarsberg, Hans S.*: Om satanismen, djævlebesættelse og hexevæsen.
1896. **T.**
- Knauer*: Die Vision im Lichte der Kulturgeschichte.
Rk.
- Lehmann, Alfr.*: Overtro og Troldom.
1896. **G.**
- Mansa, F. V.*: Bidrag til folkesygdommenes og sundhedspleiens historie i Danmark fra de ældste tider til begyndelsen av det attende aarhundrede.
1873. **T.**
- Pagel, Julius*: Einführung in die Geschichte der Medicin.
1898. **T.**
- Pagel, Julius*: Grundriss eines Systems der medizinischen Kulturgeschichte.
1905. **T., M.**

- Pettersen, Jul*: Hovedmomenter i den medicinske Lægekunsts historiske Udvikling.
1876. **G.**
- Schönberg, E.*: Medicinens historie.
1903. **E., M.**
- Schönberg, E.*: Oversigt over den norske medicinske literatur i det 19. aarhundrede.
1877. **M.**
- Schouboe, C.*: Nutidssygdomme.
1879. **M.**
- Tourtelle, Etienne*: Histoire philosophique de la médecine.
I, II. — 1804. **G.**
- Troels-Lund*: Sundhedsbegreber i norden i det 16. aarhundrede.
1900. **T.**

Q. Forskjellig.

- Festskrift i Anledning av Overlæge Danielsens Embedsjubilæum.
1891. **G.**
- Esta*: Mennesket.
E.
- Friedberger* u. *Fröhner*: Lehrbuch d. speciell. Pathologie und Therapie d. Hausthiere.
I, II. Band. — 1892 **E.**
- Guldberg, G.*: Om Darwinismen og dens Rækkevidde.
1890. **E.**
- Holtmark*: Husdyrlære.
E.
- Ibsen, Sigurd*: Samfundslære og retsvidenskab.
1896. **D.**
- Kiær, F.*: Norges Læger.
1ste utg. 1800—1871. 2den utg. 1800—1886. — 1873, 1888. **G., M.**
- Krapotkin, P.*: Mutual aid, a factor of evolution.
1904. **T.**
- Mygind, Holger*: Den medfødte døvhed. Et bidrag til døvstumhedens ætiologi og pathogenese.
1889. **T.**
- Nicolaysen og Thaulow*: Den første hjælp ved pludselige Ulykkestilfælde.
1887. **E.**
- Platz, Bonif.*: Der Mensch.
1898. **Rk.**
- Ploss, H.*: Das Weib in der Natur und Völkerkunde.
I, II. — 1885. **E.**
- Roussel*: Système physique et moral de la femme.
1845. **G.**
- Schübeler, F. C.*: Die Culturpflanzen Norwegens.
1862. **G.**
- Steiniger, Leonhard*: Norsk mastozoologisk excursionsfauna.
1874. **G.**
- Uchermann, V.*: De døvstumme i Norge.
3 bd. — 1892—1896. **M.**

Indhold.

	Side
A. Tidsskrifter og tvangfri hefteskrifter	3
B. Nervesystemets anatomi og utviklingshistorie	7
C. Nervesystemets fysiologi	10
D. Psykologi, almindelig, normal og eksperimentel	11
E. Psykiatri (generelt)	14
F. Alm. psykopatologi i monografier og avhandlinger	18
G. Speciel psykopatologi	23
H. Nerve- og hjernesygdomme	29
I. Retsmedicin	32
K. Forbrydelse, prostitution og vagabondage	34
L. Patografer; genialitet og sindssygdøm	36
M. Anstalter og sindssykepleie	37
N. Administration	40
O. Almindelig medicin	43
P. Medicinsk historie og kulturhistorie	46
Q. Forskjellig	47
